

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 30 oktober 2023
Ons kenmerk 40/5.5/2023001303
Behandeld door thema Bestuur, Public Affairs & Juridische zaken
Onderwerp: Afdoening toezegging gedaan in de vergadering van Provinciale Staten van 12 juli 2023 over onderliggende stukken van het coalitieakkoord

Geachte voorzitter/leden,

In de vergadering van Provinciale Staten van 12 juli 2023 heeft formateur Johan Balthes toegezegd u de onderliggende stukken van het coalitieakkoord - de stukken die hiervan de basis hebben gevormd - toe te zenden. Met deze brief geven wij invulling aan deze toezegging.

Wij hechten eraan te benadrukken dat de ambtelijke input/presentaties enkel en alleen als doel hadden om het gesprek met partijen aan tafel op gang te brengen en hierover te discussiëren. Zij hebben dan ook geen bestuursrechtelijke noch staatsrechtelijke status. Het zijn geen beleidsdocumenten met tot in detail gecheckte beleidsopvattingen, maar notities voor discussie en debat om de politieke en inhoudelijke standpunten van eenieder nader te verkennen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars
wa.coll.

Datum: vrijdag 14 april 2023

Tijdstip: 16.30 – 18.30 uur

Aanwezig: de heer H.G.J. Schuinder (voorzitter, BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

1. Opening

Agenda vastgesteld. Er wordt voorgesteld eerst een rondje langs de partijen te maken.

2. Rondje langs de partijen

Alle partijen geven kort aan hoe zij terugkijken op het PS-debat van 29 maart 2023 en de afgelopen verkenningsperiode. Vanuit de achterban is een aantal aandachtspunten meegegeven voor het formatieproces. Daarbij wordt onder andere aandacht gevraagd voor het ‘sociale gezicht’, met thema’s als leefbaarheid, onderwijs en OV. Werken aan vertrouwen als team vinden alle deelnemers belangrijk.

Ook worden kort ideeën gewisseld over een akkoord op hoofdlijnen. Gaat dit om enkele hoofdlijnen per formerende partij, richtinggevende speerpunten, gedeelde visies en een accentuering met portefeuille-indeling bijvoorbeeld? Het verdere proces zal uitwijzen welke vorm voor alle formerende partijen past. Voor het opstellen van het akkoord wordt gebruik gemaakt van het overdrachtdossier, de aanbiedingsbrief en de ambtelijke denktank die worden aangeboden vanuit de organisatie.

Aandacht wordt gevraagd voor het gezamenlijk voorbereiden van de PS-vergadering op 17 mei 2023.

3. Afspraken over verslaglegging

De afspraak is dat er een verslag op hoofdlijnen, met procesafspraken, wordt gemaakt. Dit wordt ook nog met de formateur besproken. Uitgangspunt is dat gespreksverslagen na afloop openbaar (kunnen) worden.

Verder is kort besproken hoe bestuurlijke vernieuwing vorm krijgt in de formatie, het akkoord etcetera. Partijen willen afspraken maken over het proces en zichtbaar maken hoe en wanneer anderen daarbij worden betrokken. Dit helpt ook in het vertrouwen. Als voorbeelden worden onder andere genoemd; snelkookpanssessies en/of ambtelijke expertsessies vooraf (met Statenleden en eventueel externe partners) of een 80%-versie voorleggen.

Afspraak: huiswerkopdracht voor woensdag 19 april

Alle aanwezigen denken na over mogelijkheden om praktische en realistische betrokkenheid te organiseren op het formatieproces. Zowel van Provinciale Staten als daarbuiten.

4. Opdracht aan de formateur

Tijdens het overleg is de aanzet van de opdracht, zoals aangeleverd door BBB, besproken. De aangegeven wijzigingen en aandachtspunten worden door BBB verwerkt. De aangepaste opdracht zal worden toegezonden voorafgaand aan het volgende overleg ter bespreking.

5. Formateur, diverse scenario's

Aanwezigen bespreken een aantal mogelijke kandidaten die het formatieproces kunnen begeleiden. Belangrijk is de voortgang en beschikbaarheid van de formateur(s) door de week. Daarnaast wil iedereen gehoor geven aan de oproep van Provinciale Staten om een formateur met Drentse kleur te betrekken, met kennis van thema's die hier spelen en Drentse netwerken. Partijen geven aan allen in te stemmen met twee formateurs.

Afgesproken is dat iedereen namen zal voorleggen aan de achterban. In een vervolgspraak op woensdag 19 april 15.30 uur zal de opbrengst daarvan besproken worden.

Afspraak: namen voorleggen aan fracties, woensdag namen bespreken, publiciteit voorbereiden en - indien van toepassing - zorgen voor een warme overdracht van verkenners naar formateur(s).

6. Vice-voorzitter van de staten, voorstel van BBB mondeling.

Deelnemers nemen kennis van de kandidaat vice-voorzitter die BBB wil voorstellen.

7. Rondvraag

Half mei wordt het Landbouwakkoord vanuit het Rijk verwacht en in mei komt ook het voorontwerp-gebiedsprogramma PPLG aan de orde in Provinciale

Staten (vervolg geven aan de afspraak in PS van 29 maart jl.). De wens wordt geuit om Stikstof en Financiën naar voren te halen in het inwerkprogramma van de Staten. Zodat alle Statenleden kennis kunnen nemen van de actualiteit en zij op vlieghoogte komen ten aanzien van deze belangrijke thema's. Verder wordt de oproep gedaan om elkaar te informeren wanneer er sprake is van persmomenten.

Afspraak: Gert-Jan zal via de griffie het verzoek doen (persoonlijk en via de mail) om het inwerkprogramma op woensdag 26 april te wijzigen. Het gewijzigde programma bestaat uit een ochtenddeel stikstof en in de middag Financiën. Invulling zien zij met een persoonlijke toelichting van de ambtenaren die hier dagelijks bij betrokken zijn.

8. Sluiting

Het volgend overleg wordt gepland op woensdag 19 april om 15.30 uur in het provinciehuis. Dan worden ook de vervolgdagdata gezamenlijk gepland.

Datum: woensdag 19 april 2023

Tijdstip: 15.30 – 18.00 uur

Aanwezigen: de heer H.G.J. Schuinder (voorzitter, BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

1. Opening

Gert-Jan Schuinder opent de vergadering.

2. Rondje langs de partijen

- BBB: geeft aan dat het voor hun fractie van groot belang is het proces zorgvuldig en met kleine stappen te doorlopen.
- PvdA: geeft als suggestie mee om energie in de fractie te steken en te zorgen dat iedereen op dezelfde vlieghoogte komt.
- CDA: vraagt aandacht voor onderlinge communicatie en duidelijkheid over afspraken (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming).

3. Formateur, diverse scenario's

In de vergadering wordt gedeeld wat van belang is voor de keuze van (een) formateur(s);

- Procesversnelling, kunnen inspringen op nieuwe of onverwachte ontwikkelingen, snel schakelen en klankborden, ook op onverwachte momenten
- Flexibele beschikbaarheid, in ieder geval meerdere dagen in de week voor het voeren van gesprekken.
- Verder ook meedenkend richting fracties die mee moeten kunnen schakelen of op vlieghoogte moeten worden gebracht.
- Kennis van het Drentse speelveld, ervaring in de politiek en aantoonbaar succesvol geweest in (in)formatieprocessen.
- Draagvlak bij alle partijen aan tafel. Dossiers zijn groot, verwachtingen zijn hoog, de wensen lopen uiteen, dus ervaring is nodig. Om de balans te behouden in tijd en inzet wordt de voorkeur uitgesproken voor twee formateurs.

Op basis van de gedeelde belangen worden uiteindelijk twee kandidaten voorgesteld: Roelie Goettsch en Johan Baltes. Deze namen worden door BBB teruggelegd in de fractie. Woensdag 26 april 2023 volgt het definitieve besluit aan tafel.

4. Rondvraag

- Hoe richten we het formatieproces verder in, bijvoorbeeld langs thema's van de begroting? Wat is een akkoord op hoofdlijnen? Hierover moeten met de formateur(s) afspraken worden gemaakt. Er liggen al enkele voorstellen/voorbeelden bij de ambtelijke ondersteuners.
- Planning: behoefte aan duidelijkheid over data. In principe sowieso woensdag rond Statenactiviteiten (evt. inclusief avond), dinsdag- of donderdagavond. Het weekend bij voorkeur niet.
- Vervanging: volgende week bespreken.

5. Sluiting en (communicatie)afspraken

- In het lijsttrekkersoverleg is niet gesproken over de voortgang.
- A.s. woensdag definitief besluit over formateurs.
- Na woensdag, indien duidelijkheid, persbericht (uur voor de pers e-mail met persbericht als bijlage toesturen aan overige fracties).
- Verzoek om via de app het juiste e-mailadres door te geven aan Gert-Jan Schuinder.
- 10 mei: Informatiemoment Stikstof/Financiën.
- Verslag van deze en de vorige vergadering voor akkoord agenderen voor de volgende vergadering.

6. Vervoloverleg

Woensdag 26 april om 12.00 uur (inclusief lunch) in de GS-kamer.

Datum: woensdag 26 april 2023

Tijdstip: 12.00 – 14.00 uur

Aanwezigen: de heer H.G.J. Schuinder (voorzitter, BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer J. Baltes (formateur), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

1. Opening

Gert-Jan Schuinder opent de vergadering en heet Roelie Goettsch en Johan Baltes van harte welkom. Hij geeft een update over het fractieoverleg, waarin over kandidaat-gedeputeerden, het formatieproces en de formateurs is gesproken.

2. Opdracht van de formateur

De leidraad van BBB bevat goede uitgangspunten, procesafspraken voor het coalitieakkoord en aandachtspunten voor de portefeuilleverdeling. Er is nog een aanvullende opdracht wenselijk voor de formateurs. Hierover wordt uitvoerig van gedachten gewisseld. Johan Baltes licht kort de rol toe van de formateurs. Zij helpen het proces inrichten (desgewenst) en ondersteunen en (bege)leiden. Het proces en de inhoud is van de formerende partijen.

Formulering opdracht formateur

Formerende partijen vragen de formateurs om:

1. Een proces in te richten en te leiden om te komen tot een coalitieakkoord.
2. Hierbij als streefdatum 1 juli 2023 aan te houden.
3. Het rapport van de verkenner is het uitgangspunt voor de formatiegesprekken.

3. Brief aan de Staten

De beoogde PS-vergadering op 10 mei is kort besproken. De conceptbrief is op basis van die bespreking als volgt aangepast: “Op 10 mei 2023 om 13.00 uur is er een extra PS-vergadering, waarin een toelichting wordt gegeven op het proces van de formatie en uw betrokkenheid daarbij. Ook nodigen we u uit om met ons mee te denken en uw beelden te delen over de uitwerking van het eindadvies van de verkenner, waar het gaat om de wijze van besturen en de invulling van het thema bestuurlijke vernieuwing. Het persbericht en de opdracht zijn toegevoegd.

De verkiezingsuitslag heeft stof tot nadenken gegeven, alle partijen hebben in het duidingsdebat al aangegeven wat hun visie hierop is. De vraag die nu voorligt is wat dit nu betekent voor een andere wijze van besturen, hoe gaan we dit samen doen? Aan de Staten zal gevraagd worden om mee te denken. Mogelijke onderwerpen PS-vergadering op 10 mei:

- Zo zien formerende partijen het proces
- Procesaanpak/planning
- Parallel spoor; bestuurlijke vernieuwing met Staten
- Mogelijke vragen aan PS; reflecteren op proces, wat zijn nu vernieuwende dingen op die wat u betreft een plek moeten krijgen in het proces, wilt u namens de Staten zelf op punten initiatief nemen?

4. Persbericht

Na enkele tekstuele correcties akkoord.

5. Vervolgstappen, afspraken, tijdslijn/proces/ondersteuning

- De formatieopdracht wordt per mail toegestuurd. Na goedkeuring gaat de Statenbrief met opdracht uit en een uur later het persbericht.
- Agendapunten voor een vervolgoverleg op 3 mei van 9.00 tot 11.00 uur zijn: het formatieproces, het huiswerk en de voorbereiding voor de PS-vergadering van 10 mei.
- Huiswerk: denk na over Drenthe met horizon voor 10 jaar.
- Er wordt een afspraak geregeld voor een warme overdracht tussen Astrid Nienhuis, Roelie Goettsch en Johan Baltes.
- De woordvoering over het formatieproces verloopt via Gert-Jan Schuinder.
- Volgende week wordt er door de formateurs met elke partij afzonderlijk gesproken. Afspraken zullen worden ingepland.
- De ondersteuning checkt wanneer eventuele stukken voor 10 mei uiterlijk moeten worden aangeleverd bij de Statengriffie.

6. Budget formateurs

In het overleg van de formateurs met de directeur-secretaris en de commissaris van de Koning zal dit besproken en geregeld worden.

7. Verslagen van 14 en 19 april

Worden met enkele tekstuele wijzigingen vastgesteld.

8. Rondvraag

- Er is nog geen bericht bekend bij de Statenleden over de informatiesessie Stikstof op 10 mei a.s. Dit wordt door de ondersteuners gecheckt.
- Ten aanzien van vervanging geeft Henk Jumelet aan dat zij bij afwezigheid geen vervanger sturen. De andere partijen delen deze opvatting.
- Johan Baltès vraagt naar de mogelijkheden die er zijn om de komende tijd sessies in te plannen en gesprekken te voeren. Als mogelijkheden worden de woensdag, dinsdagavond, donderdagavond en vrijdagmiddag gegeven. Johan geeft aan dat 5 dagdelen per week naar verwachting nodig zijn.
- De formateurs komen met een voorstel met planning en spelregels. Daarbij wordt ook de suggestie meegenomen om afspraken te maken hoe om te gaan met onverwachte ontwikkelingen in dossiers.

9. Vervolgoverleg

Woensdag 3 mei om 9.00 uur in de GS-kamer.

Datum: woensdag 3 mei 2023

Tijdstip: 09.00 – 11.00 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

1. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1.1. Mededelingen

- De heer Schuinder meldt dat de extra PS-vergadering op 10 mei a.s. niet doorgaat. Het punt over bestuurlijke vernieuwing schuift door naar het lijsttrekkersoverleg. Geconstateerd wordt dat er sprake was van miscommunicatie over de bedoeling van het debat. Normaliter is ook de afspraak dat vergaderingen via het presidium worden gepland. Afsproken wordt dat bij elk agendapunt goed wordt afgehecht wat hierover met wie wordt gecommuniceerd.
- Mevrouw Meeuwissen-Dekker meldt dat zij is gestopt bij het programma Cassata van RTV Drenthe na 10 jaar.

2. Vaststellen agenda + verslag

Agenda en verslag conform vastgesteld.

3. Aanpak voorstel van formateurs (incl. planning van werkdagen)

Zie voor het stappenplan de presentatie van de formateurs (Bijlage 1).

3.1. Rol- en taakverdeling formateurs

De heer Baltès fungeert als voorzitter van de overleggen en mevrouw Goettsch zal meer op inhoud/proces begeleiden. Zij bereiden samen alles

voor. Er is ruimte voor feedback.

3.2. Behandelritme thema's

Elke sessie begint met een toelichting vanuit de ambtelijke organisatie. Vooraf worden de bespreekpunten van de formerende partijen geïnventariseerd, zodat de presentatie goed aansluit bij de behoefte. Daarnaast wordt voor de fractie van de BBB separate informatiesessies georganiseerd als er behoefte is aan extra informatie. Ook voor de overige fracties, indien gewenst. Elk thema wordt afgesloten met een tekstvoorstel 'bouwsteen hoofdlijnenakkoord'. Deze komt geregeld terug voor beoordeling, ook binnen de fracties. Het spreken over een 80%-versie van een collegeakkoord wordt niet als wenselijk gezien. Vanaf nu zal worden gesproken over een conceptakkoord/-versie.

3.3. Planning en beschikbare data

De opzet van de te bespreken thema's is zorgvuldig doordacht. De formateurs doen het aanbod om ook binnen de fracties een toelichting te geven over het proces en planning van de formatie. De fractie van de BBB geeft aan dat hier behoefte aan is. De heer Baltes geeft aan dat het verstandig is om te starten met een financieel overzicht als uitgangspositie, maar ook afrondend. Aangegeven is dat een extra vergadering via het presidium loopt. Graag aandacht hiervoor in de planning.

3.4 Externe input

Centraal staat de vraag: halen wij nog extern input op en op welk moment? Welke verwachtingen worden gewekt? Het is goed om duidelijke kaders mee te geven. De formateurs stellen voor om de indieners van brieven een antwoord te sturen, waarin wordt uitgelegd wat we hebben gedaan met de input en hoe wij dit betrekken bij het hoofdlijnenakkoord. Er wordt veel waarde gehecht aan het betrekken van de samenleving. Dat wordt benadrukt door alle partijen. Echter, het is van belang om de verwachtingen aan de voorkant goed te bespreken. Er wordt opgemerkt dat ook veel ruimte zit voor participatie bij het uitwerken van het collegeakkoord (de zogenaamde uitvoeringsprogramma's).

Geconcludeerd wordt dat we de input op de inhoud in deze fase niet ophalen. Er liggen wel brieven van partijen die betrokken worden bij de totstandkoming van het akkoord. Wat overblijft is het nadenken over een goed moment om de omgeving mee te nemen in wat we doen en hebben gedaan. Als suggestie wordt meegegeven om hiervoor een podcast te maken. Ook nadenken over de wijze waarop de Staten worden betrokken.

3.5 Planning en beschikbare data

- 10 mei 's avonds kunnen de heer Van Dekken en de heer Jumelet niet.
- 17 mei geen formatieoverleg in verband met Statencommissie.

- 24 mei heeft de heer Jumelet een bezoek van minister van der Wal.
- De heer Schuinder geeft aan niet op woensdagavond kunnen (wel woensdagochtend en -middag, met afsluitend eten).
- Hemelvaartsdag wordt niet vergaderd.
- Vrijdagmiddag is geen probleem.
- Incidenteel in het weekend is een optie.
- Dinsdag- en donderdagavond zijn akkoord.

3.6 Akkoord op hoofdlijnen

Formateurs stellen de vraag: wat is een akkoord op hoofdlijnen? Enkele uitgangspunten zijn genoemd.

- We maken over een aantal zaken mogelijk geen (detail)afspraken vooraf (dat zijn vrije kwesties), maar we geven wel richting.
- Er is een aantal zaken waar we wel degelijk goede afspraken over moeten maken. En waar richting op wordt gegeven door middel van speerpunten.
- Het hoofdlijnenakkoord van de vorige Statenperiode sluit goed aan bij het beeld over wat een hoofdlijnenakkoord zou moeten zijn. Het geeft ruimte voor de uitvoering samen met partners, maar ook ruimte om bepaalde thema's nader uit te werken.

3.7 Verslaglegging

Verslaglegging gebeurt op hoofdlijnen, kort en zakelijk en niet te herleiden naar personen.

Alle partijen stemmen in met de aanpak zoals door de formateurs gepresenteerd.

4. Spelregels tijdens de formatie

4.1. Vervanging

Vervanging in principe niet, maar alleen bij eventuele langdurige ziekte.

4.2. Gedeputeerden BBB

Wanneer de kandidaat-gedeputeerden van de BBB bekend zijn, sluiten zij aan bij de formatiegesprekken.

4.3 Communicatie & social media

De heer Schuinder is woordvoerder namens de formatie. Communiceren over het proces en vooralsnog niet op de inhoud. Tenzij anders wordt bepaald. Voor het gebruik van social media over de formatie geldt: niet doen, ook niet door overige fractieleden.

4.4. Ergens op terug terugkomen

Er is ruimte om ergens op terug te komen, zeker bij voor partijen gevoelige zaken (basisafspraken).

5. **Kaders t.b.v. Visie op Drenthe** (huiswerkopdracht voor 10 mei a.s.)

- Maximaal 3 A4'tjes
- Met als horizon: de komende 10 jaar
- 3 speerpunten/te behalen doelstellingen
- Presenteren en bespreken op 10 mei a.s.
- Overige

6. **Overige zaken**

6.1. Bestuursstijl

Onderwerp bespreken tijdens het formatieoverleg op 9 mei a.s.

6.2. Locatie

Provinciehuis bij voorkeur (actie: organiseren de locatie).

6.3. Overige zaken

De heer Jumelet geeft aan dat volgende week de natuurdoelanalyses (NDA's) in het college worden behandeld (ter informatie, doorsturen aan de wetenschappelijke Ecologische Autoriteit). We spreken af dat we elke vergadering starten met eventuele actualiteiten (maximaal een kwartier).

Datum: Donderdag 11 mei 2023

Tijdstip: 18.00 – 20.30 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer H.G. Jumelet (CDA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer B. van Dekken (CDA), de heer K. Vianen (VVD) en de heer H. Loof (PvdA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat zij opnieuw kijken naar de voordracht voor het vicevoorzitterschap.

18.30 uur Presentatie Financiën

Namens Financiën schuiven medewerkers van de provincie aan voor een presentatie over de financiële positie van de provincie Drenthe, externe ontwikkelingen, kengetallen en financiële mogelijkheden.

- Afgesproken is dat de begrotingsregels, de afschrijvingstermijnen wegen, meerjarenoverzicht aflopende verplichtingen/beleid en verschillende financieringsmogelijkheden (in- en externe financiering) worden toegezonden. **Actie – Financiën**
- Eveneens is aangegeven dat het mogelijk is om inzicht te geven welke subsidies er zijn en met name het verloop daarin/eindigheid.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen

3. Verslag 9 mei

Geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Bestuursstijl

a. Terugkoppeling lijsttrekkersoverleg woensdag 10 mei 202

In het lijsttrekkersoverleg werd een wat zoekende houding ervaren als het gaat om de aanpak en onduidelijkheid over het principe van een Statenakkoord. De heer Schuinder heeft op woensdag 17 mei een afspraak met de Statengriffier om hierover door te praten. Het is de bedoeling dat de Statengriffie hiermee aan de slag gaat (werkgroep met externe procesbegeleider). Beoogde uitkomst in juni.

Wat gaan we vanuit de formatietafel doen?

- We geven de werkgroep voldoende ruimte en houden dwarsverbanden in de gaten (parallel)
- We richten ons zelf op de elementen waar het college voor staat en over gaat (goed afbakenen en afstemmen)
- Als we de inhoud vastpakken, kijken hoe we dat op een vernieuwende manier kunnen doen
- Bouwstenen bekijken, bijvoorbeeld gebiedsgericht werken
- Dit onderwerp ook bij 'Bestuur en samenwerken' aan de orde te stellen.

Yvonne stuurt een stuk door van de werkgroep om te delen. De daarin opgenomen bullets kunnen als basis gebruikt worden voor het gesprek.

5. Overige zaken

- Naar aanleiding van een vraag van de heer Jumelet geeft de heer Schuinder een update over de stand van zaken ten aanzien van de kandidaat-gedeputeerden van BBB.
- De heer Schuinder deelt mee dat hij een overleg heeft met de domeinmanagers in het kader van de voorlichtingen aan de fractie van de BBB.

Datum: Vrijdag 12 mei 2023

Tijdstip: 13.00 – 16.00 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat zij de heer Brouwer gaan voordragen voor het vicevoorzitterschap. Verder geeft hij aan dat hij een gesprek heeft gehad met de domeinmanagers voor de ambtelijke toelichting bij de fractie van de BBB.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen

3. Bouwstenen Visie op Drenthe

Er is gesproken over de eerste versie van de bouwstenen Visie op Drenthe. De algemene lijn is dat de inhoud herkenbaar is voor alle partijen. Het wordt gezien als een fundament wat verder uitgewerkt kan worden. Partijen vinden het belangrijk dat in het coalitieakkoord duidelijk wordt wat de bestuurlijke grondhouding voor de komende vier jaar zal zijn. Ook wordt expliciet gesproken over het woordgebruik, probeer los te komen van klassieke tegenstellingen (bijv. natuur/landbouw). Met de gemaakte opmerkingen en aanvullingen wordt de Visie verder uitgewerkt en deze komt gedurende het proces met regelmaat weer op de onderhandelingstafel.

4. Verslag 11 mei 2023

Laatste zin over PPLG schrappen. Verder geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

5. Voorleggen van coalitieakkoord aan omgeving: hoe, wie en wanneer?

Tijdens de bespreking is bevestigd dat we in deze fase op inhoud niets extra gaan ophalen. Wel is er de vraag over een vorm van communicatie aan de inwoners/stemmers over waar we nu mee bezig zijn. Ook zijn er veel ingezonden brieven. De heer Vianen en de heer Schuinder komen met een voorstel hoe het proces toegelicht kan worden aan het publiek. Afgesproken is dat gedurende de gesprekken de ingekomen brieven inhoudelijk per thema betrokken (kunnen) worden in de besprekingen. De formateurs bekijken of er mogelijkheden zijn om de brieven (naast de al verzonden ontvangstbevestiging) ook inhoudelijk van een reactie te voorzien. Gelet op de grote hoeveelheid brieven vraagt dat wel wat capaciteit. Ze komen daarop terug.

6. Planning

De planning is voor kennisgeving aangenomen. Op verzoek van de heer Jumelet wordt de toelichting en bespreking van het onderdeel 'Landbouw en natuur' gewisseld met het onderdeel 'Wonen'. Dat heeft de instemming van de overige partijen.

Bij de voorbereiding van de te bespreken thema's met de fracties wordt verwacht dat de ingekomen brieven worden meegenomen. De resterende ingekomen brieven zullen zo spoedig mogelijk via de Statengriffie beschikbaar worden gesteld.

7. Overige zaken

Naar aanleiding van vragen van de heer Jumelet en de heer Vianen wordt afgesproken om eventuele bijzonderheden ten aanzien van Staten- of commissievergaderingen mee te nemen bij het agendapunt 'Actualiteiten' tijdens de formatie-overleggen of tijdig met elkaar te delen.

Datum: 16 mei 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en de [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering. Daarbij heet hij [REDACTED] welkom, die aan het ambtelijk ondersteuningsteam is toegevoegd.

Ten aanzien van de agenda: de heer Schuinder en de heer Vianen hebben een stuk voorbereid voor agendapunt 4 en verstrekken deze ter plekke aan alle aanwezigen.

1. Actualiteit

De heer Vianen doet melding van een motie door Sterk Lokaal Drenthe op het gebied van ondersteuning van sportverenigingen, de precieze duiding van de motie is nog niet bekend. Zij hebben in overweging of ze deze motie mede gaan ondersteunen.

18.30 uur Presentatie Bestuur en samenwerken

Voor het thema 'Bestuur en Samenwerken' schuiven medewerkers van de provincie aan voor een presentatie. De onderdelen lobby, rijkstaken CvdK en ondermijning zijn nader toegelicht en besproken. Er wordt gewisseld hoe aangekeken wordt tegen de overige taken die een plek hebben binnen dit programma waaronder toezicht, samenwerking met gemeenten en waterschappen. Na bespreking speelt er een aantal vragen die in de organisatie uitgezet worden voor nadere toelichting. **Actie**

20.15 uur Presentatie 'Regionale economie en werkgelegenheid'

Voor het thema 'Regionale economie en werkgelegenheid' schuiven medewerkers van de provincie aan voor een presentatie. Naast een meer algemene toelichting op regionale economie wordt ingezoomd op het onderdeel vrijetijdseconomie. Daarnaast is de specifieke vraag ten aanzien van vergunningverlening en de samenhang met acquisitie behandeld. Na bespreking speelt er een aantal vragen die in de organisatie uitgezet worden voor nadere toelichting.

De vragen zijn opgenomen in de bijlage. **Actie**

2. Mededelingen

- De heer Schuinder geeft aan een nadere invulling te willen geven van wat in zijn visie een hoofdlijnenakkoord is. Hij geeft aan nog geen gelegenheid te hebben gehad om binnen de fractie de zienswijze hierop met elkaar te delen. De heer Baltès stelt voor om dit onderwerp op korte termijn te bespreken.

Actie

3. Verslag 12 mei 2023

Geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Voorstel coalitieakkoord en omgeving

De heer Schuinder geeft een toelichting op het voorstel dat hij en de heer Vianen hebben voorbereid. Het voorstel zal worden aangepast naar aanleiding van de bespreking en komt dinsdag opnieuw op de agenda.

5. Inventarisatie specifieke aandachtspunten voor presentaties volgende week;

Er zijn op de thema's enkele specifieke aandachtspunten meegegeven. De vragen zijn opgenomen in de bijlage.

6. VDG

Mevrouw Goettsch geeft aan dat de VDG naast een brief het aanbod heeft gedaan om een toelichting te komen geven aan tafel. Na bespreking ligt de vraag voor of een uitzondering op de gemaakte afspraak, om op inhoud geen partijen uit te nodigen, gerechtvaardigd is. Afgesproken is om dit punt opnieuw te agenderen voor de volgende vergadering. **Actie**

7. Overige zaken

Volgende week is de heer Van Dekken afwezig.

Datum: 23 mei 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltes (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer B. van Dekken (CDA), de heer K. Vianen (VVD).

0. Opening

De heer Baltes opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Jumelet geeft een toelichting op een bijeenkomst over de regiodeal Zuid en Oost Drenthe. De aanvraag voor een verlenging van de Regiodeal is toegekend door het ministerie. De eerste stap om te komen van propositie naar convenant. Deze nieuwe regiodeal vraagt om cofinanciering van onder meer de provincie. Dit loopt mee in de begroting en zal geen extra investering vragen. Voor september is de ondertekening van convenant voorzien. De vraag ligt voor of de inzet vanuit deze tafel erop gericht is om door te gaan met deze regiodeal.

De heer Jumelet geeft een toelichting op de stand van zaken van het landbouwakkoord. In het geval dat deze er daadwerkelijk komt zullen wensen en bedenkingen bij de Staten opgehaald worden. Mogelijk op 21 of 28 juni.

Reacties op het interview wat is verschenen bij RTV Drenthe door de heer Schuinder worden besproken. Dit komt niet overeen met het beeld wat men had van de gemaakte afspraak over de inhoud van de woordvoering. De afspraak wordt gemaakt dat de woordvoerder het mandaat heeft om iets over het proces te vertellen namens alle partijen aan tafel, waarbij bij twijfel wordt afgesproken om dit dan niet te doen. Er wordt niet gesproken over de inhoud, we verrassen elkaar niet.

De heer Baltes wijst daarnaast ook nog op de afspraak die gemaakt is om geen zaken op social media te plaatsen die het formatieproces kunnen schaden.

Naar aanleiding van een vraag van de heer Smeenge wordt afgesproken de formatietafel op de hoogte te houden van de inzet ten aanzien van PPLG. Dit mede gelet op de actuele situatie in andere provincies

18.30 uur Presentatie 'Mobiliteit en Bereikbaarheid'

Voor het thema 'Mobiliteit en Bereikbaarheid' schuiven medewerkers van de provincie aan voor een presentatie. Naast een meer algemene toelichting worden de vooraf gestelde specifieke vragen behandeld. Na bespreking speelt er een aantal vragen die in de organisatie uitgezet worden voor nadere toelichting. **Actie**

20.15 uur Presentatie 'Levendig en Sociaal'

Voor het thema 'Levendig en Sociaal' schuiven medewerkers van de provincie aan voor een presentatie. De onderdelen cultuur en sociaal zijn nader toegelicht en besproken. Na bespreking speelt er een aantal vragen die in de organisatie uitgezet worden voor nadere toelichting.

De vragen zijn opgenomen in de bijlage. **Actie**

2. Mededelingen

- De heer Baltes geeft aan dat zij als formateurs zijn benaderd voor een interview binnen de organisatie. Standaard reactie is dat zij in principe niet communiceren, maar in dit geval wel iets kunnen zeggen over het proces. Hier kan iedereen mee instemmen.

3. Verslag 16 mei 2023

Geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Stand van zaken informatie-uitvragen

De heer Bakker geeft aan dat een aantal antwoorden binnenkort beschikbaar komen om door te sturen. Zodra deze gereed zijn en na een marginale toetsing worden ze doorgezonden.

5. Vervolg voorstel coalitieakkoord en omgeving

Gelet op de afwezigheid van de heer Vianen wordt dit agendapunt doorgeschoven naar de vergadering van woensdag 24 mei.

6. VDG

De heer Baltes geeft aan dat de vraag nog open staat of een uitzondering op de gemaakte afspraak, om op inhoud geen partijen uit te nodigen, gerechtvaardigd is gelet op het aanbod van de VDG. De heer Jumelet stelt voor om dit gesprek met de VDG door de formateurs te laten voeren. De heer Baltes vraagt of daarmee helder is wat de toegevoegde waarde is, kan zijn. Afgesproken is dat de formateurs over de toegevoegde waarde van het aanbod van de VDG in het formatieproces in gesprek gaan met vertegenwoordigers van de VDG. Zij komen hier op terug. **Actie**

7. Inventarisatie specifieke aandachtspunten voor presentaties volgende week; Stad en Platteland, onderdeel 'Wonen'

Er zijn op de thema's enkele specifieke aandachtspunten meegegeven. De vragen zijn opgenomen in de bijlage.

8. Overige zaken

Er is gesproken over de verwachtingen ten aanzien van de inbreng tijdens de gesprekken. Of je alleen een hoofdlijn inbrengt of dat je al details ter sprake brengt. De heer Schuinder geeft aan dat hij had toegezegd om de gedachtegang over een hoofdlijnenakkoord te beschrijven. Na uitleg door de heer Baltes over het proces is er voldoende vertrouwen dat dit gaat leiden tot een akkoord op hoofdlijnen. Er is geen behoefte meer aan een nadere uitwerking. De bullets die zijn uitgewerkt zijn een weergave van de gesprekken. Hier moeten de juiste dingen in staan, dit is de basis voor de bouwsteen. Daarna wordt gekeken op welke wijze dit een plek moet krijgen in het akkoord, met daarbij een financiële vertaling. De heer Baltes geeft aan dat het resultaat van dit proces moet zijn dat er een verhaal ligt waar iedereen zich in kan vinden met voldoende kleuring voor de partijen.

Datum: 24 mei 2023
Tijdstip: 13.00 – 17.00 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer B. van Dekken (CDA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Jumelet geeft een korte toelichting op het gesprek dat hij heeft gevoerd met de minister voor Natuur en Stikstof. Dit was een goed gesprek, waarin inzicht is gesproken is over de aanlevering van een gebiedsplan en de ruimte daarin en de zoektocht om daar invulling aan te geven.

2. Mededelingen

- De heer Vianen deelt mee dat hij het overleg vandaag eerder moet verlaten.

3. Verslag 23 mei 2023

Een paar tekstuele aanpassingen en naar aanleiding van; de genoemde bijlage zal wekelijks op vrijdag worden meegezonden., verder geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Bespreken Bullets:

Bestuur en samenwerken

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken. Afgesproken is dat we de tekst aanpassen aan de gemaakte opmerkingen. Mocht dit

nog niet tot het gewenste resultaat leiden dan doet de heer Baltés de suggestie om zelf met tekstvoorstellen of aanpassingen te komen.

Regionale economie en werkgelegenheid, inclusief verdieping op GAE

Voor de verdieping op GAE zijn [REDACTED] (beleidsadviseur economie) en [REDACTED] (beleidsadviseur bestuur en concernzaken) aangeschoven. Er wordt een toelichting gegeven op de actuele stand van zaken en er is gelegenheid om verdiepende vragen te stellen. Er is nog een vraag uitgezet over de specifieke financiering van GAE en eventuele voorwaarden. Actie

Bullet bespreking:

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Er zijn nog een aantal vraagpunten benoemd. Actie

Visie op Drenthe

Gelet op de tijd is de visie op Drenthe doorgeschoven naar de vergadering van vrijdag 26 mei.

5. Vervolg voorstel coalitieakkoord en omgeving

Gelet op de afwezigheid van de heer Vianen wordt dit agendapunt doorgeschoven naar de vergadering van donderdag 25 mei.

6. Overige zaken

Geen opmerkingen.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 25 mei 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer B. van Dekken (CDA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat hij contact heeft gehad met DvhN naar aanleiding van vragen over het formatieproces. Hij heeft procesantwoorden gegeven.

18.30 uur Presentatie Stad en Platteland, onderdeel 'Landbouw en natuur' met Jordan Jumelet (Domeinmanager Landelijk Gebied), [REDACTED] (Programmamanager Toekomstgerichte Landbouw) en [REDACTED] (Beleidsadviseur Landbouw en Natuur). Tijdens deze bespreking zijn er een aantal vragen gesteld die in de organisatie uitgezet worden voor nadere toelichting. Actie: de [REDACTED]

De vragen zijn opgenomen in de bijlage. **Actie**

2. Vervolg voorstel coalitieakkoord en omgeving (De Heer Schuinder en Kees Vianen)

Voorgesteld wordt of team communicatie te vragen om advies voor te bereiden voor een communicatiebericht van de formatietafel. Idee is een kort en bondig (proces)weergave met eventueel enkele foto's. [REDACTED] neemt deze actie voor haar rekening en komt hier op korte termijn terug met een advies.

3. Mededelingen

Er is afstemming geweest over de moties die verwacht worden tijdens de eerst volgende Statenvergadering op 30 mei aanstaande.

4. Verslag 24 mei 2023

Geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

5. Inventarisatie specifieke aandachtspunten voor presentaties volgende week; Thema 'Mensen en middelen'

Er zijn op de thema's enkele specifieke aandachtspunten meegegeven. De vragen zijn opgenomen in de bijlage.

6. Bespreken hoofdlijnen (bullets Mobiliteit en bereikbaarheid)

Wijzigingen doorgevoerd bij het onderdeel mobiliteit en bereikbaarheid. We bespreken dit onderdeel morgen verder.

7. Overige zaken

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 26 mei 2023
Tijdstip: 13.00 – 16.00 uur

Aanwezig: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer H.G. Jumelet (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer B. van Dekken (CDA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

Er is afstemming geweest over de moties die verwacht worden tijdens de eerst volgende Statenvergadering op 30 mei aanstaande.

2. Mededelingen

Geen mededelingen.

3. Verslag 25 mei 2023

Verslag per abuis niet meegezonden, deze wordt doorgeschoven naar de vergadering van 30 mei 2023.

4. Bespreken bouwstenen/bullets

Mobiliteit en bereikbaarheid

Wijzigingen doorgevoerd bij de bespreking van het onderdeel mobiliteit en bereikbaarheid. Op het onderdeel wegen is een nadere toelichting gewenst aan tafel. Ook verder zijn er nog een aantal vraagpunten benoemd. Actie.

Regionale economie en werkgelegenheid

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast. De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen. De beantwoording van de vraag SDG's zal worden meegenomen hierbij. Actie

Levendig en sociaal

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Dit betrof de 1^e lezing.

5. Planning en voortgang

Het is nodig om extra tijd in te plannen voor bespreken van bullets/bespreekpunten. Voorgesteld wordt om woensdag 31 mei uit te breiden van 12.00 tot 18.00 uur. Als het nodig is om opnieuw een

inhaalslag te maken wordt hiervoor opnieuw een afspraak ingepland. Nagaan of er nog ruimte zit in het inwerkprogramma van de Staten. Woensdag 14 juni informeren bij de griffie wat geagendeerd gaat worden zodat hier ook ruimte zit voor de formatie. Actie

6. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 30 mei 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en de [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer H.G. Jumelet (CDA) en de heer H. Loof (PvdA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat hij kan aangeven dat zij een kandidaat gedeputeerde hebben gevonden in Egbert van Dijk, nu wethouder van De Wolden voor Gemeentebelangen. Naar verwachting kan hij morgen om 15.00 uur komen kennismaken tijdens het formatieoverleg.

Beantwoording van het huidige college tijdens de Statenvergadering van 30 mei 2023 ten aanzien van waterschappen roept de vraag op bij de heer Smeenge of dit wel bestaand beleid betreft. De vraag zal worden uitgezet voor een nadere toelichting. Actie: [REDACTED].

De heer Schuinder vraagt of de visie op korte termijn nog op de agenda komt van het formatieoverleg, deze is opgenomen in de planning.

18.30 uur Presentatie Stad en Platteland, onderdeel 'Wonen' met Dorine Rensen (Domeinmanager Ruimte), [REDACTED] (Beleidsadviseurs wonen)
Tijdens deze bespreking zijn er een aantal vragen gesteld die tijdens de presentatie zijn beantwoord. Een overzicht van particuliere woninginitiatieven wordt nagezonden. Actie [REDACTED].

2. Mededelingen

Geen mededelingen.

3. Verslag 25 en 26 mei 2023

Naar aanleiding van het verslag van 25 mei is afgesproken dat de fractievoorzitters van de coalitiepartijen aansluiten bij het komende interview over het formatieproces. Verder geen opmerkingen, waarna de verslagen worden vastgesteld.

4. Inventarisatie specifieke aandachtspunten voor presentatie deze week; Thema 'Klimaat en energie'

Er zijn op de thema's enkele specifieke aandachtspunten meegegeven. De vragen zullen worden uitgezet in de organisatie. Actie: [REDACTED].

5. Bespreken bouwstenen/bullets Levendig en sociaal (2^e lezing)

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast. De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen.

6. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 31 mei 2023
Tijdstip: 12.00 – 18.00 uur

Aanwezigen: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer H.G. Jumelet (CDA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

Mevrouw Turenhout geeft aan dat er een vraag uit hun fractie is gekomen de behoefte gevoeld om ook nader kennis te maken met de overige fracties. Tussenvoorstel de behoefte is er, formateurs zijn van plan het onderwerp hoe onderhoud je nu de coalitie. Voorstel om de kennismaking daarin mee te nemen.

13.15 – 13.45 uur Presentatie N34 met Roelof Schuiling (Domeinmanager) en [REDACTED]. In de presentatie is op verzoek specifiek ingegaan op de N34. Tijdens deze bespreking zijn er een aantal vragen gesteld die tijdens de presentatie zijn beantwoord. Er resteert een vraag die schriftelijk zal worden uitgezet. Actie: [REDACTED].

15.00– 15.30 uur Kennismaking kandidaat gedeputeerde BBB.

De heer van Dijk, kandidaat gedeputeerde voor BBB schuift aan om nader kennis te maken. Waar mogelijk zal hij in het vervolg aanschuiven aan de formatietafel.

15.30– 16.00 uur Presentatie Gebiedsgericht werken/verbindend besturen met Dorine Rensen (Domeinmanager) en [REDACTED].

Tijdens deze bespreking zijn er een aantal vragen gesteld die tijdens de presentatie zijn beantwoord.

2. Mededelingen

Vanwege de korte voorbereidingstijd is niet iedereen in de gelegenheid geweest om alle toegezonden stukken te lezen. De heer Baltès geeft aan dat er tijdens het overleg voorafgaand aan de bespreking leestijd zal worden gegeven.

Afgesproken wordt om de bespreking van het onderdeel extern salderen pas te doen als de heer Jumelet ook aanwezig is.

3. Verslag 30 mei 2023

Geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Regionale economie en werkgelegenheid** (1e proef bouwsteen)
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast.
De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen.

- **Mobiliteit en bereikbaarheid** (1e proef bouwsteen)
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast.
De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen.

- **Bestuur en samenwerken** (2^e lezing)
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast.
De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen.

5. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 1 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer H.G. Jumelet (CDA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

Mevrouw Meeuwissen geeft aan dat er een ontwikkeling is ten aanzien van de Buitenplaats.

18.30 – 19.30 uur Presentatie 'Klimaat en energie' met Dorine Rensen, [REDACTED] en [REDACTED]. Naast een meer algemene toelichting is ingegaan op de vooraf gestelde specifieke vragen. Tijdens deze bespreking zijn er een aantal vragen gesteld die tijdens de presentatie zijn beantwoord. Er wordt een memo nagezonden en er resteert een vraag die schriftelijk zal worden uitgezet. Actie: [REDACTED]

2. Mededelingen

De heer van Dijk kan niet aanwezig zijn op 8 juni en 15 juni. Gelet op de planning zal worden gekeken of nog geschoven kan worden bij de behandeling van financiën en de portefeuillevindeling. Ook zal er naar extra ruimte in de planning gekeken worden waarbij de voorkeur naar de woensdag uitgaat. Verder geen mededelingen.

3. Verslag 31 mei 2023

Geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Stad en platteland, onderdeel 'Landbouw en Natuur'** (1^e lezing)
Het onderdeel landbouw en natuur is nog niet besproken. We bespreken dit onderdeel verder.

5. Overige zaken

Er is behoefte aan een schema van de bouwstenen en de presentaties. De link zal worden meegezonden met de stukken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 1 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer H.G. Jumelet (CDA).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat er volgende week naar verwachting duidelijkheid komt over de tweede kandidaat gedeputeerde.

14.00 – 14.30 uur Presentatie ‘Mensen en Middelen’ met Klaas-Jan de Hoop, [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED].

Er is ingegaan op het vastgoed, de organisatieontwikkeling, en op de vooraf gestelde specifieke vragen. Tijdens deze bespreking zijn er een aantal vragen gesteld die tijdens de presentatie zijn beantwoord.

2. Mededelingen

De heer Schuinder geeft aan dat hij vooraf wil aangeven extra tijd nodig te hebben voor de teksten ten aanzien van landbouw. Dit zal worden betrokken bij het bespreken van de planning. Verder geen mededelingen.

3. Verslag 1 juni 2023 + actielijst

Mevrouw Meeuwissen heeft naar aanleiding van het verslag nog een vraag of het nodig is om een apart blok op te nemen voor de overkoepelende opgaven die alle opgaven raken bv. Klimaat en ruimte. Dit wordt meegenomen in het vervolg. Verder geen opmerkingen, waarna het verslag wordt vastgesteld.

De [REDACTED] licht de stand van zaken toe. Er zijn nog een aantal vragen die nog beantwoord zullen worden. Als er naar aanleiding van de beantwoording nog extra vragen zijn dan neemt [REDACTED] dit mee.

4. Thermometer

De deelnemers aan de tafel lichten toe hij zij het proces ervaren. Er is gesproken over vertrouwen, elkaar vinden en vasthouden. Met als vraagpunt hoe we het vertrouwen buiten deze tafel kunnen laten groeien. Mede omdat dat de nieuwe fractie BBB nog lerende is. Er is waardering voor de wijze

waarop de formateurs en de ambtelijke ondersteuning het proces begeleiden. Terugkijkend is het een goede keuze geweest om langzamer te starten en nu volop met de inhoud aan de slag te zijn. Voorkeur gaat er naar uit om de huidige planning waar mogelijk aan te houden. Het proces eindigt uiterlijk 12 juli.

5. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Mobiliteit en Bereikbaarheid** (definitieve bouwsteen)
Per alinea/pagina is de bouwsteen besproken en aangepast, daar waar nodig zullen tekstvoorstellen worden aangeleverd.
- **Levendig en Sociaal** (concept bouwsteen)
De concept bouwsteen is niet besproken. We bespreken dit onderdeel op een andere datum.
- **Visie** (concept bouwsteen)
De concept bouwsteen is niet besproken. We bespreken dit onderdeel op een andere datum.

6. Inventarisatie specifieke aandachtspunten voor presentatie volgende week; Omgevingsvisie' eventuele specifieke aandachtspunten kunnen uiterlijk maandagmorgen 5 juni aan worden doorgegeven.

7. Concept Planning

Niet besproken.

8. Overige zaken

Niet besproken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 6 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 21.00 uur

Aanwezig: de heer J. Baltes (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

0. Opening

De heer Baltes opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat er op 14 juni een gesprek zal zijn met de tweede kandidaat gedeputeerde.

De heer Jumelet geeft aan dat morgen tijdens het lijsttrekkeroverleg het voorstel worden gedaan om DPLG te agenderen voor de commissievergadering op 28 juni. Bij gelegenheid zal hij de tafel informeren op dit gebied.

Mevrouw Meeuwissen geeft aan dat tijdens het VVD congres een Drentse motie is aangenomen tegen kalenderlandbouw.

De heer van Dijk geeft aan dat hij het als positief ervaart dat nu algemeen bekend is dat hij kandidaat gedeputeerde is voor de BBB.

2. Mededelingen

De heer Baltes meldt dat er in IPO verband is gesproken over de verdeling van het provinciefonds, waarbij de provincies het niet eens zijn geworden. Dit verschaft geen duidelijkheid voor het financiële perspectief. Aan de tafel zal nog opgehaald welke specifieke aandachtspunten er zijn (planning 21 juni), mocht dat nodig zijn dan kan er op teruggekomen worden.

3. Verslag 2 juni 2023

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Concept planning

De zorg wordt geuit of er voldoende tijd is voor de integriteitscan van de kandidaat gedeputeerden. De heer Baltes geeft aan geen problemen te verwachten. Nagegaan zal worden of het mogelijk is om voor de nu bekende kandidaten deze scan al eerder te starten. Actie

De wens om de planning te realiseren wordt breed gedeeld. De heer Baltes geeft aan dat we blijven koersen op 5, uiterlijk 12 juli.

Aandacht wordt gevraagd voor de mogelijkheid om bouwstenen terug te leggen bij de fractie. Verder zal de beschikbaarheid op de woensdagen wanneer er commissievergaderingen zijn nader bekeken

en besproken worden.

5. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Levendig en Sociaal** (concept bouwsteen)
Per alinea/pagina is de bouwsteen besproken en is de tekst aangepast. De tekst zal worden omgevormd naar een definitieve bouwsteen.
- **Bestuur en samenwerken** (definitieve bouwsteen)
De definitieve bouwsteen is besproken, tekstueel zijn er nog een aantal wijzigingen doorgevoerd. De bouwsteen is hiermee definitief en zal worden opgemaakt.
- **Visie** (concept bouwsteen)
Per alinea/pagina is de bouwsteen besproken en is de tekst aangepast. Afgesproken is dat alle onderhandelaars een persoonlijke quote aanleveren voor de tekst. De tekst zal worden omgevormd naar een definitieve bouwsteen.

6. Overige zaken

De heer Jumelet vraagt aandacht voor de 'meloenen'. De heer Baltès geeft aan dat deze bij het bespreken per thema aan de orde komen.

De afspraak wordt gemaakt om aan het einde een veegactie te laten plaatsvinden op de hoofdlijnen. Belangrijke ontbrekende punten kunnen dan nog worden ingebracht.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 7 juni 2023
Tijdstip: 10.00 – 15.30 uur

Aanwezig: de heer J. Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Baltès heeft navraag gedaan naar de integriteitsscan, dit wordt in gang gezet voor de nu bekende kandidaten. Kandidaten zullen op korte termijn hiervoor benaderd worden.

De heer van Dekken doet de suggestie om het optreden van Eline Vedder tijdens het debat in de Kamer op 6 juni terug te kijken, zij heeft op een goede manier Drenthe onder de aandacht gebracht.

2. Mededelingen

Geen mededelingen.

3. Verslag 6 juni 2023

Een tekstuele aanpassing. Verder geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Stad en platteland, onderdeel Wonen** (1^e lezing)
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Dit betrof de 1e lezing.
- **Regionale economie en werkgelegenheid** (definitieve bouwsteen)
De definitieve bouwsteen is besproken, tekstueel zijn er nog een aantal wijzigingen doorgevoerd. Op enkele onderdelen zal de tekst nog worden aangepast. De bouwsteen zal alleen op die onderdelen nog worden besproken, deze zullen geel gearceerd worden.
- **Stad en platteland, onderdeel Landbouw en natuur** (1^e lezing)
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Er zijn een aantal vraagpunten benoemd. Actie [REDACTED]. We bespreken dit onderdeel verder op een andere datum

Dit betrof de 1^e lezing.

5. Overige zaken

De heer Vianen vraagt of we al beelden hebben bij de bespreking van het DPLG tijdens de vergadering van de 28^e. Er ligt nog geen bestuurlijke keuze voor. Naar verwachting een groot aantal insprekers. Hier zal het nieuwe college ook een keuze in moeten maken op het juiste moment.

De heer van Dijk is morgen afwezig.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars Niet openbaar/Vertrouwelijk

---

Datum: 8 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezigen: mevrouw R. Goettsch (formateur, voorzitter), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: De heer Baltés (formateur), heer E. van Dijk (BBB) en de heer B. van Dekken (CDA).

0. Opening

Mevrouw Goettsch opent de vergadering.

1. Actualiteit

Geen actualiteiten.

2. Mededelingen

Mevrouw Goettsch vraagt ten behoeve van de integriteitsscan of de privé email adressen en telefoonnummers doorgegeven kunnen worden aan [REDACTED] en/of [REDACTED]

3. Verslag 7 juni 2023

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Planning

De planning wordt aangepast. Hierdoor ontstaat ruimte voor overleg met de fractie. Nagegaan wordt of er op woensdag 21 juni een ontmoeting tussen de fracties kan plaatsvinden met een externe begeleider. Afsproken wordt dat volgende week de definitieve bouwstenen verzameld worden en verstrekt. De planning wordt aangepast en meegestuurd.

5. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Stad en platteland, onderdeel Landbouw en Natuur** (1^e lezing vervolg)
Verder wordt gegaan met de accenten landbouw, vanaf daar zijn per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Dit betrof de 1e lezing.
- **Klimaat en Energie** (1^e lezing).
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Er zijn een aantal vraagpunten benoemd. Actie [REDACTED]. Dit betrof de 1e lezing.

- **Mensen en Middelen** (1^e lezing)

Dit onderdeel is niet besproken. We bespreken dit onderdeel op een andere datum.

6. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 9 juni 2023
Tijdstip: 13.00 – 16.00 uur

Aanwezigen: mevrouw R. Goettsch (formateur, voorzitter), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: De heer Baltés (formateur).

0. Opening

Mevrouw Goettsch opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat vragen uit hun fractie zijn teruggetrokken. De informatie op grond waarvan de vragen waren gesteld bleek niet juist.

Er is kort gesproken over de aandacht in de media voor het proces.

2. Mededelingen

Geen mededelingen.

3. Verslag 8 juni 2023 + actielijst

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Planning en schema bespreking bouwstenen.

De planning wordt doorlopen en op punten aangepast. In week 25 vervallen een aantal overleggen. Op woensdag 21 juni zal een bijeenkomst gepland worden met de fracties. Actie [REDACTED] en [REDACTED]. De aangepaste planning wordt meegestuurd.

5. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Stad en platteland, onderdeel Wonen** (concept bouwsteen)
Per alinea/pagina is de bouwsteen besproken en is de tekst aangepast. Er is een vraagpunt benoemd. Actie de heer Bakker. De tekst zal worden omgevormd naar een definitieve bouwsteen..
- **Levendig en sociaal** (definitieve bouwsteen).
De definitieve bouwsteen is besproken, tekstueel zijn er nog een aantal kleine wijzigingen doorgevoerd. De bouwsteen is hiermee definitief. Naar aanleiding van geeft de heer Jumelet aan dat voor de Regio Zuid en Oost verplichtingen worden aangegaan door het huidige

college zodat het convenant zeker gesteld kan worden. Het belang hiervan wordt ondersteund.

- **Mensen en Middelen** (1^e lezing)

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. Dit betrof de 1e lezing.

- **Onderhoud aan de coalitie**

Er is gesproken over belangrijke punten om de coalitie te onderhouden. Er zijn een aantal punten benoemd die meegenomen zullen worden in de ontmoeting van de fracties op woensdag 21 juni. Mevrouw Goettsch zal een voorstel voorbereiden. Actie

6. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 13 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 12.00 uur

Aanwezig: De heer Baltés (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

0. Opening

De heer Baltés opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Loof geeft aan van de fractie BBB het verzoek te hebben ontvangen om een ingezonden brief mede te ondersteunen. Deze brief betreft de recente uitspraak van de rechter inzake gewasbeschermingsmiddelen. Deze kunnen zij gelet op hun achterban niet steunen. De heer Vianen geeft aan door een andere fractie te zijn benaderd op dit onderwerp. De heer Jumelet geeft aan dat dit onderwerp morgen in de commissievergadering tijdens de rondvraag door D66 zal worden ingebracht. Afgesproken wordt dat de fractie van de BBB tijdens de rondvraag haar zorg kan uiten en vragen kan stellen aan het college. De overige fracties kunnen daarop aansluiten.

Mevrouw Turenhout geeft aan dat er in de Tweede Kamer een voorstel is aangenomen om het openbaar vervoer in de regio te versterken.

De heer Jumelet geeft aan dat de brief over DPLG die voor 1 juli moet worden toegestuurd aan LNV en geagendeerd is voor de Statenvergadering van 28 juni niet is vastgesteld door het college. Dit omdat het voorstel wat voorlag geen recht deed aan de positie van het oude en het nieuwe college. De brief zal worden aangepast en in het plan zullen twee paragrafen vervallen, hierin waren keuzes opgenomen waarvan je moet constateren dat deze aan het nieuwe college zijn. Tijdens de Statenvergadering van 28 juni zal niet ingegaan worden op de inhoud maar zal het proces worden toegelicht. Afgesproken wordt dat de brief zodra deze gereed is ook gedeeld wordt met de formatietafel.

2. Mededelingen

Geen mededelingen.

3. Verslag 9 juni 2023

Een kleine wijziging in de datum van de bijeenkomst van de fracties. Verder geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Klimaat en energie** (2^e lezing)

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast. De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen. Er is een vraagpunt benoemd. Actie de heer Bakker.

- **Mensen en Middelen** (2^e lezing)

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en zal de tekst worden aangepast. De tekst zal worden omgevormd naar een concept bouwsteen.

- **Vorstel omgevingsvisie/omgevingswet**

Er is gesproken over de wijze waarop dit een plek moet krijgen in het akkoord. Dit zou kunnen in een paragraaf of in een kader. Hiervoor zal een tekstvoorstel worden gemaakt.

5. Planning

De planning is doorlopen en aangepast. Een nieuwe versie is bijgevoegd.

6. Overige zaken

Er wordt geïnventariseerd of er nog sprake is van heikele kwesties, die nog besproken moeten worden aan tafel. Asiel en Migratie moet nog besproken worden. Dit zal op korte termijn besproken worden.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 15 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: De heer Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: de heer E. van Dijk (BBB), Mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA)

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Schuinder geeft aan dat zij een tweede kandidaat gedeputeerde hebben gevonden in Jisse Otter, nu wethouder van Emmen voor Wakker Emmen. Hij zal binnenkort komen kennismaken maar zal niet regulier aanschuiven aan de formatietafel. Wel zal hij aanwezig zijn bij de bespreking van de portefeuilleverdeling.

2. Mededelingen

De heer Baltès geeft aan dat de lay-out die we bij een aantal bouwstenen al hebben toegepast sterk overeenkomt met die van 'Dit is Assen.nl'. Er wordt een nieuwe opzet van de lay-out gemaakt.

De heer Jumelet geeft aan tijdens een bestuurlijk overleg stikstof landelijk bepleit te hebben om eventuele bijdragen van provincies op basis van het nieuwe landbouwakkoord (21 juni) over de zomer heen te tillen.

Verder geen mededelingen.

3. Verslag 14 juni 2023

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld.

4. Lobby

Aan de hand van de voorzet is er gesproken over lobby. Afsproken is dat er een tekstvoorstel komt over de hoe vraag. Ook de grondhouding kan hier wellicht een plek in krijgen. Actie

5. Bespreken Asiel en Migratie

In algemene zin vinden partijen elkaar hier op hoofdlijnen. We bieden opvang aan mensen die vluchten uit een oorlogssituatie. Er is geen directe taak, alleen vanuit de rijksheer taak en de interbestuurlijke toezichtstaak. Om die reden is besloten om dit niet apart op te nemen in het akkoord. Ten aanzien van de veiligheid is een passage opgenomen in het akkoord bij mobiliteit.

6. Inventarisatie ingrediënten voorwoord/inleiding

Elementen die een plek zouden moeten krijgen in het voorwoord zijn besproken, deze zullen in een tekstvoorstel worden opgenomen. Actie

7. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Klimaat en Energie** (concept bouwsteen)
Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast.
De tekst zal worden omgevormd naar een definitieve bouwsteen.

8. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars Niet openbaar/Vertrouwelijk

---

Datum: 20 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: De heer Baltès (formateur, voorzitter), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: mevrouw R. Goettsch (formateur).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Vianen geeft aan dat hij door de media benaderd is om te reageren op de QuickScan van de ijsbaan, hij zal morgen reageren maar niet inhoudelijk. De heer Jumelet geeft aan dat het college kennis heeft genomen hiervan en de stukken heeft doorgezonden aan de Staten.

2. Mededelingen

Mevrouw Turenhout licht kort toe waarom zij bij het vorige overleg niet aanwezig kon zijn.

De heer Baltès doet het verzoek om de genodigden van de fracties op te roepen zich tijdig aan te melden voor de fractiebijeenkomst. Afsproken wordt dat de fractievoorzitters dinsdag 27 juni voorafgaand aan het formatieoverleg (17.45 uur) aanwezig zijn om hun inbreng bij het onderdeel 'onderhouden van de fractie' af te stemmen.

De heer Henrikus Loof meldt dat hij opnieuw is benoemd als fractievoorzitter.

De heer Schuinder meldt dat de heer Jan Brouwer in hun fractie vice fractievoorzitter is geworden.

De heer Schuinder geeft aan dat de heer Otter gisteren heeft kennisgemaakt met de fractie, nagegaan wordt of hij dinsdagavond 27 juni kan aansluiten bij het formatieoverleg.

Verder geen mededelingen.

3. Verslag 15 juni 2023 + actielijst

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld. [REDACTED] geeft aan dat er nog één vraag openstaat, tijdens de bespreking is nog een vraag toegevoegd.

4. Bespreken bouwstenen/bullets:

- **Stad en Platteland, onderdeel Landbouw en Natuur (concept bouwsteen)**

De bespreking is gestart met een beantwoording van de specifieke vragen op het onderdeel stikstof door de [REDACTED] en de [REDACTED] met ruimte voor extra aanvullende vragen.

Per alinea/pagina zijn de opmerkingen van de partijen besproken en is de tekst aangepast.

De tekst zal worden omgevormd naar een definitieve bouwsteen. In algemene zin zal het concept akkoord gescreend worden op passages die dubbel of overbodig zijn, dit mag geen inhoud betreffen. Afgesproken is dat de heer Loof hier een bijdrage aanlevert.

- **Mensen en Middelen** (concept bouwsteen)
Geen opmerkingen. De tekst zal worden omgevormd naar een definitieve bouwsteen.
- **Accent Lobby in bouwsteen Bestuur en samenwerken**
Tekstuele aanpassingen waarna deze tekst opgenomen kan worden in de definitieve bouwsteen.

5. Paragraaf omgevingsvisie

De tekst is besproken en daarmee vastgesteld.

6. Quotes

Er zijn inmiddels twee quotes ingeleverd. Afgesproken wordt dat de overige quotes zo snel mogelijk worden ingeleverd.

7. Planning (aangepast)

De planning wordt besproken. De portefeuillevordering zal aan de agenda van dinsdagavond 27 juni worden toegevoegd.

8. Afhandeling ingekomen brieven formatietafel

De heer Baltus geeft aan dat alle briefschrijvers een reactie krijgen, brieven die een plek hebben gekregen in het coalitieakkoord zullen hier bericht van krijgen. Actie

9. Overige zaken

Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 27 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezigen: De heer Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer J. Otter (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

Geen actualiteiten.

2. Mededelingen

De heer Schuinder geeft aan dat hij donderdagavond en vrijdagmiddag niet aanwezig is. De heer van Dekken is donderdagavond ook niet aanwezig.

Verder geen mededelingen.

3. Verslag 20 juni 2023

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld. De heer Loof geeft naar aanleiding van het verslag aan dat hij nog geen bijdrage heeft geleverd op de teksten. Als hij nog aanvullingen heeft zal hij deze uiterlijk vrijdag aanleveren.

4. Bespreken:

- **Pakket fracties – terugkoppeling vanuit de fracties**

De heer van Dekken geeft aan dat de punten die voor hun belangrijk zijn geborgd zijn in de teksten, maar hebben nog een kleine aanvulling in de visie bij mobiliteit ten aanzien van rekeningrijden en de betaalbaarheid. De tekst is aangepast. Verder geen wijzigingen. De heer Schuinder geeft aan dat de fractie moeite heeft met het woord versterken, met name bij natuur. De tekst zal hierop worden gescreend en nagegaan zal worden hoe dit beter geduid kan worden. Verder geen opmerkingen. De heer Loof heeft nog enkele vragen vanuit de fractie ten aanzien van de bouwsteen bestuur en samenwerken maar ook de bouwsteen landbouw en natuur. Deze zijn besproken. Enkele teksten zijn aangepast. Verder geen opmerkingen. Mevrouw Meeuwissen heeft enkele aanvullingen bij de bouwsteen regionale economie. De heer Vianen heeft nog een opmerking bij de bouwsteen mobiliteit. Verder geen opmerkingen.

- **Aanbevelingen denktank/veegsessie + advies formateurs**

De aanbevelingen van de denktank en het advies van de formateurs daarbij wordt besproken. De bespreekpunten DPLG, Deltaplan, veiligheid bij gaswinning, herverdeling gemeentefonds zijn overgenomen waarop de tekst van de bouwstenen zal worden aangepast. De bijlage met aanpassingen wordt besproken en op onderdelen overgenomen.

- **Inleiding (eerste versie) 'vooraf'**

In algemene zin mag de tekst iets warmer geformuleerd worden. De tekst zal worden aangepast en opnieuw worden geagendeerd.

5. Financiën

- **Begrotingsregels**

De [redacted] licht de mogelijkheden ten aanzien van de begrotingsregels toe. De huidige werkwijze is opgenomen in de toegezonden stukken. De heer Baltés concludeert dat dit jaar de huidige begrotingsregels worden gerespecteerd, als er wijzigingen gewenst zijn zal dit gedurende het jaar worden opgepakt.

- **Het begrotingsproces**

[redacted] geeft een korte toelichting op het begrotingsproces. Waarbij drie fases zijn geschetst. Waarbij de vertaling van het coalitieakkoord voorzien wordt in december via een begrotingswijziging.

- **Herverdeling provinciefonds**

De herverdeling van het provinciefonds is van groot belang voor Drenthe geeft [redacted] aan. Mocht dit niet doorgaan dan zal dit van invloed zijn op de mogelijkheden voor de uitvoering van het coalitieakkoord. In de tekst zal dan ook een passage opgenomen worden met een voorbehoud. Actie [redacted].

- **Eerste financiële verkenning + vertaling**

[redacted], [redacted] en [redacted] geven een toelichting op de financiële doorkijk van de bouwstenen van het coalitieakkoord. Er is ruimte voor de beantwoording van vragen tijdens de presentatie. De bestaande lijn ten opzichte van de opcenten blijft gehandhaafd. Conclusie is dat de extra gevraagde ruimte vanuit het coalitieakkoord binnen de kaders past en beschikbaar is.

6. Portefeuilleverdeling

Er ligt een voorstel van de formateurs op basis van de uitgesproken voorkeuren. Niet alle voorkeuren kunnen volledig worden gehonoreerd. Het voorstel van de formateurs is besproken. Op punten zijn er nog wat verschuivingen mogelijk. Het voorstel wordt hierop aangepast. De heer Jumelet maakt nog een voorbehoud om zich nader te laten informeren over een onderdeel van zijn portefeuille. Mevrouw Goettsch geeft aan dat de verdeling zal worden aangepast aan de bespreking en opnieuw geagendeerd.

7. Overige zaken

De heer Jumelet vraagt nog aandacht voor de Statenvergadering van 12 juli. Er zijn ook inhoudelijke punten geagendeerd. Afgesproken wordt dat dit besproken zal worden in het fractievoorzittersoverleg. Geen overige zaken.

Verslag op hoofdlijnen van vergadering van onderhandelaars

Niet openbaar/Vertrouwelijk

Datum: 30 juni 2023
Tijdstip: 18.00 – 22.00 uur

Aanwezig: De heer Baltès (formateur, voorzitter), mevrouw R. Goettsch (formateur), de heer H.G.J. Schuinder (BBB), de heer H.L. Smeenge (BBB), de heer E. van Dijk (BBB), de heer B. van Dekken (CDA), de heer H.G. Jumelet, de heer H. Loof (PvdA), mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA), de heer K. Vianen (VVD), mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning), [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning) en [REDACTED] (ambtelijke ondersteuning).

Afwezig: De heer Otter (BBB).

0. Opening

De heer Baltès opent de vergadering.

1. Actualiteit

De heer Jumelet geeft aan dat de bijeenkomst met de fracties als zeer positief is ervaren. Dit beeld wordt gedeeld door alle aanwezigen. Mevrouw Goettsch geeft aan dat de tekeningen en de opbrengst nog zal worden toegezonden. Verder geen actualiteiten.

2. Mededelingen

De heer van Dijk doet de suggestie om gezamenlijk naar een hippisch evenement in gemeente De Wolden te gaan. Nagegaan zal worden wanneer en wie beschikbaar is. De heer van Dijk zal een suggestie doen voor 2 data.

De heer Schuinder vraagt of er ook mensen naar de voorstelling van keti koti gaan. Dit is het geval. De heer Loof geeft aan dat zij volgende week zaterdag hun ledenvergadering gaan houden.

Verder geen mededelingen.

3. Verslag 27 juni 2023

Geen opmerkingen. Waarna het verslag wordt vastgesteld. De heer Loof geeft naar aanleiding van het verslag aan dat inmiddels is afgesproken dat hij, gelet op de tijd, niet langer een bijdrage op de teksten zal leveren.

4. Portefeuilleverdeling

De heer Jumelet geeft aan dat hij navraag gedaan heeft naar het onderdeel Milieu, Bodem en Ondergrond, hij pakt dit onderdeel graag op. De heer van Dijk heeft nog enkele vragen specifiek over onderdelen uit zijn beoogde portefeuille. De eigenaarsrol RUD en Prolander is goed om een bewuste keuze in te maken. Mevrouw Turenhout wil dit wel in overweging nemen. Dit zal in een later stadium weer besproken worden. Er zal nog een nadere toelichting gegeven worden op het onderdeel kwaliteit openbaar bestuur en welke elementen dit omvat. Actie [REDACTED] (afgerond)

De verdeling van de gebieden als contactgedeputeerde is besproken, afgesproken is om de gebieden nu te verdelen en regelmatig hierop te reflecteren in het college.

5. Inleiding (concept versie)

De tekst is besproken en er zijn nog een paar kleine tekstuele aanpassingen. Deze worden verwerkt. Daarmee is de inleiding definitief.

6. Concept coalitieakkoord

Het concept akkoord is besproken. In algemene zin waardering voor de lay-out. De heer Vianen geeft vraagt of er nog foto's aangepast kunnen worden zodat een diverser beeld van onze inwoners kan worden geschetst. Er zijn nog enkele tekstuele aanpassingen verwerkt. En de plaatsing van de quotes wordt nog nader bekeken, waarbij ook nog een quote van de heer Otter zal worden toegevoegd.

7. Financiële paragraaf – opgenomen in Mensen en Middelen

De tekst is besproken en er zijn nog een paar kleine tekstuele aanpassingen. Deze worden verwerkt. Hierbij wordt nog aandacht gevraagd voor de budgetten voor de regelingen voor grote steden, grote kernen (met regionale functie) en dorpsvernieuwing waarbij met name een evenwichtige verdeling van belang is. Tijdens de vergadering zijn de bedragen geschetst die op dit moment beschikbaar zijn. Afgesproken wordt dit op een later moment in detail te bespreken. Daarmee is de financiële paragraaf definitief.

8. Planning (aangepast)

De heer Baltès geeft aan dat de tekst van het concept coalitieakkoord is gedeeld met de CvdK. De planning is besproken en aangepast. Afgesproken is dat het niet wenselijk is dat voor de Statenvergadering van 12 juli nog b-stukken worden geagendeerd. De partijen zullen dit inbrengen bij het fractievoorzittersoverleg.

9. Draaiboek perspresentatie

█ geeft een korte toelichting op het draaiboek. Het draaiboek is kort besproken en zal verder worden aangepast.

10. Overige zaken

Er wordt aandacht gevraagd voor een beloning van alle medewerkers die een bijdrage hebben geleverd aan het formatieproces, er komt een brief met inhoudelijk bedankje. Deze brief zal worden afgestemd met de formatietafel. De heer Baltès geeft aan dat hij is uitgenodigd door de woning coöperaties in Drenthe om het akkoord straks te duiden. Hij zal in hun richting antwoorden dat de gedeputeerde met Wonen in de portefeuille aan deze uitnodiging gehoor gaat geven als dit past in de agenda.

Op de vraag van de heer Baltès of iedereen zich kan vinden in wat er nu ligt wordt door een ieder instemmend geantwoord. Er wordt geen enkele beletsel gezien om verder te gaan.

Geen overige zaken.

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Specifieke aandachtspunten

- Klimaatakkoord irt eigen beleid
- Windladder
- Burgerparticipatie
- Netwerkgestie
  - Alternatieven
  - Vormen van energie (wat, waar, waarmee?)
- Waterstof
- Mijnbouw in Drenthe

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂- uitstoot van Nederland met **49%** ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

provincie **Drenthe**

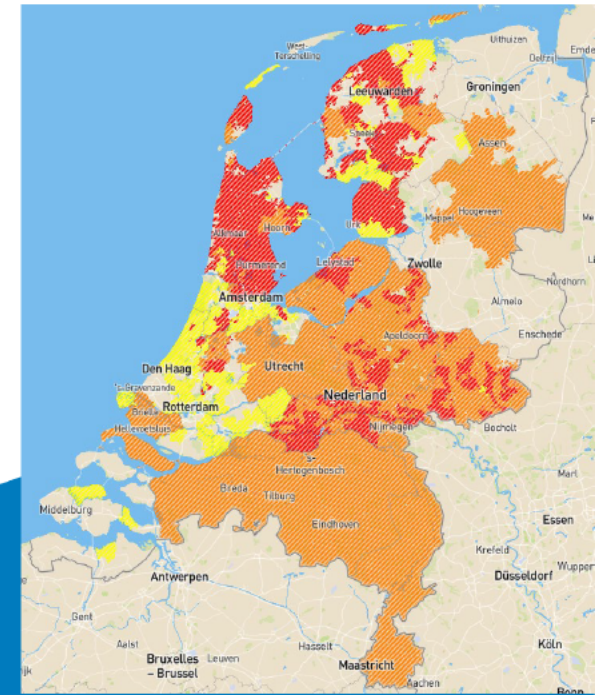
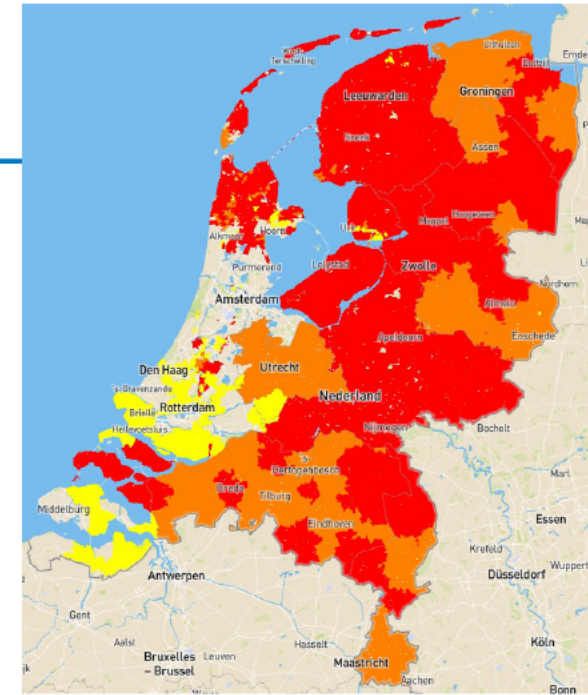
- Vele afspraken met veel partijen
- Voorbehoud provincies:
Haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar
- Regionale Energie Strategie (RES)
- Regionaal MobiliteitsPlan (RMP)
- Energie Transitie Agenda 2019-2023
- Etc

- Nieuwe uitdagingen
- Aanscherping doelen
- Nieuwe opgaven aan nieuw GS

Netwerkg congestie

- Grote problemen op het net bij afname en levering
- In Drenthe al sinds 2018 aandacht aan probleem
- Lastig aan te pakken
  - Geen 'silver-bullet' → volgende slide uitleg
- Nationaal dossier geworden → Landelijk Actieprogramma Netcongestie
- Wat doet Drenthe?

A: Sneller, meer infrastructuur realiseren

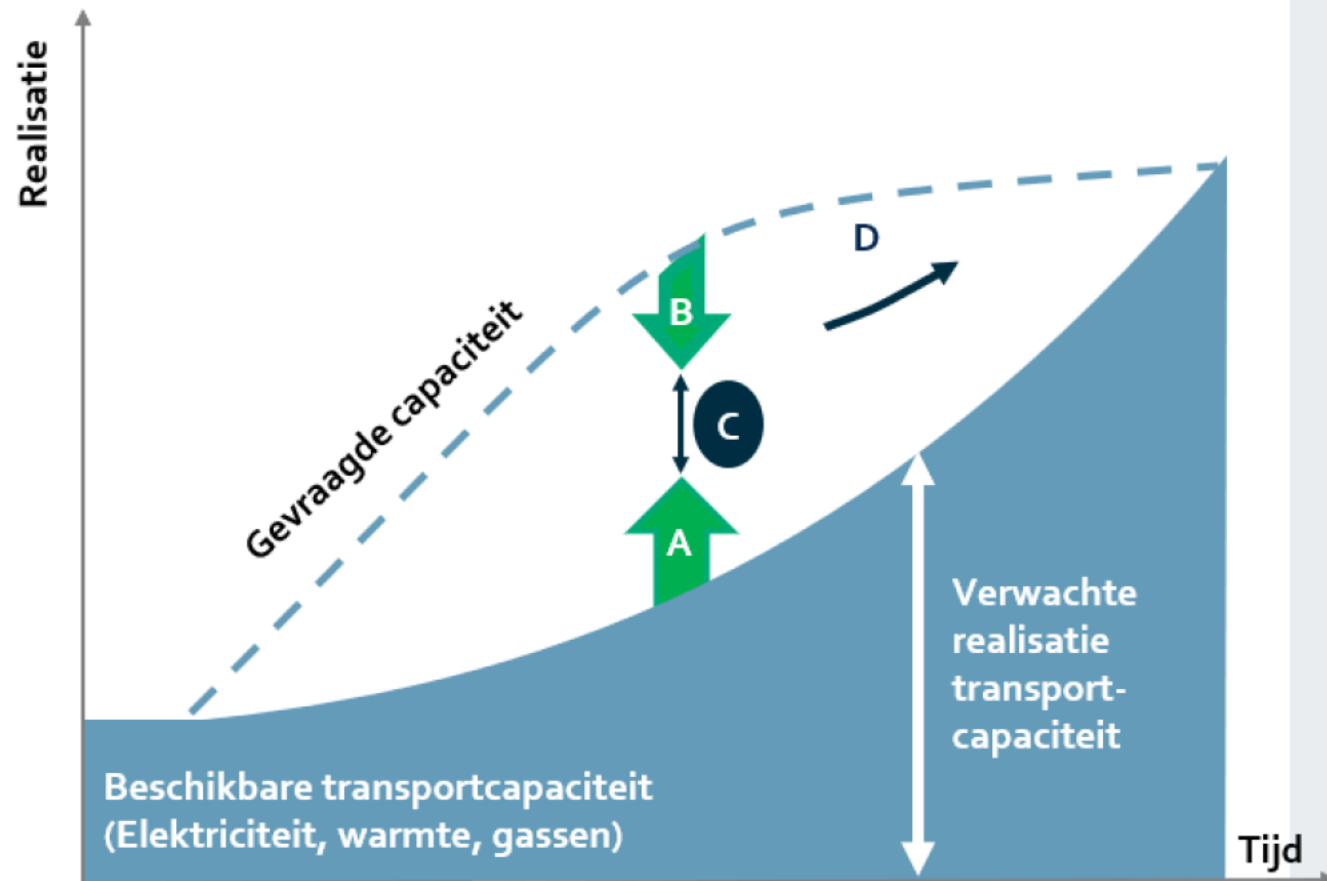
B: Slimme keuzes om infra behoefte te verminderen

C: Omgaan met schaarste: prioritering dan wel keuzen maken over klantaansluitingen én uitbreidingsinvesteringen

D: Programmeren: energiesysteem keuzes en ruimtelijke ordening in samenhang. Capaciteitsvraag en netmogelijkheden komen weer bij elkaar.

Oplossingen en Alternatieven

- GS → Drents Actieprogramma Netcongestie
- Sneller bouwer
- Sterker Sturen
- Flexibele capaciteit vergroten
  - Subsidie
  - Kennis
  - Projecten
  - Samenwerking
- Verdere invulling en vorm aan nieuw GS

We werken aan het probleem netcongestie op drie manieren:

Sneller bouwen

Op de korte termijn is de eerste stap om uit de huidige situatie te komen het elektriciteitsnet verzwaren. De bouw en aanleg van nieuwe stations en kabeltracés moet daarom sneller. Maar de forse investeringsplannen van netbeheerders TenneT, Rendo en Enexis kosten veel tijd. We kunnen versnellen door het nemen van GS- of collegebesluiten, het afgeven van vergunningen, het uitvoeren van ruimtelijke procedures en coördinatie-regelingen. Ook kunnen we versnellen door het opzetten van versnellingsteams vanuit overheden en netbeheerders rondom de belangrijkste projecten voor netverzwaring zodat we beter samenwerken.

► Projecten:

- Versnellingsteam energie-infrastructuur
- Projectbesluit voor Drents-Overijsselse netuitbreiding
- Routekaart projecten uit RES Drenthe

Sterker sturen

Op de middellange termijn moeten we bepalen wat we doen als we extra ruimte hebben gekregen op het net. Want we moeten ook toekomstige problemen voorkomen. Sneller meer infrastructuur realiseren, slimme keuzes maken en zo de behoefte aan infrastructuur verminderen. Ook helpt het om de resterende vraag naar infrastructuur te prioriteren en met schaarste om te gaan. Met andere woorden: welke ruimtelijke ontwikkelingen komen eerst en welke infrastructuur-keuzes horen daarbij? Dit gaan we samen met partners doen. Het ministerie heeft iedere provincie gevraagd om een provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) te maken. In dit programma worden ruimtelijke ontwikkelingen en bijbehorende vraag naar netcapaciteit in kaart gebracht. Op basis van het pMIEK kunnen we integraal programmeren. Zo krijgen we inzicht in ontwikkelingen om toekomstige problemen te voorkomen.

► Project:

- Provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK)

Flexibele capaciteit vergroten

Op de lange termijn moeten we slimmer met elektriciteit omgaan. Sneller verzwaren en sterker sturen zijn slechts een deel van de oplossing: ook aan de vraagkant moet iets veranderen. De vraag naar elektriciteit moet flexibeler worden. We kunnen door pieken in de elektriciteitsvraag en teruglevering uit te smeren, veel meer gebruik maken van bestaande netcapaciteit. Bovendien maakt het ontwikkelingen in de energietransitie en economie mogelijk, zelfs wanneer infrastructuur niet oneindig beschikbaar is. Ondanks dat we als provincie hier flink in investeren, zijn onze middelen ontoereikend om de grote vraag naar oplossingen in te vullen. Daarom zetten we ook in op een bijdrage vanuit het Rijk.

► Projecten:

- Subsidies oplossingen voor netcongestie
- E-hub Emmen
- Kennisagenda netcongestie en mogelijke oplossingen

Vormen van energie

- Oude energienetwerk wordt verder losgelaten
- *"U vraagt, wij draaien"* bestaat niet meer, aldus netbeheerder
- Energieplanologie
  - Beslissen over vorm, locatie en omvang van het Drentse energiesysteem
- Alle vormen van energie
  - Groen gas, waterstof, aardwarmte, elektriciteit, etc
- Maar dus ook alle gebruik van energie
  - Wonen, werken, laden, produceren

7 noodzakelijke ingrepen energietransitie in 2022 vanuit de Rijksoverheid

NATIONAAL PLAN ENERGIESYSTEEM

om de energieovername uitvoerbaar te maken.

EUROPESE AFSTEMMING

van de nationale energiemixen en de hoofdinfrastructuur voor energie in Europa.

STUREND KADER VOOR SYSTEEMKEUZEN

voor de realisatie van grootschalige elektrificatie, biomassa, vraagsturing, waterstofopslag en warmtebuffering.

STURING op alle onderdelen van de NIEUWE ENERGIEKETENS

ter bevordering van de opschaling van waterstof, groen gas, warmte en CCS. Dit is cruciaal, we hebben het allemaal nodig.

VERPLICHTENDE AFSPRAKEN voor (flexibele) industriële vraag en locatiekeuze

voor een tijdige en stijgende vraag naar elektriciteit en voldoende investeringen in flexibielietsmiddelen, zoals boilers, opslag en vraagsturing.

NIEUWE TARIEFPRIKKELS & een VERPLICHTING op SLIMME APPARATUUR

om vraag en aanbod van elektriciteit bij elkaar te brengen. Zo kunnen de netten beter benut worden.

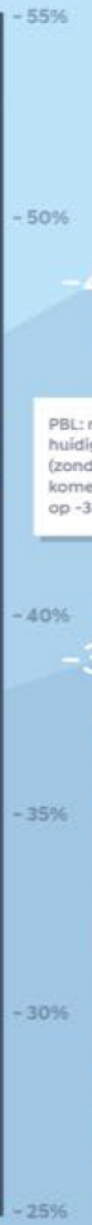
VERSTERKING arbeidskracht, kapitaal en versnelling procedures

Anders zal de versnelling in de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur niet lukken.

Het doel van 65% CO₂-emissiereductie is niet haalbaar zonder extra ingrepen.

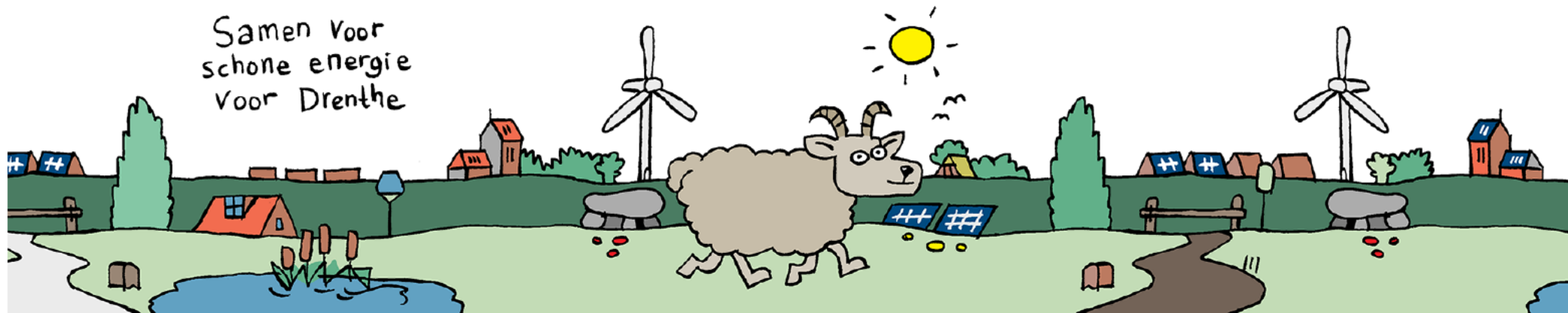
PBL: met het huidige beleid (zonder ingrepen) komen we op -38-48% uit.

Windladder

- RES Regio Drenthe als vehikel voor opgave hernieuwbare energie tot 2030
- Exacte invulling van locatie, hoeveelheid en tijdsfad van wind-, en zonne-energie
- Windopgave vrijwel gereed
  - College Meppel heeft nog wens
- Opgave voor na 2030 nog niet over nagedacht
- Diverse aanbevelingen nav ervaringen

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Specifieke aandachtspunten

- Klimaatakkoord irt eigen beleid
- Windladder
- Burgerparticipatie
- Netwerkgestie
  - Alternatieven
  - Vormen van energie (wat, waar, waarmee?)
- Waterstof
- Mijnbouw in Drenthe

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂- uitstoot van Nederland met **49%** ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

provincie Drenthe

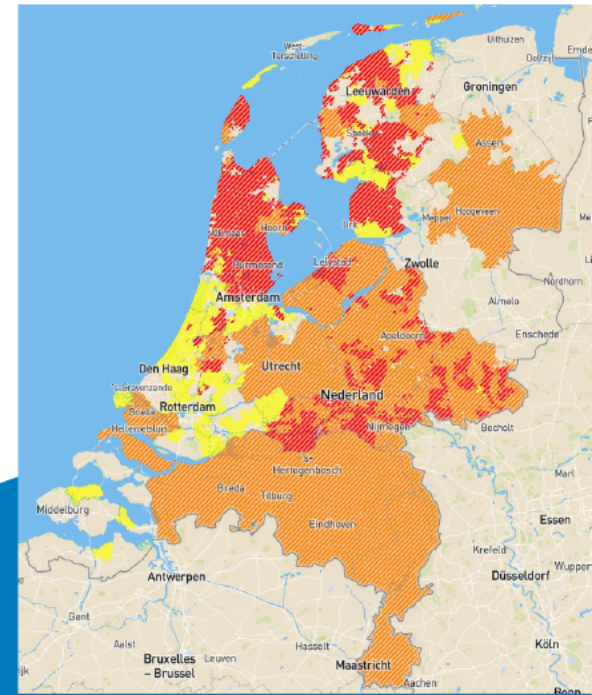
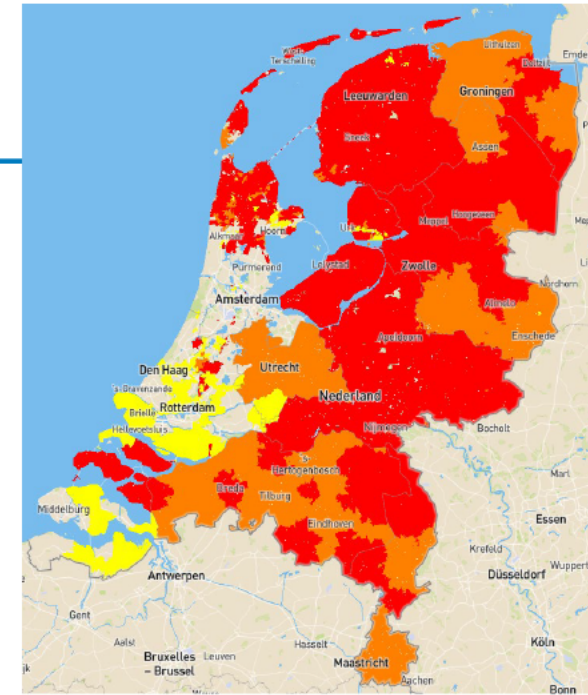
- Vele afspraken met veel partijen
- Voorbehoud provincies:
Haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar
- Regionale Energie Strategie (RES)
- Regionaal MobiliteitsPlan (RMP)
- Energie Transitie Agenda 2019-2023
- Etc

- Nieuwe uitdagingen
- Aanscherping doelen
- Nieuwe opgaven aan nieuw GS

Netwerkgestie

- Grote problemen op het net bij afname en levering
- In Drenthe al sinds 2018 aandacht aan probleem
- Lastig aan te pakken
  - Geen 'silver-bullet' → volgende slide uitleg
- Nationaal dossier geworden → Landelijk Actieprogramma Netcongestie
- Wat doet Drenthe?

A: Sneller, meer infrastructuur realiseren

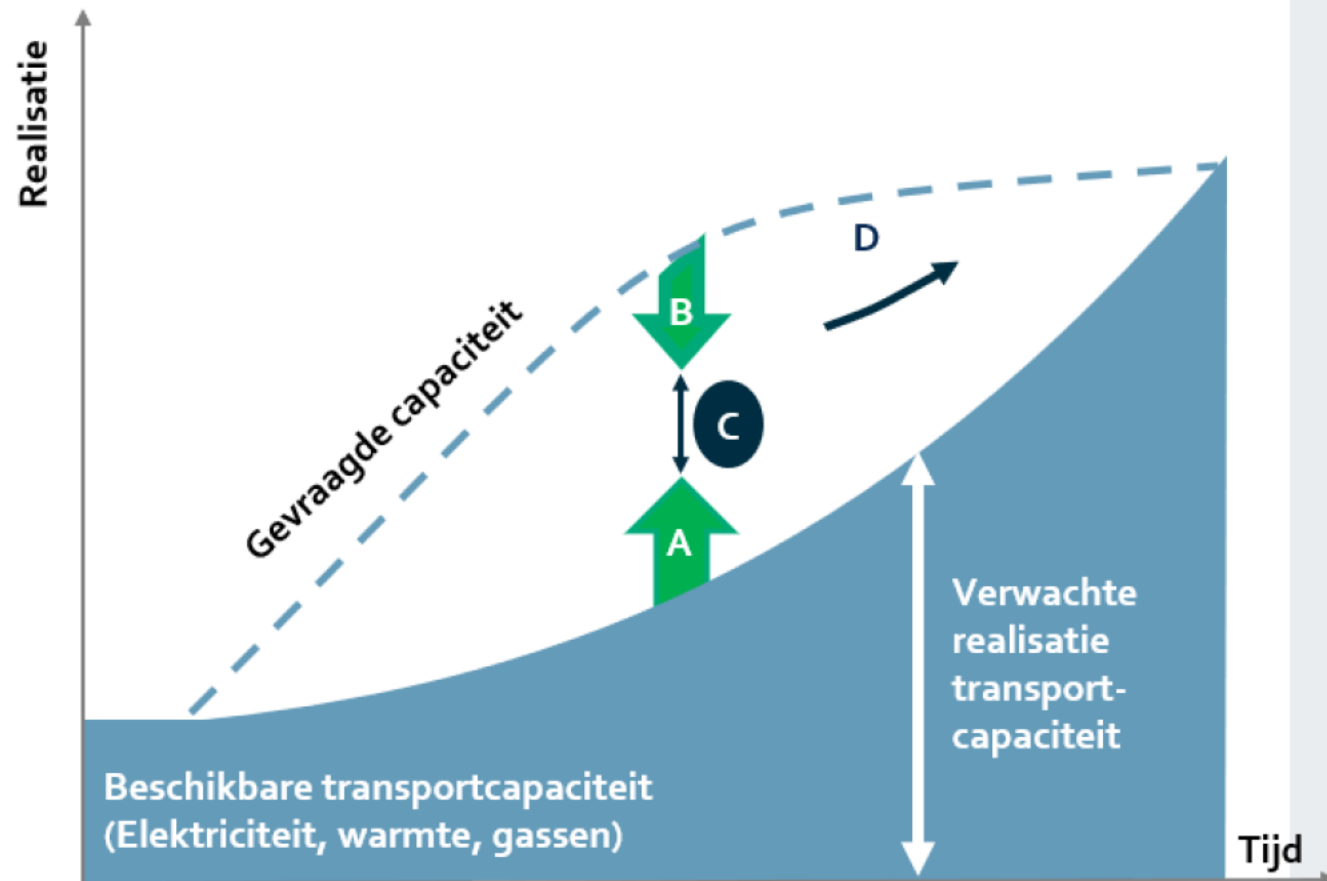
B: Slimme keuzes om infra behoefte te verminderen

C: Omgaan met schaarste: prioritering dan wel keuzen maken over klantaansluitingen én uitbreidingsinvesteringen

D: Programmeren: energiesysteem keuzes en ruimtelijke ordening in samenhang. Capaciteitsvraag en netmogelijkheden komen weer bij elkaar.

Oplossingen en Alternatieven

We werken aan het probleem netcongestie op drie manieren:

- GS → Drents Actieprogramma Netcongestie
- Sneller bouwer
- Sterker Sturen
- Flexibele capaciteit vergroten
  - Subsidie
  - Kennis
  - Projecten
  - Samenwerking
- Verdere invulling en vorm aan nieuw GS

Sneller bouwen

Op de korte termijn is de eerste stap om uit de huidige situatie te komen het elektriciteitsnet verzwaren. De bouw en aanleg van nieuwe stations en kabeltracés moet daarom sneller. Maar de forse investeringsplannen van netbeheerders TenneT, Rendo en Enexis kosten veel tijd. We kunnen versnellen door het nemen van GS- of collegebesluiten, het afgeven van vergunningen, het uitvoeren van ruimtelijke procedures en coördinatie-regelingen. Ook kunnen we versnellen door het opzetten van versnellingsteams vanuit overheden en netbeheerders rondom de belangrijkste projecten voor netverzwaring zodat we beter samenwerken.

► Projecten:

- Versnellingsteam energie-infrastructuur
- Projectbesluit voor Drents-Overijsselse netuitbreiding
- Routekaart projecten uit RES Drenthe

Sterker sturen

Op de middellange termijn moeten we bepalen wat we doen als we extra ruimte hebben gekregen op het net. Want we moeten ook toekomstige problemen voorkomen. Sneller meer infrastructuur realiseren, slimme keuzes maken en zo de behoefte aan infrastructuur verminderen. Ook helpt het om de resterende vraag naar infrastructuur te prioriteren en met schaarste om te gaan. Met andere woorden: welke ruimtelijke ontwikkelingen komen eerst en welke infrastructuur-keuzes horen daarbij? Dit gaan we samen met partners doen. Het ministerie heeft iedere provincie gevraagd om een provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) te maken. In dit programma worden ruimtelijke ontwikkelingen en bijbehorende vraag naar netcapaciteit in kaart gebracht. Op basis van het pMIEK kunnen we integraal programmeren. Zo krijgen we inzicht in ontwikkelingen om toekomstige problemen te voorkomen.

► Project:

- Provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK)

Flexibele capaciteit vergroten

Op de lange termijn moeten we slimmer met elektriciteit omgaan. Sneller verzwaren en sterker sturen zijn slechts een deel van de oplossing: ook aan de vraagkant moet iets veranderen. De vraag naar elektriciteit moet flexibeler worden. We kunnen door pieken in de elektriciteitsvraag en teruglevering uit te smeren, veel meer gebruik maken van bestaande netcapaciteit. Bovendien maakt het ontwikkelingen in de energietransitie en economie mogelijk, zelfs wanneer infrastructuur niet oneindig beschikbaar is. Ondanks dat we als provincie hier flink in investeren, zijn onze middelen ontoereikend om de grote vraag naar oplossingen in te vullen. Daarom zetten we ook in op een bijdrage vanuit het Rijk.

► Projecten:

- Subsidies oplossingen voor netcongestie
- E-hub Emmen
- Kennisagenda netcongestie en mogelijke oplossingen

Vormen van energie

- Oude energienetwerk wordt verder losgelaten
- *"U vraagt, wij draaien"* bestaat niet meer, aldus netbeheerder
- Energieplanologie
  - Beslissen over vorm, locatie en omvang van het Drentse energiesysteem
- Alle vormen van energie
  - Groen gas, waterstof, aardwarmte, elektriciteit, etc
- Maar dus ook alle gebruik van energie
  - Wonen, werken, laden, produceren

7 noodzakelijke ingrepen energietransitie in 2022 vanuit de Rijksoverheid

NATIONAAL PLAN ENERGIESYSTEEM

om de energieovername uitvoerbaar te maken.

EUROPESE AFSTEMMING

van de nationale energiemixen en de hoofdinfrastructuur voor energie in Europa.

STUREND KADER VOOR SYSTEEMKEUZEN

voor de realisatie van grootschalige elektrificatie, biomethaan, vraagsturing, waterstofopslag en warmtebuffering.

STURING op alle onderdelen van de NIEUWE ENERGIETENS

ter bevordering van de opschaling van waterstof, groen gas, warmte en CCS. Dit is cruciaal, we hebben het allemaal nodig.

VERPLICHTENDE AFSPRAKEN voor (flexibele) industriële vraag en locatiekeuze

voor een tijdige en stijgende vraag naar elektriciteit en voldoende investeringen in flexibielietsmiddelen, zoals boilers, opslag en vraagsturing.

NIEUWE TARIEFPRIKKELS & een VERPLICHTING op SLIMME APPARATUUR

om vraag en aanbod van elektriciteit bij elkaar te brengen. Zo kunnen de netten beter benut worden.

VERSTERKING arbeidskracht, kapitaal en versnelling procedures

Anders zal de versnelling in de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur niet lukken.

Het doel van 65% CO₂-emissiereductie is niet haalbaar zonder extra ingrepen.

PBL: met het huidige beleid (zonder ingrepen) komen we op -38-48% uit.

-38%

-35%

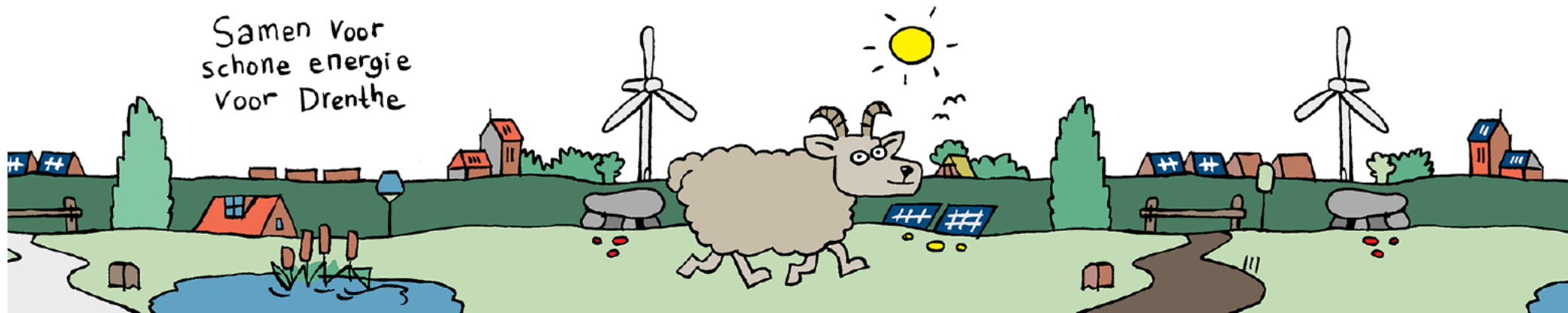
-30%

-25%

ZONDER EXTRA INGREPEN GAAN WE HET NIET HALLEN

Windladder

- RES Regio Drenthe als vehikel voor opgave hernieuwbare energie tot 2030
- Exacte invulling van locatie, hoeveelheid en tijdsfad van wind-, en zonne-energie
- Windopgave vrijwel gereed
  - College Meppel heeft nog wens
- Opgave voor na 2030 nog niet over nagedacht
- Diverse aanbevelingen nav ervaringen

Burgerparticipatie bij RES

- RES Totstandkoming
  - intensieve samenwerkingsstructuur → maatschappelijke partijen, netbeheerders, jongeren (JongRES) en overheden
  - Regionaal : Het Drents energieverhaal (inwonersonderzoek en adviezen opgehaald tbv RES)
- RES Uitvoering
  - Beleidsparticipatie en projectparticipatie (proces- en financieel)
    - Gemeenten in de lead: hebben eigen participatiebeleid bij hernieuwbare energie (beleid en projecten)
    - Provincie : minimale eis voor procesparticipatie (projecten) vastgelegd in beleidsregel POV
      - Handreiking participatie bij wind- en zonne-energie
      - Streven naar 50 % lokaal eigendom en financiële participatie van burgers/collectieven: actieve ondersteuning via oa ontwikkelfonds en verdere professionalisering (Programma lokale energietransitie Drenthe)
- RES vervolg
  - Aan nieuw GS om participatie (mede) vorm te geven

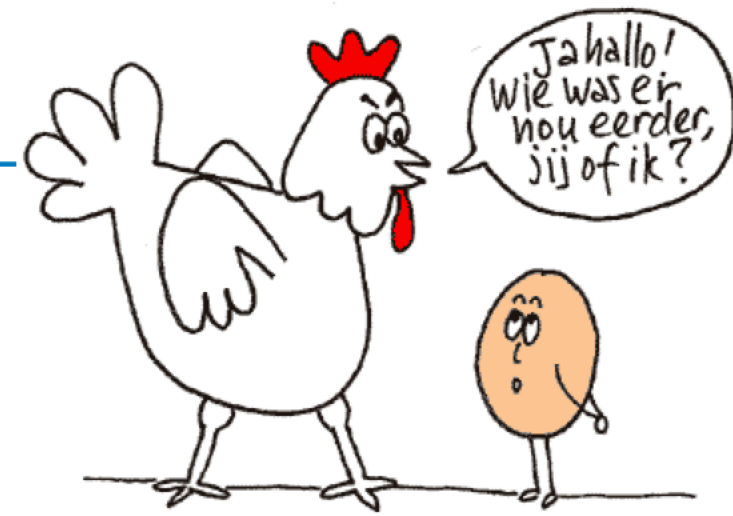
Burgerparticipatie bij RES

- RES Totstandkoming
  - intensieve samenwerkingsstructuur → maatschappelijke partijen, netbeheerders, jongeren (JongRES) en overheden
  - Regionaal : Het Drents energieverhaal (inwonersonderzoek en adviezen opgehaald tbv RES)
- RES Uitvoering
  - Beleidsparticipatie en projectparticipatie (proces- en financieel)
    - Gemeenten in de lead: hebben eigen participatiebeleid bij hernieuwbare energie (beleid en projecten)
    - Provincie : minimale eis voor procesparticipatie (projecten) vastgelegd in beleidsregel POV
      - Handreiking participatie bij wind- en zonne-energie
      - Streven naar 50 % lokaal eigendom en financiële participatie van burgers/collectieven: actieve ondersteuning via oa ontwikkelfonds en verdere professionalisering (Programma lokale energietransitie Drenthe)
- RES vervolg
  - Aan nieuw GS om participatie (mede) vorm te geven

Waterstof

- Rol waterstof in de toekomst
- Waterstofwaardeketen
- Noord Nederland heeft goede kaarten
- Drenthe doet het gewoon!
- EU financiering succesvol gebleken

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Specifieke aandachtspunten

- Klimaatakkoord irt eigen beleid
- Windladder
- Burgerparticipatie
- Netwerkgestie
  - Alternatieven
  - Vormen van energie (wat, waar, waarmee?)
- Waterstof
- Mijnbouw in Drenthe

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂- uitstoot van Nederland met **49%** ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

provincie Drenthe

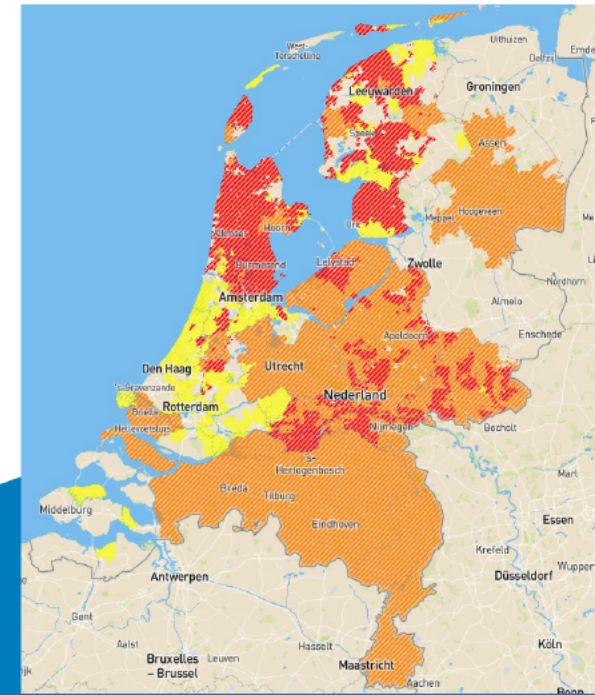
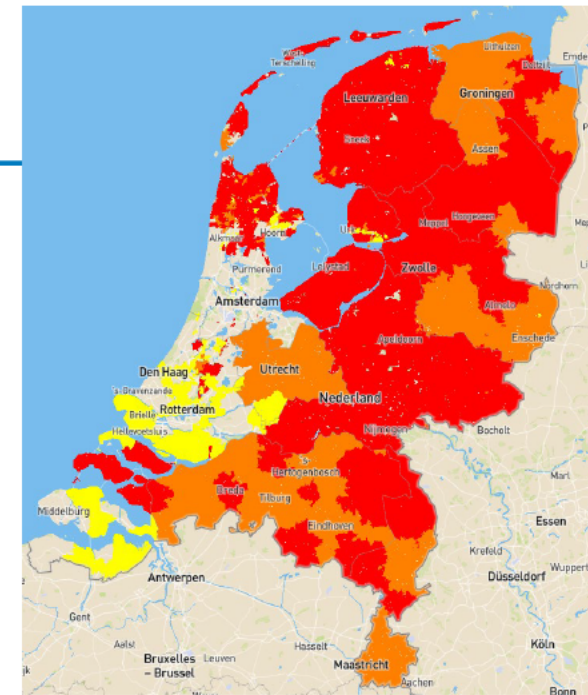
- Vele afspraken met veel partijen
- Voorbehoud provincies:
Haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar
- Regionale Energie Strategie (RES)
- Regionaal MobiliteitsPlan (RMP)
- Energie Transitie Agenda 2019-2023
- Etc

- Nieuwe uitdagingen
- Aanscherping doelen
- Nieuwe opgaven aan nieuw GS

Netwerkgestie

- Grote problemen op het net bij afname en levering
- In Drenthe al sinds 2018 aandacht aan probleem
- Lastig aan te pakken
  - Geen 'silver-bullet' → volgende slide uitleg
- Nationaal dossier geworden → Landelijk Actieprogramma Netcongestie
- Wat doet Drenthe?

A: Sneller, meer infrastructuur realiseren

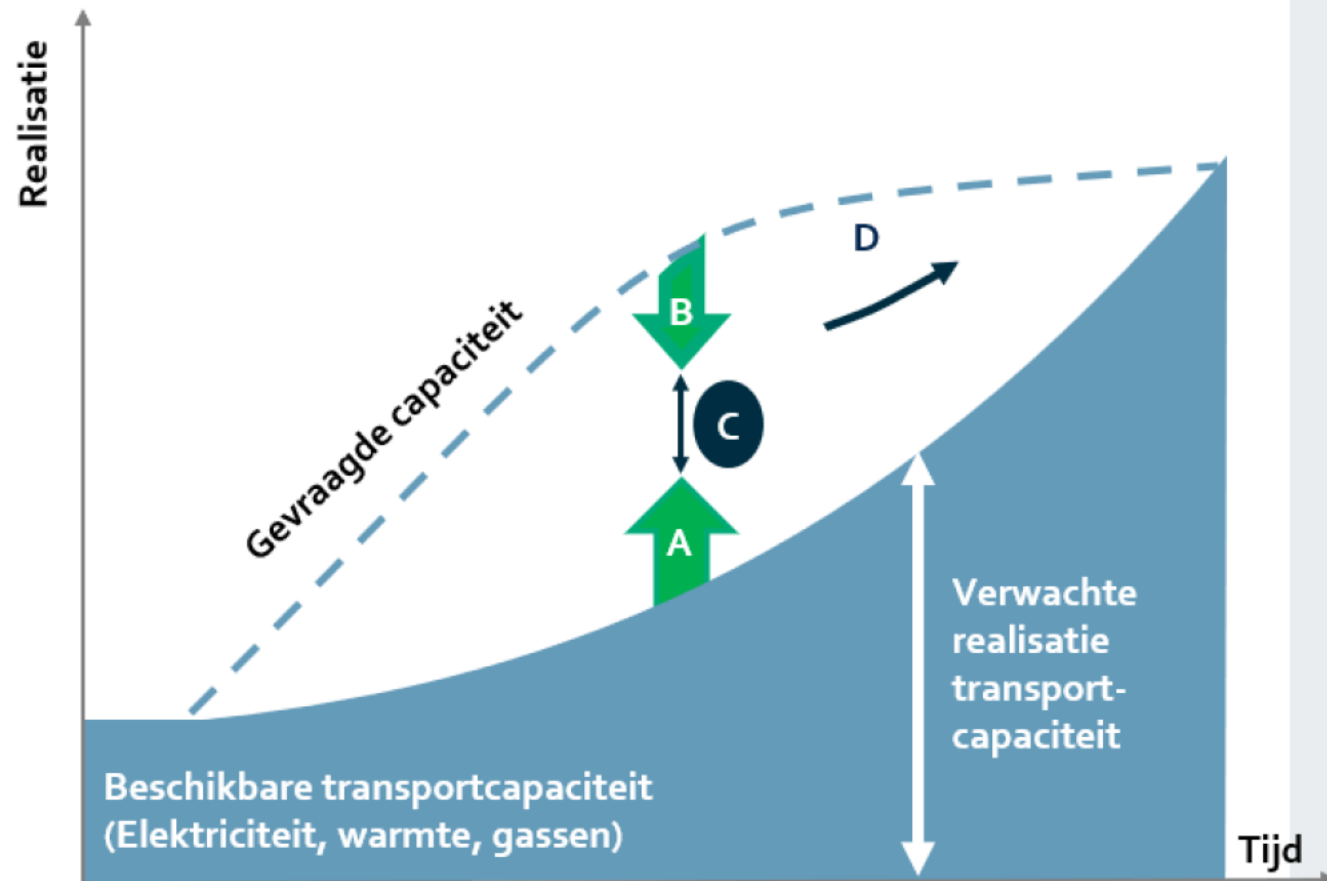
B: Slimme keuzes om infra behoefte te verminderen

C: Omgaan met schaarste: prioritering dan wel keuzen maken over klantaansluitingen én uitbreidingsinvesteringen

D: Programmeren: energiesysteem keuzen en ruimtelijke ordening in samenhang. Capaciteitsvraag en netmogelijkheden komen weer bij elkaar.

Oplossingen en Alternatieven

- GS → Drents Actieprogramma Netcongestie
- Sneller bouwer
- Sterker Sturen
- Flexibele capaciteit vergroten
  - Subsidie
  - Kennis
  - Projecten
  - Samenwerking
- Verdere invulling en vorm aan nieuw GS

We werken aan het probleem netcongestie op drie manieren:

Sneller bouwen

Op de korte termijn is de eerste stap om uit de huidige situatie te komen het elektriciteitsnet verzwaren. De bouw en aanleg van nieuwe stations en kabeltracés moet daarom sneller. Maar de forse investeringsplannen van netbeheerders TenneT, Rendo en Enexis kosten veel tijd. We kunnen versnellen door het nemen van GS- of collegebesluiten, het afgeven van vergunningen, het uitvoeren van ruimtelijke procedures en coördinatie-regelingen. Ook kunnen we versnellen door het opzetten van versnellingsteams vanuit overheden en netbeheerders rondom de belangrijkste projecten voor netverzwaring zodat we beter samenwerken.

► Projecten:

- Versnellingsteam energie-infrastructuur
- Projectbesluit voor Drents-Overijsselse netuitbreiding
- Routekaart projecten uit RES Drenthe

Sterker sturen

Op de middellange termijn moeten we bepalen wat we doen als we extra ruimte hebben gekregen op het net. Want we moeten ook toekomstige problemen voorkomen. Sneller meer infrastructuur realiseren, slimme keuzes maken en zo de behoefte aan infrastructuur verminderen. Ook helpt het om de resterende vraag naar infrastructuur te prioriteren en met schaarste om te gaan. Met andere woorden: welke ruimtelijke ontwikkelingen komen eerst en welke infrastructuur-keuzes horen daarbij? Dit gaan we samen met partners doen. Het ministerie heeft iedere provincie gevraagd om een provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) te maken. In dit programma worden ruimtelijke ontwikkelingen en bijbehorende vraag naar netcapaciteit in kaart gebracht. Op basis van het pMIEK kunnen we integraal programmeren. Zo krijgen we inzicht in ontwikkelingen om toekomstige problemen te voorkomen.

► Project:

- Provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK)

Flexibele capaciteit vergroten

Op de lange termijn moeten we slimmer met elektriciteit omgaan. Sneller verzwaren en sterker sturen zijn slechts een deel van de oplossing: ook aan de vraagkant moet iets veranderen. De vraag naar elektriciteit moet flexibeler worden. We kunnen door pieken in de elektriciteitsvraag en teruglevering uit te smeren, veel meer gebruik maken van bestaande netcapaciteit. Bovendien maakt het ontwikkelingen in de energietransitie en economie mogelijk, zelfs wanneer infrastructuur niet oneindig beschikbaar is. Ondanks dat we als provincie hier flink in investeren, zijn onze middelen ontoereikend om de grote vraag naar oplossingen in te vullen. Daarom zetten we ook in op een bijdrage vanuit het Rijk.

► Projecten:

- Subsidies oplossingen voor netcongestie
- E-hub Emmen
- Kennisagenda netcongestie en mogelijke oplossingen

Vormen van energie

- Oude energienetwerk wordt verder losgelaten
- *"U vraagt, wij draaien"* bestaat niet meer, aldus netbeheerder
- Energieplanologie
  - Beslissen over vorm, locatie en omvang van het Drentse energiesysteem
- Alle vormen van energie
  - Groen gas, waterstof, aardwarmte, elektriciteit, etc
- Maar dus ook alle gebruik van energie
  - Wonen, werken, laden, produceren

7 noodzakelijke ingrepen energietransitie in 2022 vanuit de Rijksoverheid

NATIONAAL PLAN ENERGIESYSTEEM

om de energieovername uitvoerbaar te maken.

EUROPESE AFSTEMMING

van de nationale energiemixen en de hoofdinfrastructuur voor energie in Europa.

STUREND KADER VOOR SYSTEEMKEUZEN

voor de realisatie van grootschalige elektrificatie, biomethaan, vraagsturing, waterstofopslag en warmtebuffering.

STURING op alle onderdelen van de NIEUWE ENERGIETENS

ter bevordering van de opschaling van waterstof, groen gas, warmte en CCS. Dit is cruciaal, we hebben het allemaal nodig.

VERPLICHTENDE AFSPRAKEN voor (flexibele) industriële vraag en locatiekeuze

voor een tijdige en stijgende vraag naar elektriciteit en voldoende investeringen in flexibielietsmiddelen, zoals boilers, opslag en vraagsturing.

NIEUWE TARIEFPRIKKELS & een VERPLICHTING op SLIMME APPARATUUR

om vraag en aanbod van elektriciteit bij elkaar te brengen. Zo kunnen de netten beter benut worden.

VERSTERKING arbeidskracht, kapitaal en versnelling procedures

Anders zal de versnelling in de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur niet lukken.

- 18.000 Meer technici
- Kapitaalversterking van de regionale netbeheerders
- 2 ipv 10 jaar Snellere procedures

Het doel van 65% CO₂-emissiereductie is niet haalbaar zonder extra ingrepen.

PBL: met het huidige beleid (zonder ingrepen) komen we op -38-48% uit.

-38%

-35%

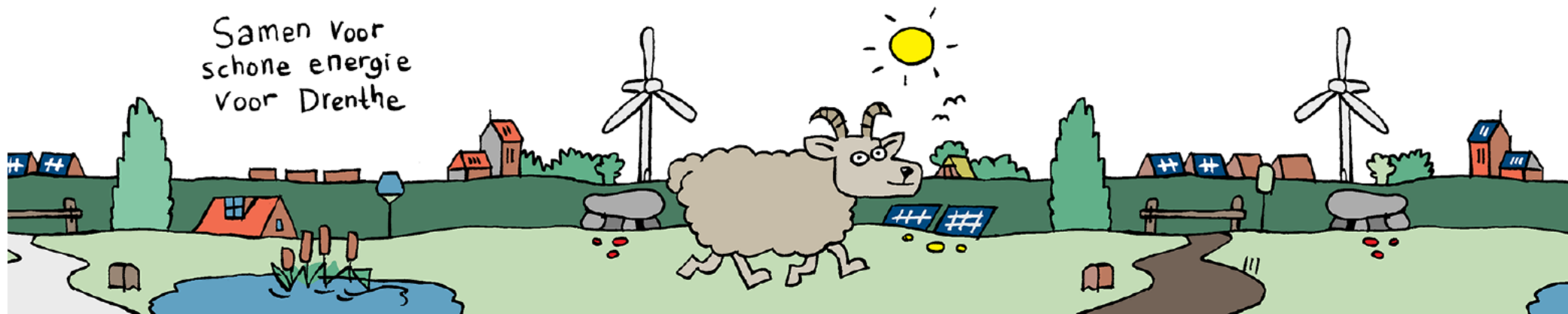
-30%

-25%

ZONDER EXTRA INGREPEN GAAN WE HET NIET HALEN

Windladder

- RES Regio Drenthe als vehikel voor opgave hernieuwbare energie tot 2030
- Exacte invulling van locatie, hoeveelheid en tijdsfad van wind-, en zonne-energie
- Windopgave vrijwel gereed
  - College Meppel heeft nog wens
- Opgave voor na 2030 nog niet over nagedacht
- Diverse aanbevelingen nav ervaringen

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Specifieke aandachtspunten

- Klimaatakkoord irt eigen beleid
- Windladder
- Burgerparticipatie
- Netwerkgestie
  - Alternatieven
  - Vormen van energie (wat, waar, waarmee?)
- Waterstof
- Mijnbouw in Drenthe

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂- uitstoot van Nederland met **49%** ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

provincie Drenthe

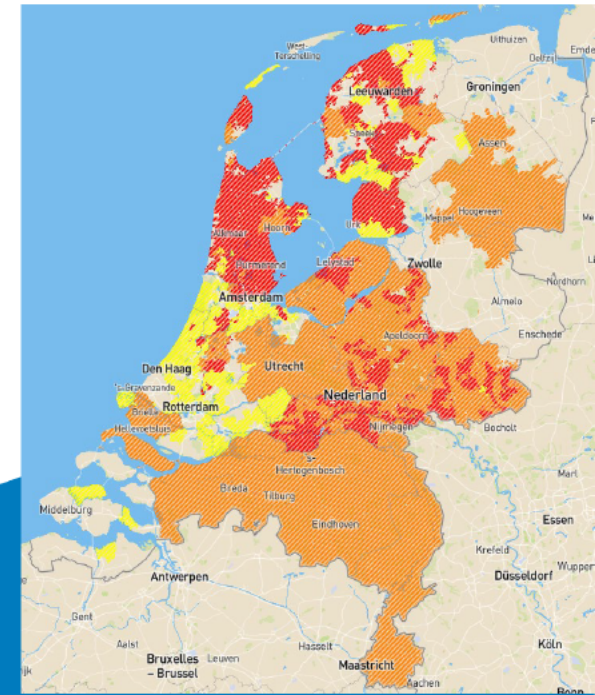
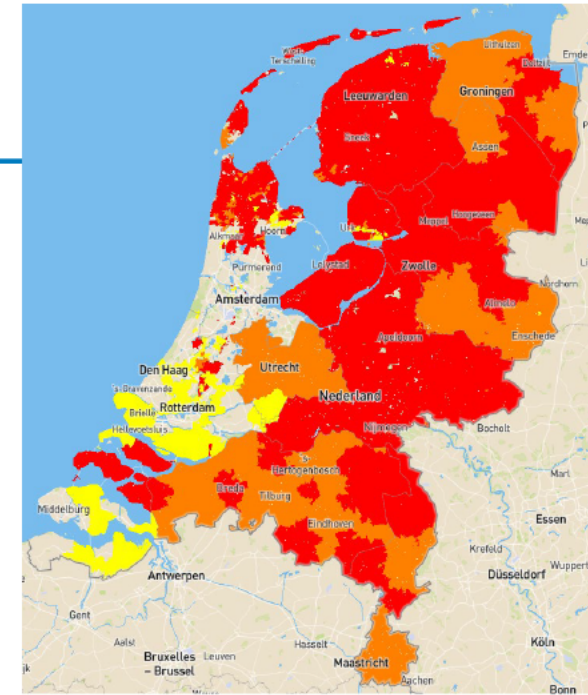
- Vele afspraken met veel partijen
- Voorbehoud provincies:
Haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar
- Regionale Energie Strategie (RES)
- Regionaal MobiliteitsPlan (RMP)
- Energie Transitie Agenda 2019-2023
- Etc

- Nieuwe uitdagingen
- Aanscherping doelen
- Nieuwe opgaven aan nieuw GS

Netwerkgestie

- Grote problemen op het net bij afname en levering
- In Drenthe al sinds 2018 aandacht aan probleem
- Lastig aan te pakken
  - Geen 'silver-bullet' → volgende slide uitleg
- Nationaal dossier geworden → Landelijk Actieprogramma Netcongestie
- Wat doet Drenthe?

A: Sneller, meer infrastructuur realiseren

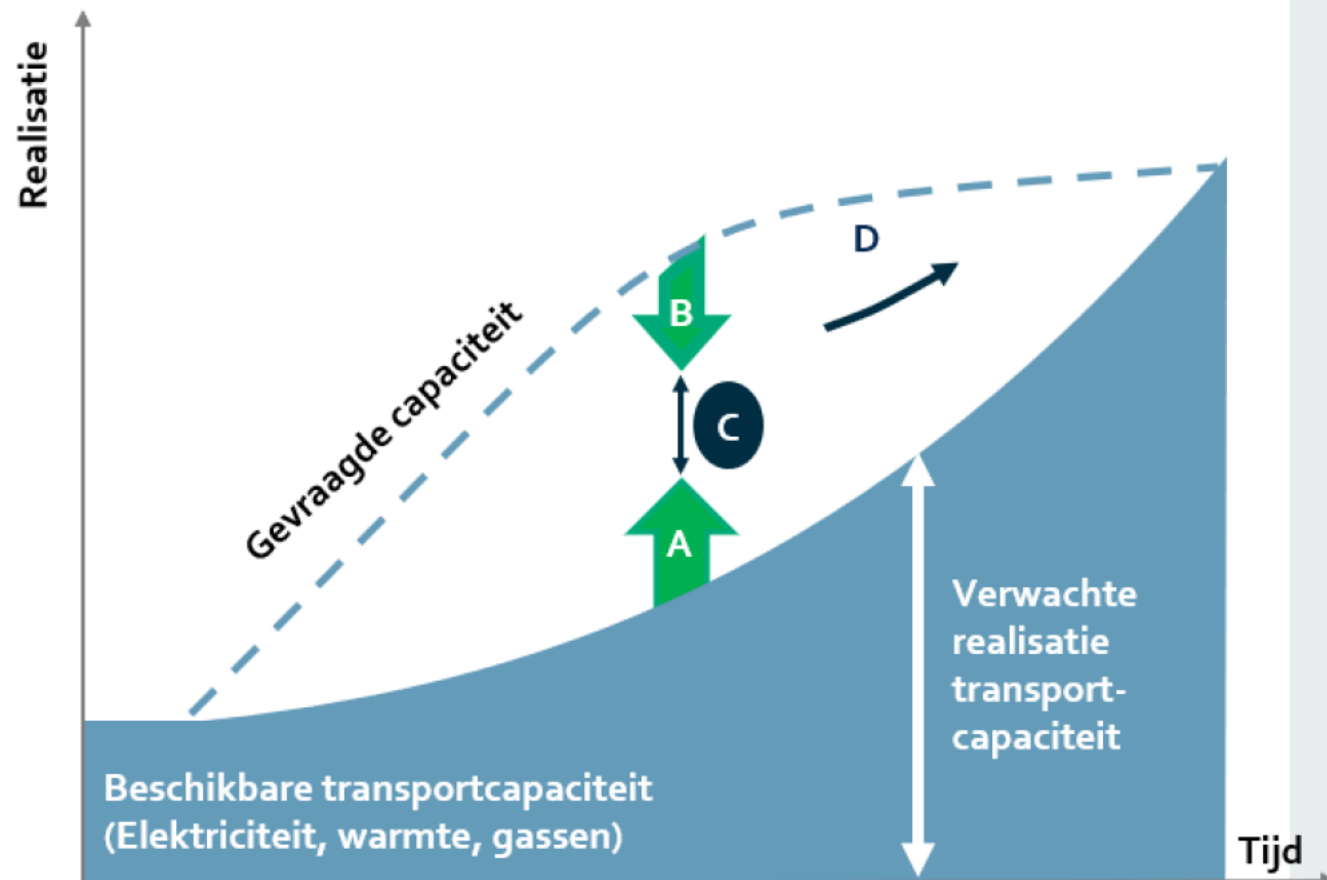
B: Slimme keuzes om infra behoefte te verminderen

C: Omgaan met schaarste: prioritering dan wel keuzen maken over klantaansluitingen én uitbreidingsinvesteringen

D: Programmeren: energiesysteem keuzes en ruimtelijke ordening in samenhang. Capaciteitsvraag en netmogelijkheden komen weer bij elkaar.

Oplossingen en Alternatieven

- GS → Drents Actieprogramma Netcongestie
- Sneller bouwer
- Sterker Sturen
- Flexibele capaciteit vergroten
  - Subsidie
  - Kennis
  - Projecten
  - Samenwerking
- Verdere invulling en vorm aan nieuw GS

We werken aan het probleem netcongestie op drie manieren:

Sneller bouwen

Op de korte termijn is de eerste stap om uit de huidige situatie te komen het elektriciteitsnet verzwaren. De bouw en aanleg van nieuwe stations en kabeltracés moet daarom sneller. Maar de forse investeringsplannen van netbeheerders TenneT, Rendo en Enexis kosten veel tijd. We kunnen versnellen door het nemen van GS- of collegebesluiten, het afgeven van vergunningen, het uitvoeren van ruimtelijke procedures en coördinatie-regelingen. Ook kunnen we versnellen door het opzetten van versnellingsteams vanuit overheden en netbeheerders rondom de belangrijkste projecten voor netverzwaring zodat we beter samenwerken.

► Projecten:

- Versnellingsteam energie-infrastructuur
- Projectbesluit voor Drents-Overijsselse netuitbreiding
- Routekaart projecten uit RES Drenthe

Sterker sturen

Op de middellange termijn moeten we bepalen wat we doen als we extra ruimte hebben gekregen op het net. Want we moeten ook toekomstige problemen voorkomen. Sneller meer infrastructuur realiseren, slimme keuzes maken en zo de behoefte aan infrastructuur verminderen. Ook helpt het om de resterende vraag naar infrastructuur te prioriteren en met schaarste om te gaan. Met andere woorden: welke ruimtelijke ontwikkelingen komen eerst en welke infrastructuur-keuzes horen daarbij? Dit gaan we samen met partners doen. Het ministerie heeft iedere provincie gevraagd om een provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) te maken. In dit programma worden ruimtelijke ontwikkelingen en bijbehorende vraag naar netcapaciteit in kaart gebracht. Op basis van het pMIEK kunnen we integraal programmeren. Zo krijgen we inzicht in ontwikkelingen om toekomstige problemen te voorkomen.

► Project:

- Provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK)

Flexibele capaciteit vergroten

Op de lange termijn moeten we slimmer met elektriciteit omgaan. Sneller verzwaren en sterker sturen zijn slechts een deel van de oplossing: ook aan de vraagkant moet iets veranderen. De vraag naar elektriciteit moet flexibeler worden. We kunnen door pieken in de elektriciteitsvraag en teruglevering uit te smeren, veel meer gebruik maken van bestaande netcapaciteit. Bovendien maakt het ontwikkelingen in de energietransitie en economie mogelijk, zelfs wanneer infrastructuur niet oneindig beschikbaar is. Ondanks dat we als provincie hier flink in investeren, zijn onze middelen ontoereikend om de grote vraag naar oplossingen in te vullen. Daarom zetten we ook in op een bijdrage vanuit het Rijk.

► Projecten:

- Subsidies oplossingen voor netcongestie
- E-hub Emmen
- Kennisagenda netcongestie en mogelijke oplossingen

Vormen van energie

- Oude energienetwerk wordt verder losgelaten
- *"U vraagt, wij draaien"* bestaat niet meer, aldus netbeheerder
- Energieplanologie
  - Beslissen over vorm, locatie en omvang van het Drentse energiesysteem
- Alle vormen van energie
  - Groen gas, waterstof, aardwarmte, elektriciteit, etc
- Maar dus ook alle gebruik van energie
  - Wonen, werken, laden, produceren

7 noodzakelijke ingrepen energietransitie in 2022 vanuit de Rijksoverheid

NATIONAAL PLAN ENERGIESYSTEEM

om de energieovername uitvoerbaar te maken.

EUROPESE AFSTEMMING

van de nationale energiemixen en de hoofdinfrastructuur voor energie in Europa.

STUREND KADER VOOR SYSTEEMKEUZEN

voor de realisatie van grootschalige elektrificatie, biomassa, vraagsturing, waterstofopslag en warmtebuffering.

STURING op alle onderdelen van de NIEUWE ENERGIEKETENS

ter bevordering van de opschaling van waterstof, groen gas, warmte en CCS. Dit is cruciaal, we hebben het allemaal nodig.

VERPLICHTENDE AFSPRAKEN voor (flexibele) industriële vraag en locatiekeuze

voor een tijdige en stijgende vraag naar elektriciteit en voldoende investeringen in flexibielietsmiddelen, zoals boilers, opslag en vraagsturing.

NIEUWE TARIEFPRIKKELS & een VERPLICHTING op SLIMME APPARATUUR

om vraag en aanbod van elektriciteit bij elkaar te brengen. Zo kunnen de netten beter benut worden.

VERSTERKING arbeidskracht, kapitaal en versnelling procedures

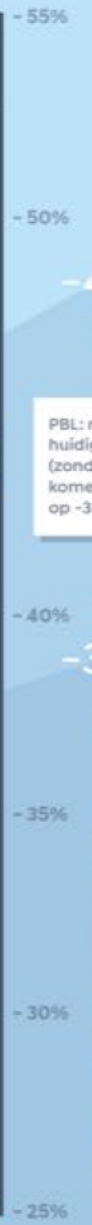
Anders zal de versnelling in de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur niet lukken.

Het doel van 65% CO₂-emissiereductie is niet haalbaar zonder extra ingrepen.

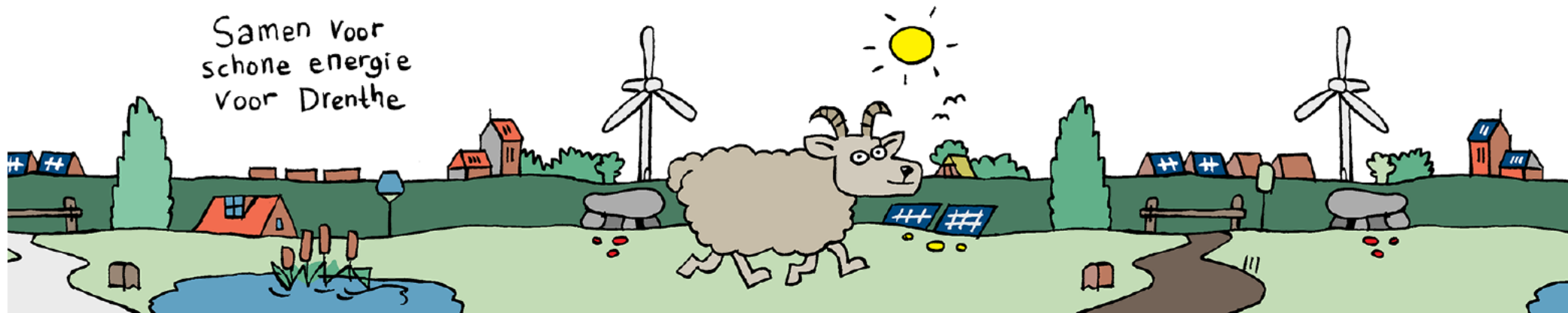
- 18.000 Meer technici
- Kapitaalversterking van de regionale netbeheerders
- 2 ipv 10 jaar Snellere procedures

PBL: met het huidige beleid (zonder ingrepen) komen we op -38-48% uit.

Windladder

- RES Regio Drenthe als vehikel voor opgave hernieuwbare energie tot 2030
- Exacte invulling van locatie, hoeveelheid en tijdsfad van wind-, en zonne-energie
- Windopgave vrijwel gereed
  - College Meppel heeft nog wens
- Opgave voor na 2030 nog niet over nagedacht
- Diverse aanbevelingen nav ervaringen

Burgerparticipatie bij RES

- RES Totstandkoming
  - intensieve samenwerkingsstructuur → maatschappelijke partijen, netbeheerders, jongeren (JongRES) en overheden
  - Regionaal : Het Drents energieverhaal (inwonersonderzoek en adviezen opgehaald tbv RES)
- RES Uitvoering
  - Beleidsparticipatie en projectparticipatie (proces- en financieel)
    - Gemeenten in de lead: hebben eigen participatiebeleid bij hernieuwbare energie (beleid en projecten)
    - Provincie : minimale eis voor procesparticipatie (projecten) vastgelegd in beleidsregel POV
      - Handreiking participatie bij wind- en zonne-energie
      - Streven naar 50 % lokaal eigendom en financiële participatie van burgers/collectieven: actieve ondersteuning via oa ontwikkelfonds en verdere professionalisering (Programma lokale energietransitie Drenthe)
- RES vervolg
  - Aan nieuw GS om participatie (mede) vorm te geven

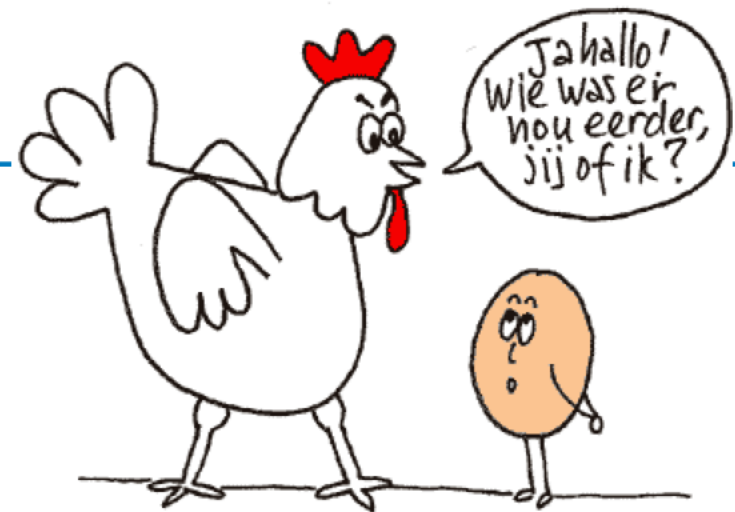
Burgerparticipatie bij RES

- RES Totstandkoming
  - intensieve samenwerkingsstructuur → maatschappelijke partijen, netbeheerders, jongeren (JongRES) en overheden
  - Regionaal : Het Drents energieverhaal (inwonersonderzoek en adviezen opgehaald tbv RES)
- RES Uitvoering
  - Beleidsparticipatie en projectparticipatie (proces- en financieel)
    - Gemeenten in de lead: hebben eigen participatiebeleid bij hernieuwbare energie (beleid en projecten)
    - Provincie : minimale eis voor procesparticipatie (projecten) vastgelegd in beleidsregel POV
      - Handreiking participatie bij wind- en zonne-energie
      - Streven naar 50 % lokaal eigendom en financiële participatie van burgers/collectieven: actieve ondersteuning via oa ontwikkelfonds en verdere professionalisering (Programma lokale energietransitie Drenthe)
- RES vervolg
  - Aan nieuw GS om participatie (mede) vorm te geven

Waterstof

- Rol waterstof in de toekomst
- Waterstofwaardeketen
- Noord Nederland heeft goede kaarten
- Drenthe doet het gewoon!
- EU financiering succesvol gebleken

Mijnbouw in Drenthe

- Olieveld Schoonebeek
  - Productiewater
  - Gebiedsproces
- Kleine gasvelden
  - Bestaand en nieuw
- Gasopslag Norg
- Toekomstige ontwikkelingen
  - Opslag waterstof, perslucht, CO2
  - Opslag en gebruik andere stoffen

Aanvullende vragen of aandachtspunten?

Klimaat en Energie

Ambtelijke presentatie nav
inventarisatie specifieke aandachtspunten

Specifieke aandachtspunten

- Klimaatakkoord irt eigen beleid
- Windladder
- Burgerparticipatie
- Netwerkgestie
  - Alternatieven
  - Vormen van energie (wat, waar, waarmee?)
- Waterstof
- Mijnbouw in Drenthe

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂- uitstoot van Nederland met **49%** ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

provincie Drenthe

- Vele afspraken met veel partijen
- Voorbehoud provincies:
Haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar
- Regionale Energie Strategie (RES)
- Regionaal MobiliteitsPlan (RMP)
- Energie Transitie Agenda 2019-2023
- Etc

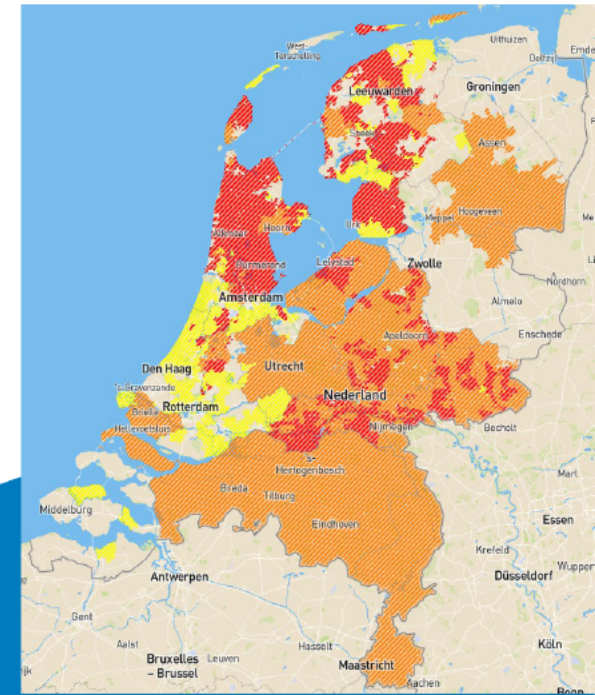
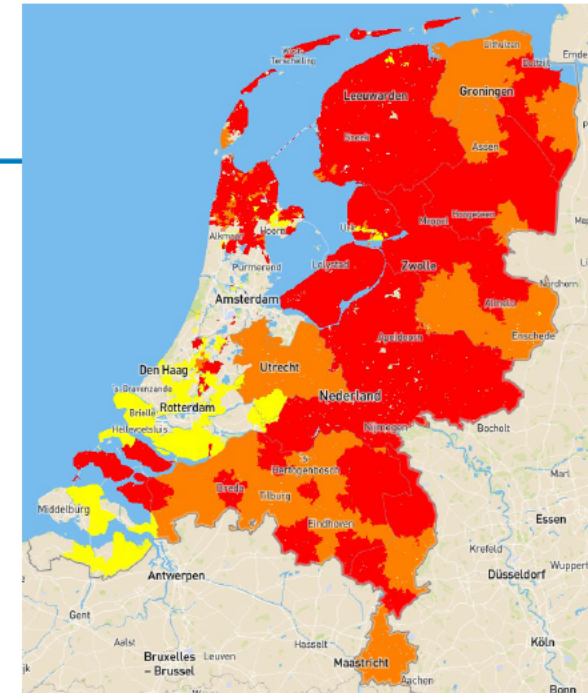
- Nieuwe uitdagingen
- Aanscherping doelen
- Nieuwe opgaven aan nieuw GS

Netwerkkongestie

- Grote problemen op het net bij afname en levering
- In Drenthe al sinds 2018 aandacht aan probleem
- Lastig aan te pakken
  - Geen 'silver-bullet' → volgende slide uitleg
- Nationaal dossier geworden → Landelijk Actieprogramma Netcongestie
- Wat doet Drenthe?

A: Sneller, meer infrastructuur realiseren

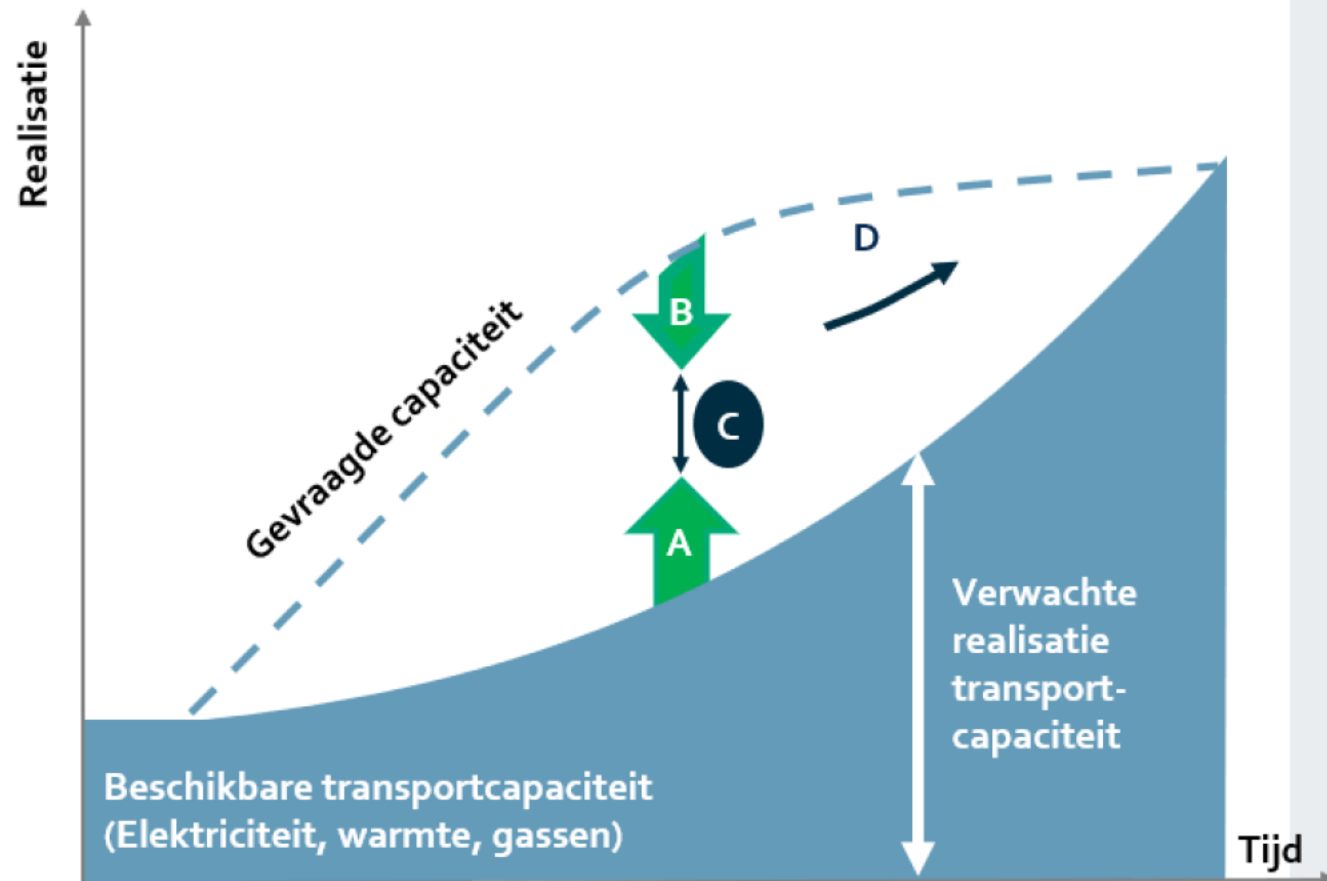
B: Slimme keuzes om infra behoefte te verminderen

C: Omgaan met schaarste: prioritering dan wel keuzen maken over klantaansluitingen én uitbreidingsinvesteringen

D: Programmeren: energiesysteem keuzen en ruimtelijke ordening in samenhang. Capaciteitsvraag en netmogelijkheden komen weer bij elkaar.

Oplossingen en Alternatieven

We werken aan het probleem netcongestie op drie manieren:

- GS → Drents Actieprogramma Netcongestie
- Sneller bouwer
- Sterker Sturen
- Flexibele capaciteit vergroten
  - Subsidie
  - Kennis
  - Projecten
  - Samenwerking
- Verdere invulling en vorm aan nieuw GS

Sneller bouwen

Op de korte termijn is de eerste stap om uit de huidige situatie te komen het elektriciteitsnet verzwaren. De bouw en aanleg van nieuwe stations en kabeltracés moet daarom sneller. Maar de forse investeringsplannen van netbeheerders TenneT, Rendo en Enexis kosten veel tijd. We kunnen versnellen door het nemen van GS- of collegebesluiten, het afgeven van vergunningen, het uitvoeren van ruimtelijke procedures en coördinatieregelingen. Ook kunnen we versnellen door het opzetten van versnellingsteams vanuit overheden en netbeheerders rondom de belangrijkste projecten voor netverzwaring zodat we beter samenwerken.

► Projecten:

- Versnellingsteam energie-infrastructuur
- Projectbesluit voor Drents-Overijsselse netuitbreiding
- Routekaart projecten uit RES Drenthe

Sterker sturen

Op de middellange termijn moeten we bepalen wat we doen als we extra ruimte hebben gekregen op het net. Want we moeten ook toekomstige problemen voorkomen. Sneller meer infrastructuur realiseren, slimme keuzes maken en zo de behoefte aan infrastructuur verminderen. Ook helpt het om de resterende vraag naar infrastructuur te prioriteren en met schaarste om te gaan. Met andere woorden: welke ruimtelijke ontwikkelingen komen eerst en welke infrastructuur-keuzes horen daarbij? Dit gaan we samen met partners doen. Het ministerie heeft iedere provincie gevraagd om een provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) te maken. In dit programma worden ruimtelijke ontwikkelingen en bijbehorende vraag naar netcapaciteit in kaart gebracht. Op basis van het pMIEK kunnen we integraal programmeren. Zo krijgen we inzicht in ontwikkelingen om toekomstige problemen te voorkomen.

► Project:

- Provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (pMIEK)

Flexibele capaciteit vergroten

Op de lange termijn moeten we slimmer met elektriciteit omgaan. Sneller verzwaren en sterker sturen zijn slechts een deel van de oplossing: ook aan de vraagkant moet iets veranderen. De vraag naar elektriciteit moet flexibeler worden. We kunnen door pieken in de elektriciteitsvraag en teruglevering uit te smeren, veel meer gebruik maken van bestaande netcapaciteit. Bovendien maakt het ontwikkelingen in de energietransitie en economie mogelijk, zelfs wanneer infrastructuur niet oneindig beschikbaar is. Ondanks dat we als provincie hier flink in investeren, zijn onze middelen ontoereikend om de grote vraag naar oplossingen in te vullen. Daarom zetten we ook in op een bijdrage vanuit het Rijk.

► Projecten:

- Subsidies oplossingen voor netcongestie
- E-hub Emmen
- Kennisagenda netcongestie en mogelijke oplossingen

Vormen van energie

- Oude energienetwerk wordt verder losgelaten
- *"U vraagt, wij draaien"* bestaat niet meer, aldus netbeheerder
- Energieplanologie
  - Beslissen over vorm, locatie en omvang van het Drentse energiesysteem
- Alle vormen van energie
  - Groen gas, waterstof, aardwarmte, elektriciteit, etc
- Maar dus ook alle gebruik van energie
  - Wonen, werken, laden, produceren

7 noodzakelijke ingrepen energietransitie in 2022 vanuit de Rijksoverheid

NATIONAAL PLAN ENERGIESYSTEEM

om de energieovername uitvoerbaar te maken.

EUROPESE AFSTEMMING

van de nationale energiemixen en de hoofdinfrastructuur voor energie in Europa.

STUREND KADER VOOR SYSTEEMKEUZEN

voor de realisatie van grootschalige elektrificatie, biomassa, vraagsturing, waterstofopslag en warmtebuffering.

STURING op alle onderdelen van de NIEUWE ENERGIEKETENS

ter bevordering van de opschaling van waterstof, groen gas, warmte en CCS. Dit is cruciaal, we hebben het allemaal nodig.

VERPLICHTENDE AFSPRAKEN voor (flexibele) industriële vraag en locatiekeuze

voor een tijdige en stijgende vraag naar elektriciteit en voldoende investeringen in flexibielietsmiddelen, zoals boilers, opslag en vraagsturing.

NIEUWE TARIEFPRIKKELS & een VERPLICHTING op SLIMME APPARATUUR

om vraag en aanbod van elektriciteit bij elkaar te brengen. Zo kunnen de netten beter benut worden.

VERSTERKING arbeidskracht, kapitaal en versnelling procedures

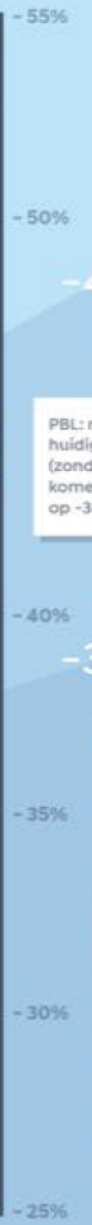
Anders zal de versnelling in de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur niet lukken.

Het doel van 65% CO₂-emissiereductie is niet haalbaar zonder extra ingrepen.

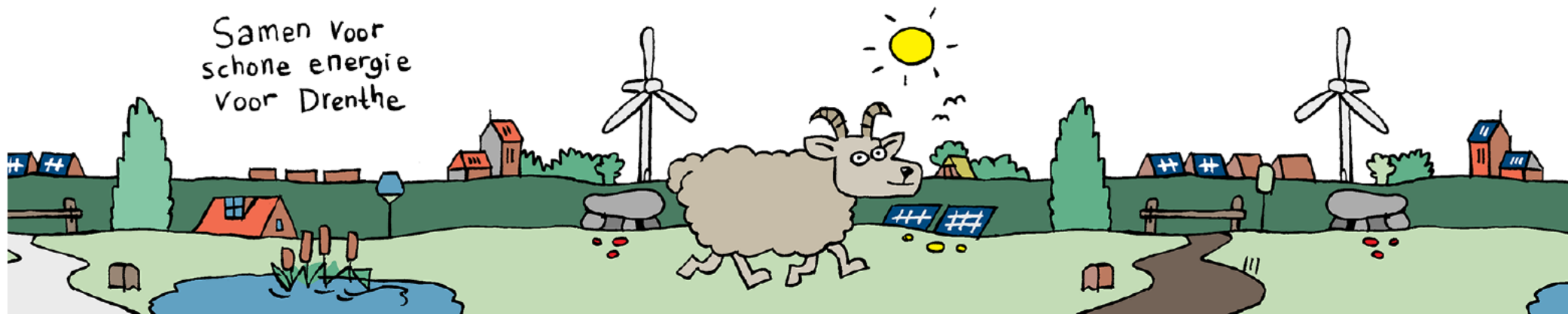
- 18.000 Meer technici
- Kapitaalversterking van de regionale netbeheerders
- 2 ipv 10 jaar Snellere procedures

PBL: met het huidige beleid (zonder ingrepen) komen we op -38-48% uit.

Windladder

- RES Regio Drenthe als vehikel voor opgave hernieuwbare energie tot 2030
- Exacte invulling van locatie, hoeveelheid en tijdsfad van wind-, en zonne-energie
- Windopgave vrijwel gereed
  - College Meppel heeft nog wens
- Opgave voor na 2030 nog niet over nagedacht
- Diverse aanbevelingen nav ervaringen

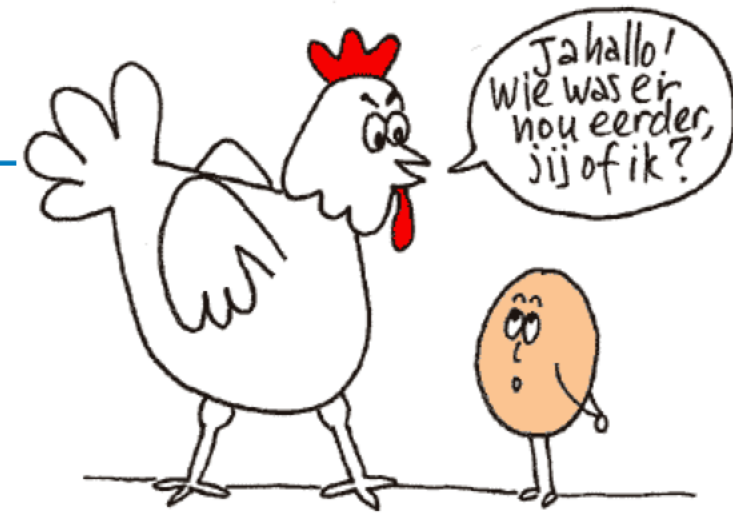
Burgerparticipatie bij RES

- RES Totstandkoming
  - intensieve samenwerkingsstructuur → maatschappelijke partijen, netbeheerders, jongeren (JongRES) en overheden
  - Regionaal : Het Drents energieverhaal (inwonersonderzoek en adviezen opgehaald tbv RES)
- RES Uitvoering
  - Beleidsparticipatie en projectparticipatie (proces- en financieel)
    - Gemeenten in de lead: hebben eigen participatiebeleid bij hernieuwbare energie (beleid en projecten)
    - Provincie : minimale eis voor procesparticipatie (projecten) vastgelegd in beleidsregel POV
      - Handreiking participatie bij wind- en zonne-energie
      - Streven naar 50 % lokaal eigendom en financiële participatie van burgers/collectieven: actieve ondersteuning via oa ontwikkelfonds en verdere professionalisering (Programma lokale energietransitie Drenthe)
- RES vervolg
  - Aan nieuw GS om participatie (mede) vorm te geven

Waterstof

- Rol waterstof in de toekomst
- Waterstofwaardeketen
- Noord Nederland heeft goede kaarten
- Drenthe doet het gewoon!
- EU financiering succesvol gebleken

Mijnbouw in Drenthe

- Olieveld Schoonebeek
  - Productiewater
  - Gebiedsproces
- Kleine gasvelden
  - Bestaand en nieuw
- Gasopslag Norg
- Toekomstige ontwikkelingen
  - Opslag waterstof, perslucht, CO2
  - Opslag en gebruik andere stoffen

Aanvullende vragen of aandachtspunten?

Natuurbeleid provincie Drenthe

Drenthe, Dichtbij & Doende

Natuurbeleid provincie Drenthe

Drenthe, Dichtbij & Doende

Natuurbeleid

Basis:

- Natuurpact (2013)
- Wet natuurbescherming (Wnb)

BASIS INTERN

Beleid

- Omgevingsvisie Drenthe (en Provinciale Omgevingsverordening Drenthe)
- Natuurvisie 'Gastvrije natuur 2040'
- Bomen en bossenstrategie

Documenten

- Programma Natuurlijk Platteland
- Programma Natuur

Teams

- REW (advisering RO, POV),
- LG (beleid, aansturing, advisering RO)
- VTH/ RUD (vergunningen, toezicht en handhaving)
- Prolander (realisering NNN, aankoop en inrichting)

Beleid & Uitvoering natuur

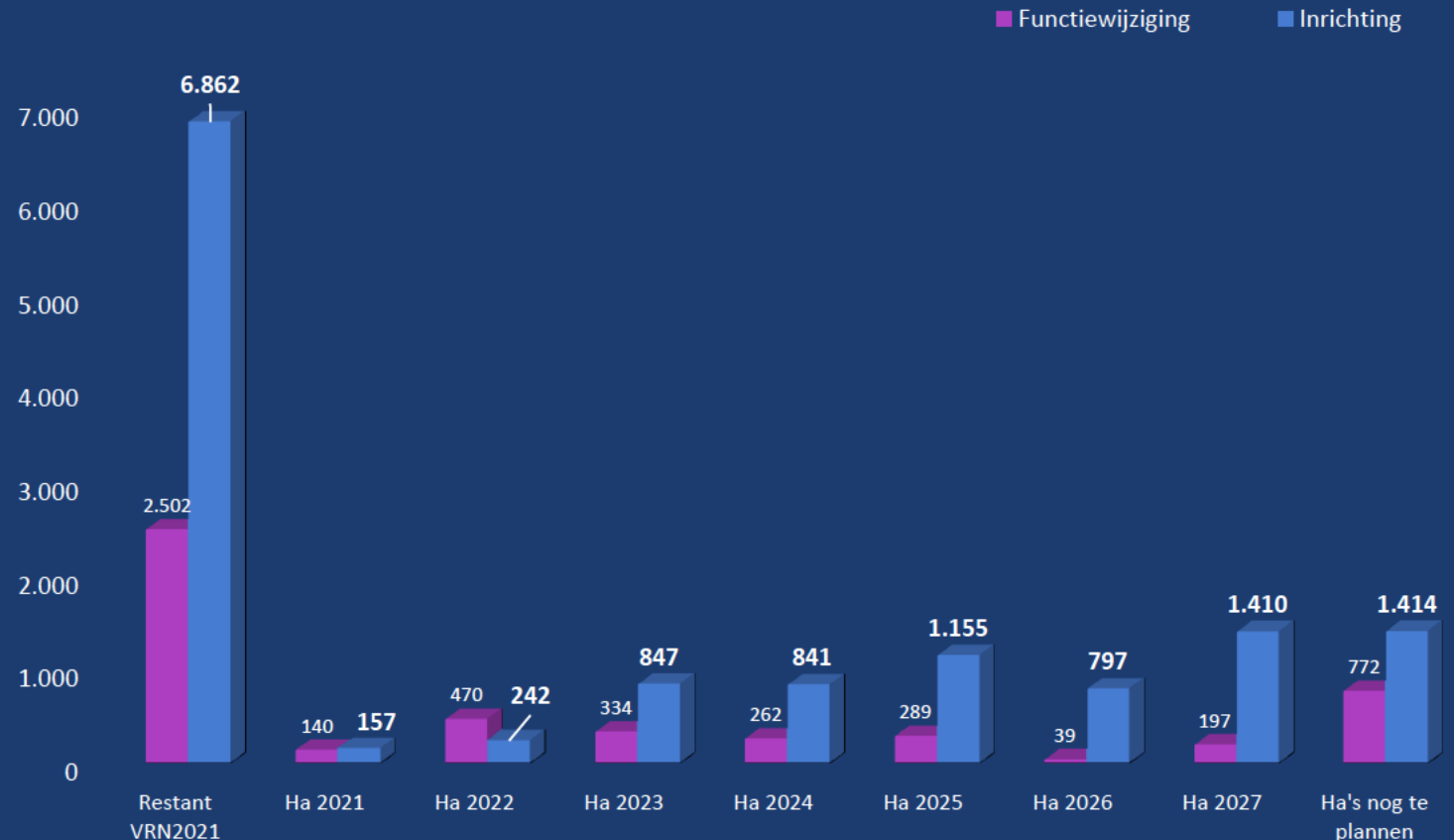
- Instandhouding Natura 2000 gebieden
- Realiseren Natuurnetwerk Nederland (2027)
- Natuurinclusief Drenthe
- Agrarisch natuurbeheer (SNL)
- Monitoring

→ Link naar programma's Toekomstgerichte Landbouw, BBND

Meerjarenplanning NNN 2022 - 2027

- Afspraak 13.600 ha natuur in NNN (PNP restant 8.591)
- 89% van inrichting lijkt haalbaar in 2027
- 11% van inrichting (1.414 ha) vraagt extra versnelling

Financiële continuïteit

- Financiering BBND stopt (investeringsagenda), daarmee dus o.a. de provinciale ondersteuning Duurzaam Boeren Drenthe, (deels) programma Natuurinclusief Drenthe (w.o. Streekbeheer, deels, boerenlandvogels), co-financiering POP-middelen
- Financiering PNP, Programma Natuur loopt door

Kosten programma PNP 2022 t/m 2027

Functiewijziging
192 miljoen

Inrichting
155 miljoen

Programma Natuur
68 miljoen

N2000 (oud PAS)
50 miljoen

Totale investering ontwikkelopgave

€ 477 miljoen

Agrarisch
natuurbeheer
28 miljoen

Natuurbeheer
108 miljoen

Uitvoering + monitoring
94 miljoen

Totale investeringen

€ 708 miljoen

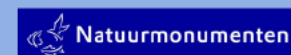
NPLG versnellingsprojecten

Versnellingsprojecten samen met partners opgesteld

Totale omvang ca 59 miljoen euro voor 2022-2023 gericht op:

- Innovatie Landbouw
- Hydrologie

- ✓ Gebiedsgericht
- ✓ Slim gebruik maken van elkaars expertise
- ✓ Uitvoerbaarheid binnen 2 jaar

Waterschap NOORDERZIJVEST

Natuurdoelen in DPLG

WATER & BODEM

- Kwaliteit oppervlaktewater (m.n. Drentsche Aa)
- Grondwaterkwaliteit
- Organische stof
- CO2 in de bodem

STIKSTOF

- 43% reductie emissie (waarvan getalsmatig ~40% in zuidwest Drenthe landt)

NATUUR

- Natuurwaarden om N2000 heen
- VHR doelen ook in NNN
- Betere verbindingen
- 5% GBDA

KLIMAAT

- 0,3ton CO2 eq.

Dilemma's

Robuust

Regie

Tempo

Overheid betaalt

versus

versus

versus

versus

Compact

Samen bouwen

Zorgvuldigheid

Leefbaarheid landelijk
gebied

En ook... formatie versus deadline

Van dilemma's naar uitgangspunten

- Wettelijke kaders
- Hydrologie en natuur versterken
- Doelen stapelen
- Perspectief landbouw
- Sociaal-economisch kader
- We werken samen met onze partners
- We sturen op doelen ipv middelen
- Gebiedsgerichte uitwerking in gebiedsprocessen
- Vrijwilligheid als uitgangspunt
- Helder perspectief voor landbouw en op financiering Transitie
- Robuust sociaal-economisch pakket

Binnen bestuurlijke kaders

Stand van zaken

WATER & BODEM

- KRW maatregelen
- Waterpeilen hoger (idee)
- Grondwaterkwaliteit

STIKSTOF

- Tonnetjesaanpak
- Nadruk op innovatie en management
- Gebruik maken stoppende bedrijven

KLIMAAT

- Meeliften

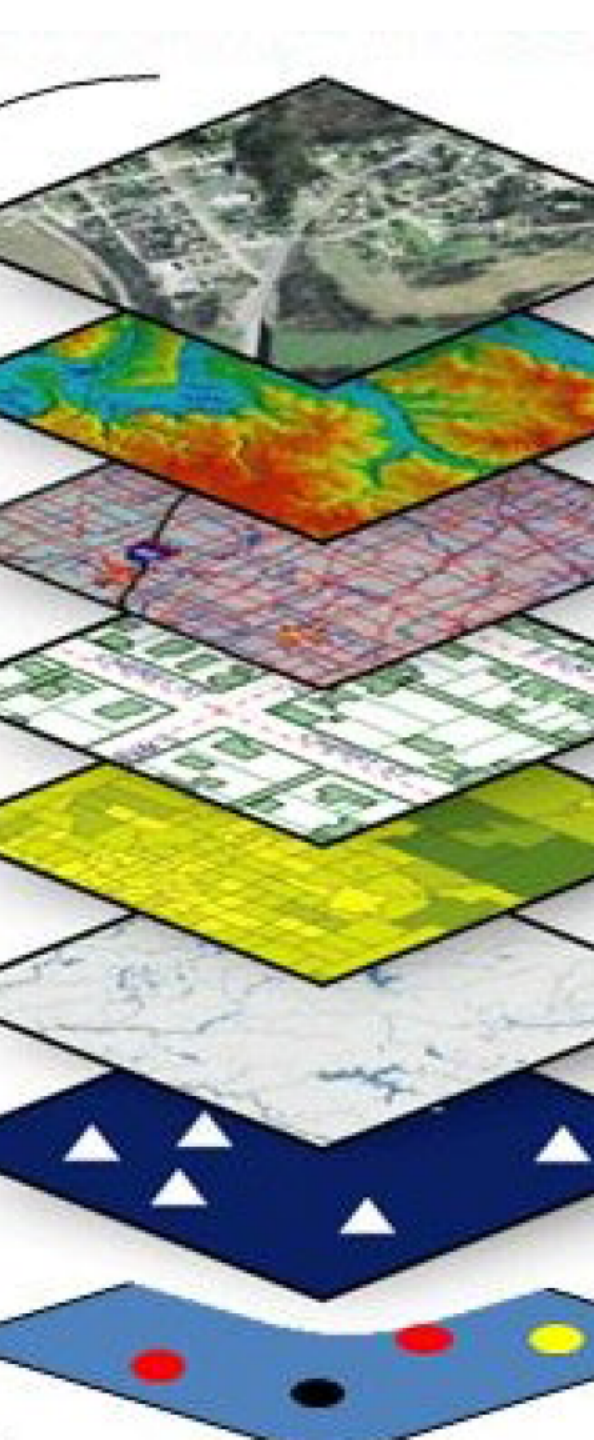
NATUUR (ideevorming)

- 30% > VHR doelbereik
- Natuurwaarden buiten N2000 omhoog
- Naar 5% GBDA

LANDBOUW

- Werken aan innovaties
- KPI systematiek
- Vrijwillige aankopen

Starten gebiedsprocessen

Ontwikkelingen irt DPLG

- **Gebiedsprogramma PPLG**
  - 1 juli voorontwerp (afspraken met Rijk 2024)
  - 1 dec ontwerp -> april gebiedsprogramma (afspraken met Rijk 2025 en verder)
- **2.0 versie directe link met nieuwe omgevingsvisie**
- **Sociaal-economische kwaliteit in brede zin zowel voorwaarde als kans**
- **Landbouw akkoord; perspectief voor en visie op de landbouw**

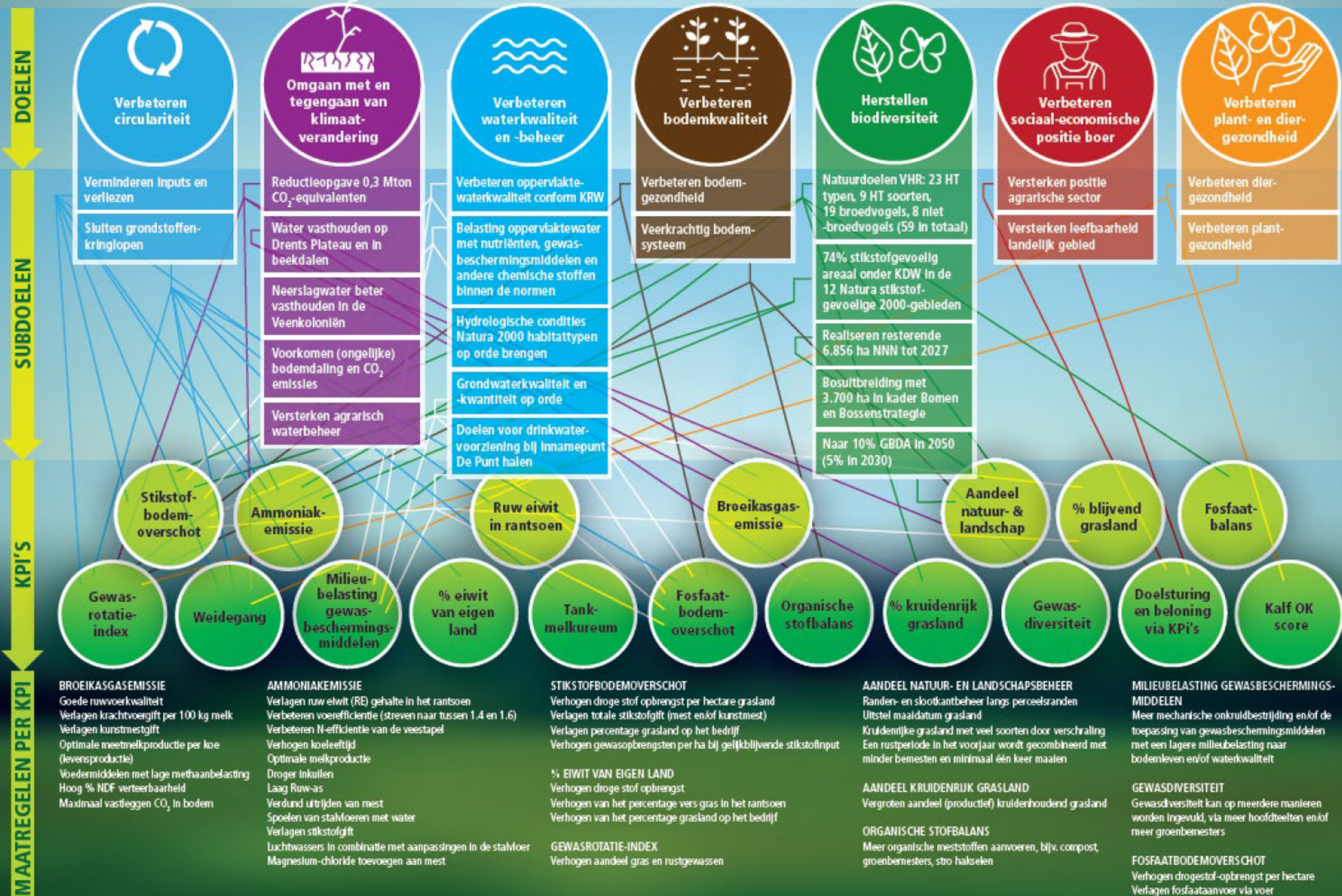

Wat maakt het PPLG o.a. mogelijk

1. Middelen vrijwillige aankoop vrijspelen
2. KPI-systematiek opschalen
3. Sociaal-economisch perspectief

DUURZAME KRINGLOOPLANDBOUW

Wanneer we geen DPLG leveren

1. Geen sanctie vanuit de wet, maar...
2. We staan achteraan in de rij voor de middelen
3. Het lukt dan niet om de sector te helpen met verduurzamen (laaghangend fruit, kpi's etc.)
4. Er komen geen middelen voor sociaal-economisch perspectief
5. Risico's in relatie vergunningen, ook voor bestaande bedrijven, zijn groot
6. Omgevingscondities verder onder druk

Wat is nodig om vergunningverlening los te trekken?

HANDREIKING NPLG

1. Start van de uitvoering (maatregelen)
2. Verdere uitwerking opzetten
3. Borging
4. Besluitvorming
5. Beheersing

JURIDISCH

1. Stikstofwet: reductie %
2. Stikstofwet: Gebiedsplan
3. Uitspraak Logtsebaan:
A welke maatregelen
B tijdpad: afzienbare termijn
C wanneer effectief

Juridische eisen gaan verder dan eisen vanuit het NPLG

Drents Programma Landelijk Gebied

Vragen?

Beleidsterrein Landbouw Provincie Drenthe

presentatie Formatietafel

25 mei 2023

Wat doen we als provincie?

- Tot nu rol provincie op landbouwgebied beperkt:
  - Reguleren: Omgevingsvisie en Provinciale Omgeving Verordening (POV) -> ruimtelijk: bouwvlakken, nieuwvestiging intensieve veehouderij etc.
  - Stimuleren: Cofinanciering en uitvoering niet-grondgebonden maatregelen POP3 -> GLB-NSP vanaf 2023, uitvoering bij SNN
  - Stimuleren: Innovaties en experimenten (met o.a. subsidieregeling toekomstgerichte landbouw)
  - Faciliteren en Stimuleren: Aantal grotere programma's/projecten samen met landbouw- en natuurorganisaties: Duurzaam Boeren Drenthe, Boer Burger Natuur Drenthe, Duurzame Bollenteelt Drenthe
  - Regisseren en verbinden: AgroAgenda NNL, Agenda Veenkoloniën, Regiodeal NIL NNL, Dutch Food Week, Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland

Wat doen we als provincie?

- Rol provincie op landbouwgebied wordt groter in DPLG:
  - Doorwerking Landbouwakkoord naar DPLG
  - Hangt af van verdeling rollen, taken, geld door het Rijk

Wat doen we als provincie?

- Actuele beleidsdocumenten:
  - Omgevingsvisie (hoofdstuk 6) en POV
  - IPO position paper Landbouw en Voedsel
  - AgroAgenda Noord Nederland: 'Top voedsel uit een rijk landschap'
  - Programma Toekomstgerichte Landbouw

DE KERNKWALITEITEN WAAR WIJ NAAR STREVEN 'Topvoedsel uit een rijk landschap'

Ruimte, meer diversiteit in:

- Primaire bedrijven
- Landschappen
- Biodiversiteit
- Markten
- Ketens

Schone lucht / Schoon water / Vruchtbare bodem:

- Er geen emissie meer plaatsvindt van gewasbeschermingsmiddelen en diergeneesmiddelen
- Ketens klimaatneutraal zijn
- Kringlopen in de primaire productie per gebied zo goed mogelijk gesloten zijn
- Het bodemecosysteem in heel Noord-Nederland op orde is

Verbonden met de samenleving:

- Van het voedsel dat geproduceerd wordt is de kwaliteit (gezond voedsel) en de productiewijze (ecologisch en sociaal) transparant voor de consument;
- Ketenpartijen, primaire landbouw, NGO's, overheden en kennisinstellingen verbinden zich aan de realisatie van het kwaliteitsbeeld;
- Ondernemers weten wat er leeft in hun omgeving en in de markt en spelen daarop in;
- Iedere ketenpartij verantwoordt zich over kernkwaliteiten en belangen;

Rijk cultuurlandschap:

- Alle ondernemers (in alle schakels) dragen bij aan versterken landschap en biodiversiteit
- Geen boerenlandsoorten op de rode lijst

Vitale primaire bedrijven

- Bedrijven bestaan over 2 generaties nog
- Bedrijven spelen in op veranderingen van de markt
- Onafhankelijk van GLB-toeslag

Vitale ketens

- Minimaal 40% volume in topsegment van de markt
- Toonaangevend in gezonde voeding, voeding rijk aan mineralen en vitamines
- Realiseren 15% van het BRP
- Werkgelegenheid gelijk aan nu
- 5% van de omzet naar R&D

Vitaal platteland

- Iedere ondernemer en medewerker in de landbouw is actief in lokale verenigingen
- Landbouwproductie is schoon, stief en veilig (ook op de weg)
- Platteland Noord Nederland is in trek als woonomgeving (huizenprijzen stijgen meer dan gemiddeld)

Vitale natuur

- Biodiversiteit draagt bij aan hogere opbrengsten in de landbouw
- Landbouw heeft een positief effect op biodiversiteit
- Er staan geen boerenlandsoorten op de rode lijst

Programma
Toekomstgerichte Landbouw 2017

ROL v.d. PROVINCIE
 Balans tussen
 people, planet, profit

- Faciliteren
 • helpen, dingen mogelijk maken
- Stimuleren
 • duwtje in de goede richting
 innovatie
- Reguleren
 • grenzen stellen
- Agenderen
 • aandacht vragen
- Regisseren en verbinden
 • thema's en mensen
 bij elkaar brengen

Welke afspraken zijn er, met wie en tot wanneer?

- LNV en IPO: gezamenlijke uitvoering GLB-NSP 2023-2027
- LNV: Interbestuurlijk programma vitaal platteland t/m 2024
- LNV en provincies Groningen en Fryslân: Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw t/m 2024
- Provincies Groningen en Fryslân: AgroAgenda Noord Nederland t/m 2023, verlenging t/m 2025
- Provincie Groningen, gemeenten en waterschappen: Agenda Veenkoloniën t/m 2024

- Incidentele programma's provincie:
  - Investeringsagenda: Duurzaam Boeren Drenthe 2023-2025
  - Investeringsagenda: Gebiedsgerichte Samenwerking Boer Burger Natuur Drenthe t/m 2024
  - Duurzame Bollenteelt Drenthe t/m 2025

Hoeveel geld is er voor?

- Provinciale begroting Toekomstgerichte Landbouw
  - Versterking landbouw en agribusiness met subsidieregeling Toekomstgerichte Landbouw
  - Verbetering Landbouwstructuur (Kavelruilbureau, uitvoering Prolander)
  - AgroAgenda NNL
  - Agenda Veenkoloniën
- Provinciaal incidenteel:
  - Investeringsagenda
  - Bijdrage uit Regiodeal NIL Noord Nederland
  - Europese cofinanciering uit GLB-NSP (vraagt wel om provinciale cofinanciering in de begroting)

Hoeveel geld is er voor?

begroting Toekomstgerichte Landbouw	2023	2024	2025	2026	2027	totaal
Versterking landbouw & agribusiness	€ 272.581	€ 288.000	€ 764.949	€ 764.949	€ 764.949	€ 2.855.428
Verbetering van de landbouwstructuur	€ 445.000	€ 445.000	€ 148.750	€ -	€ -	€ 1.038.750
AgroAgenda NNL	€ 75.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 75.000
Agenda Veenkoloniën	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 350.000
begroting incidenteel						
Investeringsagenda	€ 3.441.484	€ 72.533	€ -	€ -	€ -	€ 3.514.017
IBP-VP	€ 283.470	€ 283.470	€ -	€ -	€ -	€ 566.940
Bijdrage uit de Regiodeal NIL	€ 2.407.286	€ 1.718.464	€ -	€ -	€ -	€ 4.125.750
GLB-NSP						
Europese Financiering GLB-NSP		€ 6.663.657	€ 6.663.657	€ 6.663.657	€ 6.663.657	€ 26.654.629
Provinciale Cofinanciering GLB-NSP		€ 3.789.768	€ 3.789.768	€ 3.789.768	€ 3.789.768	€ 15.159.070

Dilemma's

- Landbouwakkoord -> perspectief landbouw -> doorwerking naar provincie -> visie provincie op landbouw
- Van maatregel- naar doelsturing (kpi's) -> borging
- Door Rijk toebedeelde rol aan provincie op landbouwgebied binnen NPLG / DPLG -> geld van het Rijk voor uitvoering i.r.t. capaciteit van de provincie
- Uitvoering GLB NSP 2023-2027 -> provinciale cofinanciering bij Europees beschikbaar geld

Domein mobiliteit

23 mei 2023

Roelof Schuiling

Mobiliteit: “Iedereen weet er wat vanaf en vindt er wat van”

Altijd nauw samenwerken met:

- ✓ Bewoners
- ✓ Reizigers
- ✓ Gemeenten
- ✓ Rijk
- ✓ Aannemers, vervoerders
- ✓ Natuur
- ✓ Recreatie
- ✓ Woningbouw
- ✓ Ruimte

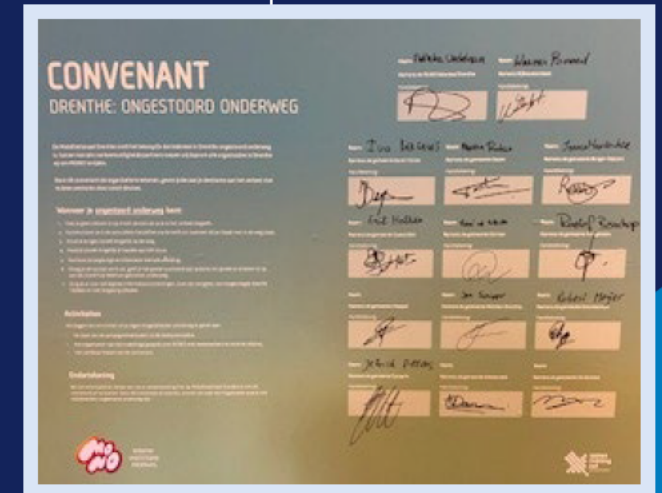
Kostenstijging infra

- Provincie is eigenaar van 510 km weg
- Jaarlijks 15 miljoen voor onderhoud wegen
- Enorme kostenstijging aanleg, beheer en onderhoud
  - Extra provinciaal geld?
  - Lager kwaliteitsniveau beheer en onderhoud?
  - Andere manieren?

Verkeersveiligheid

- Nationaal niveau: 90% van de ongevallen op provinciale wegen
- Aantal dodelijke ongevallen op provinciale wegen stijgt (N34, N979)
- Ook aantal fietsongevallen stijgt (snelheidsverschillen, ouderen)
- Inzet op infra, gedrag, handhaving, educatie
- SPV: 37 miljoen 2022-2026
  - Bedrag is taakstellend?
  - Meer eigen geld?
  - Minder geld naar gemeentelijke projecten?

N34

- N34: verkeersveiliger, betere doorstroming, optimaliseren OV
- Maart '23: Drentse Staten N34 aangewezen als 'groot project'
  - > intensiever sturen, controleren, second opinion en monitoren
- Taakstellend budget van 90 miljoen
- Februari 2023: Focus MER N34 agv kostenstijging, stikstof, betrouwbare overheid
- Afschrijvingstermijn nu 20 jaar, voorstel naar 30 jaar (benchmark)
  - Kapitaalslasten gebruiken andere zaken òf groter project N34
- Momenteel intensief participatieproces dorpsbelangen, omwonenden, grondeigenaren, gemeenten, natuurorganisaties, ondernemers, RWS
- Uitdagingen: stikstof, kostenstijging, betrokkenheid rijk, verkeersveiligheid

OV-Bus

- Busconcessie Groningen/Drenthe
- Qbuzz vervoerder tot december 2029
- Jaarlijkse exploitatie 120 miljoen per jaar
- Landelijke indexering: 11% stijging buskaartje
- Duurzaamste vloot Europa, doel 2030 uitstootvrij, nu 95%
- Tekort: 6 miljoen p/j tot 2027 (GD, 65%/35%=2,1 miljoen p/j voor Drenthe)
  - Schrappen in dienstregeling
  - Extra eigen provinciaal geld

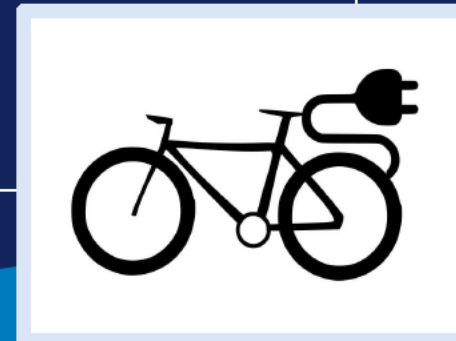
OV-Trein

- Treinconcessie Zwolle-Emmen
- Arriva vervoerder tot 2027, aanbesteding medio 2024
- Uitvoering in eigen beheer samen met Overijssel (36%/64%)
- Jaarlijkse exploitatie 18 miljoen per jaar, 1 miljoen eigen provinciaal geld
- Reizigerswaardering 7,8
- Sociale veiligheid: extra kosten 250K tot 2027

Stikstof, CO₂ en NDA's

- Strenge regels stikstofuitstoot tijdens bouw
- Nationaal: schuif aanleg infra naar beheer en onderhoud
- Wat betekent dit voor aanleg en onderhoud van Drentse wegen?
- Zero-emissie aanleg (duurder, markt, duurt langer)
- Inzet op fiets, hubs, trein, bus, deelauto's
- Tegelijkertijd oppassen verschraving bereikbaarheid platteland

Grote dossiers

- Deltaplan voor het Noorden
  - ❑ Flessenhals Zwolle-Meppel (40 miljoen)
  - ❑ Nedersaksenlijn (1 miljard)
  - ❑ Versnellingsgelden (Meppel/Hoogeveen/Assen/Noordenveld/Borger)
- Emmen-Rheine (3-10 miljoen financieringstekort)
- Betalen naar gebruik
  - 18% provinciale inkomsten opcenten
- Uitvoering klimaatakkoord, Drenthe reist Duurzaam, voorbeeldfunctie provincie

Nodig: geld, capaciteit en lobby !

Presentatie formatie

Thema: Levendig en sociaal

Cultuur en Sociaal

23 mei 2023

[Redacted]

[Redacted]

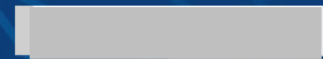
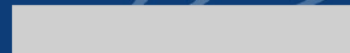
[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Cultuur en erfgoed

Inleiding cultuur en erfgoed

- Vierjaarlijkse cultuurnota als basis. Huidig beleid: *Cultuurnota 2021-2024 - Cultuur om te delen*.
  - 18.5 miljoen per jaar
  - Boekjaarsubsidies + structurele projectsubsidies (16 miljoen), regelingen (2 miljoen) en flexibel budget (5 ton)
  - Zo'n 2 miljoen gaat naar gemeenten en/of een gemeentelijke taak
- Wettelijke taken en eigen keuzes
  - Wat moet: cultuureducatie, bibliotheken, archieven, monumentenzorg, cultuurhistorie, archeologie en rapporteren, beschermen en uitdragen Koloniën van Weldadigheid
  - Eigen keuzes: talentontwikkeling, cultuurparticipatie, musea, festivals, podiumkunsten, beeldende kunst, evenementen, streektaal en samenwerking gemeenten, Noorden en Rijk
- Dwarsverbanden met sociaal, toerisme, economie, onderwijs, ruimte en natuur
- Eenmalige grote bijdragen via investeringsagenda, bijvoorbeeld verbouwing grote musea.

Rol/taken provincie

- Provincie belangrijkste drager voor cultuur in Drenthe. Oorzaak: geen grote steden en lage bijdrage van het Rijk
- Faciliteren, adviseren, kaders stellen, samenwerken en lobby
- Ontwikkelen van nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld Van Gogh in Drenthe en Pauperparadijs.

Actualiteiten en urgente zaken

- Proces nieuwe cultuurnota 2025-2028 start vanaf september 2023. Wordt rond zomer 2024 vastgesteld door PS. Collegeprogramma is hiervoor basis. Kans voor nieuwe keuzes.
- Rijk werkt aan nieuw cultuurbeleid 2025-2028. Lobby vanuit Drenthe: meer regionale spreiding van middelen!
  - Drenthe ontvangt € 2.27 per inwoner (daarna Zeeland met € 4.63 per inwoner). Noord-Holland ontvangt € 60.94 per inwoner.
- Op korte termijn: instellingen (o.a. musea) die exploitatie niet rond krijgen. Geldt bijvoorbeeld voor Museum de Buitenplaats. Zal binnenkort gaan spelen

Keuzes en dilemma's

- Voor huidige inzet is meer budget nodig. Oorzaak: hoge kostenstijgingen. Vraagt om scherpe keuzes.
- Wel/niet bijdrage eerlijke vergoeding kunstenaars (Fair Practice Code)? Schatting 4 a 5 ton op jaarbasis.
- Wel/niet ruimte creëren in cultuurnota voor bewezen nieuwe initiatieven (o.a. theater, muziek, beeldende kunst en popcultuur)
- Verduurzaming monumenten en ontwikkeling erfgoed (o.a. Noordelijk Archeologisch Depot, jong erfgoed na 1965)

Kansen en risico's

- Doorontwikkeling parels van Drenthe, o.a. Drents Museum, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Museum de Buitenplaats en Koloniën van Weldadigheid
  - Grote incidentele bijdragen voorheen via investeringsagenda
- Lobby is belangrijk! Werken naar hogere Rijkssubsidie voor Into Nature, Garage TDI en Peergroup. Daarnaast bijdrage voor restauratieopgave in Veenhuizen.
- Regiodeal is kans voor versterken culturele infrastructuur Zuidoost en Zuidwest Drenthe
- Risico's
  - Gevolgen stikstof voor evenementen
  - Capaciteiten en budget bij gemeenten.

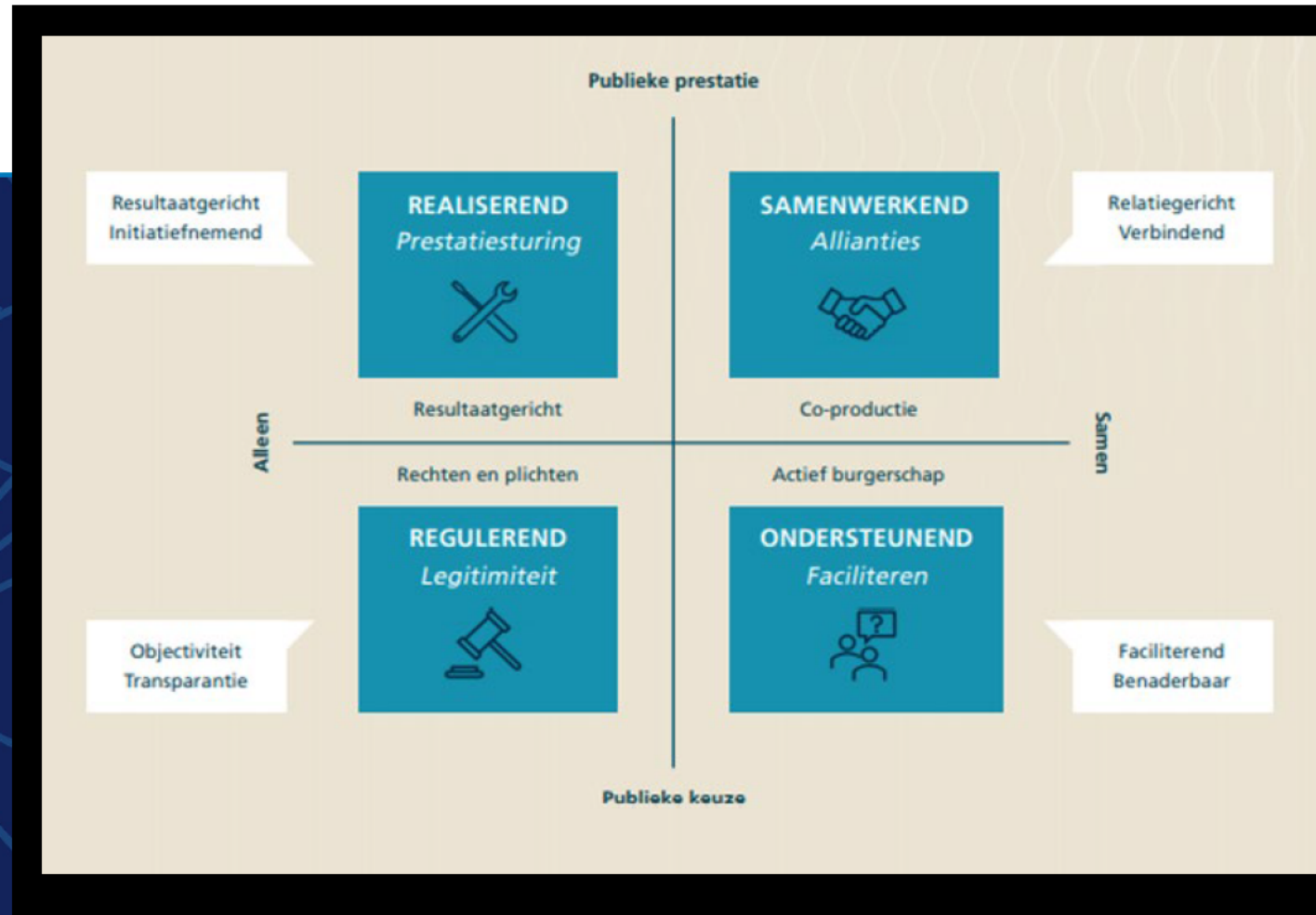
Sociaal

Inleiding

- Vertrouwen overheid herwinnen
- Beleid maken vanuit burgerperspectief
- Van buiten naar binnen werken
- Sociale Agenda 2020-2023: SAMEN met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bewonersinitiatieven
- Vernieuwende manier (samen)werken aan complexe sociale vraagstukken
  - bovenlokale samenwerking stimuleren
  - experimenten de ruimte geven
- Samenwerkende overheid > Andere manier van werken > Lerend samenwerkingsproces
- Sociaal (de mens) is het cement tussen de provinciale opgaven, de verbindende factor

- Geen wettelijke taak, wel urgent voor leefbaarheid, kansengelijkheid en noaberschap in Drenthe.
- Complexe en omvangrijke opgaven:
  - afgehaakt NL aanhaken, toenemende kansenongelijkheid en armoede, stijgende zorgvraag, vergrijzing en het behoud van noaberschap in Drenthe
- Alleen SAMEN met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bewonersinitiatieven maken we het verschil
- Grotere provinciale rol vanaf 2020
  - meerwaarde: aanjager, kennisdeler, facilitator en lobby richting het Rijk
  - Voorbeeld lobby: Drentse Gezondheidstafel (vz Jetta Klijnsma)

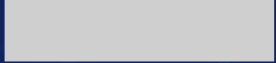
- Sociaal is een voorwaarde voor Brede Welvaart
  - Brede welvaart => bredere kijk dan BBP
    - *samenleving, vertrouwen, onderwijs en welzijn = sociale thema's*
  - Wil je binnen Drenthe werken aan Brede welvaart dan zul je juist moeten inzetten op sociaal beleid
- Sociaal sterk inzetten op vergroten van de leefbaarheid in Drenthe
  - door het stimuleren en ondersteunen van burgerparticipatie/samenredzaamheid
  - door het vergroten van kansengelijkheid/zelfredzaamheid van de Drentse inwoners in kwetsbare posities
  - aansluitend op en in het verlengde van de provinciale opgaven

- Focus 3 speerpunten

- **Burgerparticipatie:** Leefbare en sterke lokale gemeenschappen waarin inwoners samen met maatschappelijke partners en overheden hun omgeving vormen.

- Opgaven: Wonen, Energie, Omgevingsvisie, PPLG, Bereikbaarheid voorzieningen en Natuur.

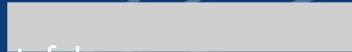

- **Kansengelijkheid** voor jongeren: start in het spelen, leren en werken. Inzet op een leefbare omgeving voor jongeren, onderwijskwaliteit (K4K) en goede begeleiding van kwetsbare jongeren richting werk.

- Opgaven: Economie (onderwijs & arbeidsmarkt) en sport & bewegen (VTE).

- **Gezondheid en welzijn:** richt zich op terugdringen van gezondheidsachterstanden bij kwetsbare groepen, waarbij we inzetten op het versterken van de verbinding tussen de formele en informele zorg én preventie (o.a. sport en bewegen).

- Opgaven: Zorgeconomie, Sport en bewegen en Omgevingsvisie. Drentse zorgtafel.

- Uitvoering Sociale Agenda stopt 1 januari 2024
  - Financiële middelen investeringsagenda (7 mln) stopt 1 januari 2024
  - Ophoging boekjaarinstellingen (8 ton) verdelen over 4 i.p.v. 5 boekjaarinstellingen
- Voorkeur looptijd beleidsperiode vgl. cultuurnota
[REDACTED]
- Blijf als provincie investeren in sociaal want dit is het cement tussen de provinciale opgaven
- Tussenevaluatie Sociale Agenda 2020-2023: aanbevelingen en bouwstenen voor nieuwe bestuursperiode
  - Meer focus en samenhang
  - Meer aansluiten bij provinciale opgaven en wettelijke taken
  - Opgavegericht samenwerken met impact
  - Samen met partners SA 2.0 vormgeven
  - Samenwerkingspartners waarderen de provinciale meerwaarde en pleiten voor een gezamenlijk vervolg [REDACTED]

SOCIALE AGENDA 2020-2023

Beschikbare middelen:

- Investeringsagenda : 1,75 mln per jaar (STOPT 1 JANUARI 2024)
- Boekjaarinstellingen (5x) : 1,8 mln per jaar (incl. 8 ton ophoging)
- Structureel : 2,5 mln. per jaar
- TOTAAL : 6,05 mln. per jaar

SOCIALE AGENDA 2.0

Benodigde middelen

- **Structureel / incidenteel** : 2,5 mln. per jaar
- Boekjaarinstellingen (4x) : 1,8 mln. per jaar (incl. 8 ton ophoging)
- Structureel : 2,5 mln. per jaar
- TOTAAL : 6,8 mln. per jaar

Op welke manier wil een nieuw college zich inzetten voor een nieuwe sociale agenda -of het thema leefbaarheid in Drenthe- en op welke manier zien zij hun rol richting de Drentse gemeenten, maatschappelijke organisaties en bewonersinitiatieven?

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Vragen

Presentatie formatie

Regionale economie en werkgelegenheid
kansen benutten

Introductie

- Kerntaak provincies
- Stimuleren innovaties die bijdragen aan maatschappelijke opgaven = kansen voor bedrijfsleven!
- Brede welvaart vs economische groei
- Economische Koers Drenthe 2020-2023: slim, groen + impact
MKB, fundament, vestigingsklimaat, kennisinfrastructuur

Actualiteiten, urgente zaken, belangrijke ontwikkelingen

- Schaarste personeel, (stikstof/milieu-)ruimte, energie enz. ->?
- Nieuwe economische koers 2024
- IBDO
- GAE
- Greenwise Campus

Dilemma's, kansen en risico's

- Financiën – structureel tekort 3 mln.
- Schaalniveau: Noord-Nederland vs. gebiedsgericht
- PPLG en sociaal-economisch perspectief
- Stikstof -> acquisities/uitbreidingen

- Innovaties -> bijdrage o.a. aan energietransitie, landbouwtransitie

Integrale afwegingen

- Portefeuille economie – arbeidsmarkt/onderwijs
- Ruimte – bijv. herstructurering bedrijventerreinen (herstructureringsmij?)
- Vestigingsklimaat – belang cultuur, natuur, wonen, bereikbaarheid

Regionale economie & Werkgelegenheid
Onderdeel: Vrijtijdseconomie & Sport

Korte inleiding op het onderwerp

Kengetallen Vrijtijdseconomie:

- Ca. 7 mln overnachtingen per jaar
- Ca. 220 vakantieparken
- 1 op de 14 arbeidsplaatsen

Actualiteiten, urgente zaken, belangrijke ontwikkelingen

Algemeen:

- Bijdrage brede welvaart van vrijetijdseconomie en sport
- (inter)nationale sportevenementen bv. EK Wielrennen op de weg 2023
- Verhouding toerisme en bedrijven versus natuurbelang

Specifieke projecten:

- * Onderwijs- en beweegcampus Assen (relatie dak op wielerveding)
- * Quick scan IJsbaan in Drenthe (o.b.v. motie staten)
- * Kansen themapark in Meppel (relatie brief aan formateurs: koppelkansen)
- * Sportcampus Emmen i.r.t. FC Emmen
- * VAM-Berg recreatieve ontwikkeling

Dilemma's, kansen en risico's

Algemeen:

- Hoe verder met Vrijetijdseconomie? Rol in PPLG: Sociaal-economische vitaliteit
- Fietsprovincie nr 1! Investeringsagenda loopt dit jaar af.
- Wandelen stimuleren?
- Evenementen en natuur

Project-specifiek:

- * Onderwijs en beweegcampus Assen: (finaal) besluit over bijdrage
- * Quick scan IJbaan: Oordeel vellen over uitkomst en evt. vervolg
- * Themapark Meppel: Oordeel over status quo (kansen/risico's) en evt. vervolg (medefinanciering?) brief Meppel
- * Sportcampus Emmen: Oordeel over plannen en evt. vervolg (medefinanciering?)
- * VAM-Berg recreatieve ontwikkeling

Integrale afwegingen

- Functie in vitaal platteland, dus relatie sociaal economisch perspectief PPLG. Koersdocument.
- Verduurzaming sector: relatie met Energie en Mobiliteit
- Recreatief fietsen: verbetering fietspaden: relatie Fietsagenda (Mobiliteit)
- Sport en bewegen: relatie Sociale agenda, positieve gezondheid
- Ontwikkeling vakantieparken (Programma VVP) en bedrijven: relatie met natuur
- Relatie met cultuur en landschap: zijn basis voor toerisme
- Projecten cultuur/toerisme bv. Koloniën van Weldadigheid, Van Gogh-jaar

Vragen?

Dank voor uw aandacht

Bestuur en Samenwerken

Met welke onderwerpen houden wij ons bezig

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Public Affairs

Public Affairs of Lobby?

“

- **Public Affairs**

het handelen van organisaties gericht op de beïnvloeding van het beleidsproces en de eigen maatschappelijke positie.

- **Lobby**

Lobbyen is de stap in het proces van Public Affairs waarbij de beleidsmakers worden benaderd en geprobeerd wordt om het beleid aan te passen.

Europa

Belangrijke thema's

Digitalisering, groene chemie/ circulaire economie, energie, landbouw, mobiliteit, klimaatadaptatie en sociaal.

Samenwerking

- SNN; Provincies Groningen, Fryslân en Drenthe, gemeenten Assen, Emmen, Leeuwarden, Groningen en Súdwest-Fryslân
- Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)
- Europese regio's.

Belangrijk document

Europa agenda eind 2024

Duitsland

Belangrijke opgaven

MKB, waterstof, mobiliteit, 360° arbeidsmarkt,
verbonden grensregio

Belangrijk document

Drentse Duitslandagenda eind 2023

Samenwerkingspartners

D: Landkreise, Gemeinden aan de grens, Land
Niedersachsen, NL Groningen, Friesland, Overijssel, Min
BZK, CG Düsseldorf (GROS), Emmen, Coevorden

Den Haag

Belangrijke opgaven

Landbouw, Regionale Economie, Wonen, Onderwijs & Arbeidsmarkt, Mobiliteit & Bereikbaarheid, Circulaire Economie, Cultuur
Rapport "Elke regio Telt"

Samenwerkingsverbanden

- Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)
- Interprovinciaal Overleg (IPO)

Belangrijk document

- Coalitieakkoord is richtinggevend

- PA is geen doel op zich maar een middel
- Het belang van focus; op welke onderwerpen zetten we in
- Aandacht voor Europese cofinanciering; om mee te kunnen doen aan samenwerkingsprojecten met Duitsland en andere Europese regio's/landen is cofinanciering noodzakelijk datzelfde geldt voor Interreg

Casus - Kazerne

De kazerne in Assen blijft open
© RTV Drenthe / Margriet Benak

NOS Nieuws • Vrijdag 13 mei 2022, 15:17 • Aangepast vrijdag 13 mei 2022, 18:26
Kabinet houdt vast aan plan om kazerne Assen te sluiten

NOS Nieuws • Maandag 6 februari, 09:37

Kazerne in Assen blijft open, maar in afgeslankte vorm

Takenpakket commissaris van de Koning

- Commissaris van de Koning (cdK) heeft 3 rollen:
  - Voorzitter Provinciale Staten --> ondersteund door Griffier/ griffier
  - Voorzitter college van Gedeputeerde Staten --> provinciesecretaris / gs-organisatie
  - Rijksorgaan --> kabinetschef / kabinet

Rol/taken CdK als Rijksorgaan

Rol/taken:

- Rijkstaken en staan dus niet in een collegeprogramma. O.a.:
  - Bevorderen van samenwerking tussen provincie en andere overheden, maar ook tussen rijksambtenaren, de provincie, gemeentebesturen, waterschappen (Bijvoorbeeld op thema asielopvang)
  - Burgemeestersprocedures (invullen vacatures, benoemen waarnemers, herbenoemingen, ontslag etc).
  - Ambtsbezoeken brengen aan gemeenten
  - Adviseren over koninklijke onderscheidingen (lintjes etc)
  - Ombudsfunctie (brieven, gesprekstafels, etc).
- Geen verantwoording aan PS, dus geen rol voor PS en GS.

Actualiteiten, belangrijke ontwikkelingen

Asiel

- Landelijke Regietafel Migratie en Integratie
- Provinciale Regietafel
  - Regionale bestuurlijke afstemming over de asiel en vluchtelingenvraagstukken
  - Gezamenlijk werken aan de opgaven en vraagstukken
- Nieuwe wet in ontwikkeling (Spreidingswet of Asielwet)
  - Formele rol Provinciale regietafels
  - Op termijn extra (toezichts)taak voor de provincies

Actualiteiten, belangrijke ontwikkelingen

Ondermijning

- Toenemende aandacht in de samenleving, bij politiek, bij overheden (versterkingsgelden vanuit het Rijk).
- Provincie geen primaire rol in opsporing/aanpak, maar één van de partners in de gezamenlijke aanpak in RIEC-verband.
(met focus op: (zee)havens, buitengebied en jonge aanwas).
- Rol provincie op thema ondermijning is een zoektocht. Op gebied van weerbaarheid (intern/extern) kan provincie een ondersteunende, verbindende en een aanjagende rol vervullen.

Aantal opgerolde drugslabs in Noord-Nederland vorig jaar verdubbeld

Noor Vloeimans

25 april, 06:00 • 4 minuten leestijd

Het pand met het mogelijke drugslab in Veendam
© Van Oost Media

In Noord-Nederland zijn in 2022 elf drugsfabrieken ontmanteld. Dat zijn er zes meer dan in 2021. Het aantal opgerolde laboratoria ligt daarmee

Actualiteiten, belangrijke ontwikkelingen

Ondermijning

- Huidige provinciale inzet gericht op:
  - Weerbare organisatie; een organisatie die 'ondermijningsproof' is in beleid, cultuur en gedrag
  - Weerbaarheidsscan
- Weerbare overheden:
  - Gezamenlijke ambitie (De 'Drentse norm') en elkaar helpen om daar naar toe te groeien (rond zomer gereed).
  - *Mogelijke rol provincie: stimuleren en faciliteren in kennis, capaciteit en middelen*
- Weerbare samenleving:
  - Campagne 'Niet onder mijn neus'
  - Vitale vakantieparken
  - *Rol provincie: ondersteunend in kennis, capaciteit en middelen*

Vragen?

Ruimtelijke Ordening:

Strijd om de ruimte
vraagt om politieke keuzes

Team Ruimte, Energie en Wonen

Woensdag 7 juni 2023

Opbouw

1. Wat is de essentie van Ruimtelijke Ordening

2. Ruimtelijke begrippen

3. Provinciale ruimtelijke instrumenten

----- ruimte voor vragen ----

4. Vraagstukken nieuwe Omgevingsvisie

---- vragen en discussie per hoofdvraagstuk ---

Essentie van ruimtelijke ordening (RO):

Grondwettelijke provinciale taak:

- toedelen van een bestemming aan grond, inclusief al het bijbehorende beleid
- toezien of gemeentelijke plannen in lijn zijn met dat provinciale beleid.

RO kent **twee mechanismen**: markt en hiërarchie (overheid)

Ordening door overheid is legitiem als coördinatie van vraag en aanbod door de markt in strijd is met publieke belangen

Nationaal belang –**provinciaal belang** –gemeentelijk belang

RO gaat over afweging van publieke belangen

Vier normatieve kaders die in politieke debat overheersen:

Economie: versterken economie en vergroten welvaart

Solidariteit: rechtvaardige verdeling van ruimte en kansen

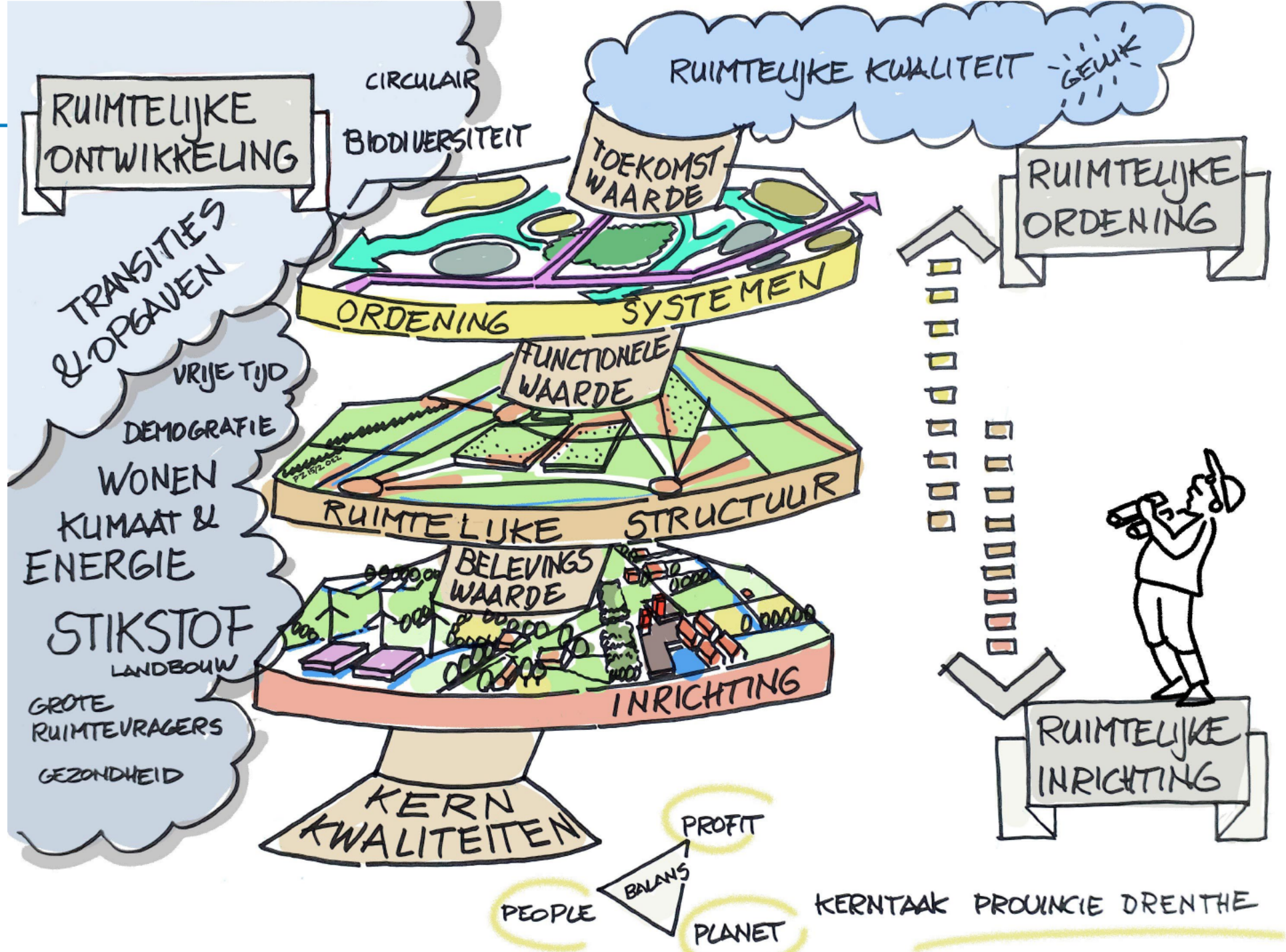
Duurzaamheid: goede leefomgeving voor nu en toekomstige generaties

Cultuur: sociale cohesie, cultureel erfgoed en eigenheid (Drents landschap)

Conflicterende belangen: *welk belang meeste gewicht verdient = politieke keuze*

Begrippen:

Belangrijkste ruimtelijke instrumenten:

1. Omgevingsvisie (huidige visie 2022– op weg naar nieuw visie)

Lange termijnvisie (doorkijk 2100, visie op 2050, beleid 2030)

Vormvrij -> wet schrijft procedure voor, belangenafweging aan PS

Zelfbindend

2. Provinciale Omgevingsverordening (POV)

Vertaling van de Omgevingsvisie in regels die voor anderen gelden

(gemeenten, waterschappen, bedrijven en particulieren)

Samenhang Omgevingsvisie – Nota Ruimte/NOVEX - DPLG

NOVEX voor nieuwe Nota Ruimte

Rijk herneemt regie op Ruimte: nieuwe Nota Ruimte in 2024

NOVEX-traject

Verzoek om Provinciaal bod voor bijdrage aan nationale opgaven in najaar 2023:

- Opgaven landelijk gebied (DPLG)
- Rol en positie Emmen/Zuidoost Drenthe
- Overige opgaven in nieuwe Omgevingsvisie

DPLG: haasje over (1 april 2024)..

Vragen over essentie van Ruimtelijke Ordening en provinciale rol?

VOOR HET ONGEBOREN KIND

PERSPECTIEF

BEHOEFTE VAN DE DRENT RECHTEN

RODE DRAAD

STREVEN NAAR

- KLIJMATADAPTIE
- RIJUMTELIJKE KWALITEIT
- SCHONE LEEFOMGEUING
- BREDE WELVAART
- GEZONDHEID & WEILIGHEID

KERNKwaliteiten

- LANDSCHAP
- CULTUURHISTORIE
- RUST DONKERE
- ARCHEOLOGIE

NOVI

- COMBINEREN FUNCTIES
- IDENTITEIT CENTRAAL
- VOORKOMEN AFWENTELING

2030 2050 REEELD 2100 SCENARIO'S

LANDELIJK GEBIED

- (DRINK) WATER
- LANDBOUW
- NATUUR
- RECREATIE / TOERISME

NETWERKEN OOK DIGITAAL

- ENERGIE VOORZIENING
- ARBEID & BEDRIJVIJGHEID
- SCHOLING
- MOBILITEIT

DORPEN EN STEDEN

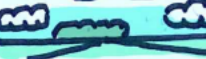
- WONEN & WERKEN
- BEREIKBAARHEID VOORZIENINGEN
- SAMENLEVEN RECREATIE SPORT
- CULTUUR ZORG

VOEDSEL

BIODIVERSITEIT

WATER

BODEM LICHT

RECREATIE

BEWEGEN

ENERGIE

WERK / ONDERNEMEN

VERPLAATSEN

VERBINDEN

REIZEN

WONEN

PLEK VOOR WERKEN

PLEK VOOR ONDERNEMEN

CULTUUR

SAMENKOMEN

BEWEGEN

RECREATIE SPORT

ONTMOETEN

BRENDA EURED JANINE ROBERT PET SERANA

Keuzes invullen ruimteclaims Landelijk gebied

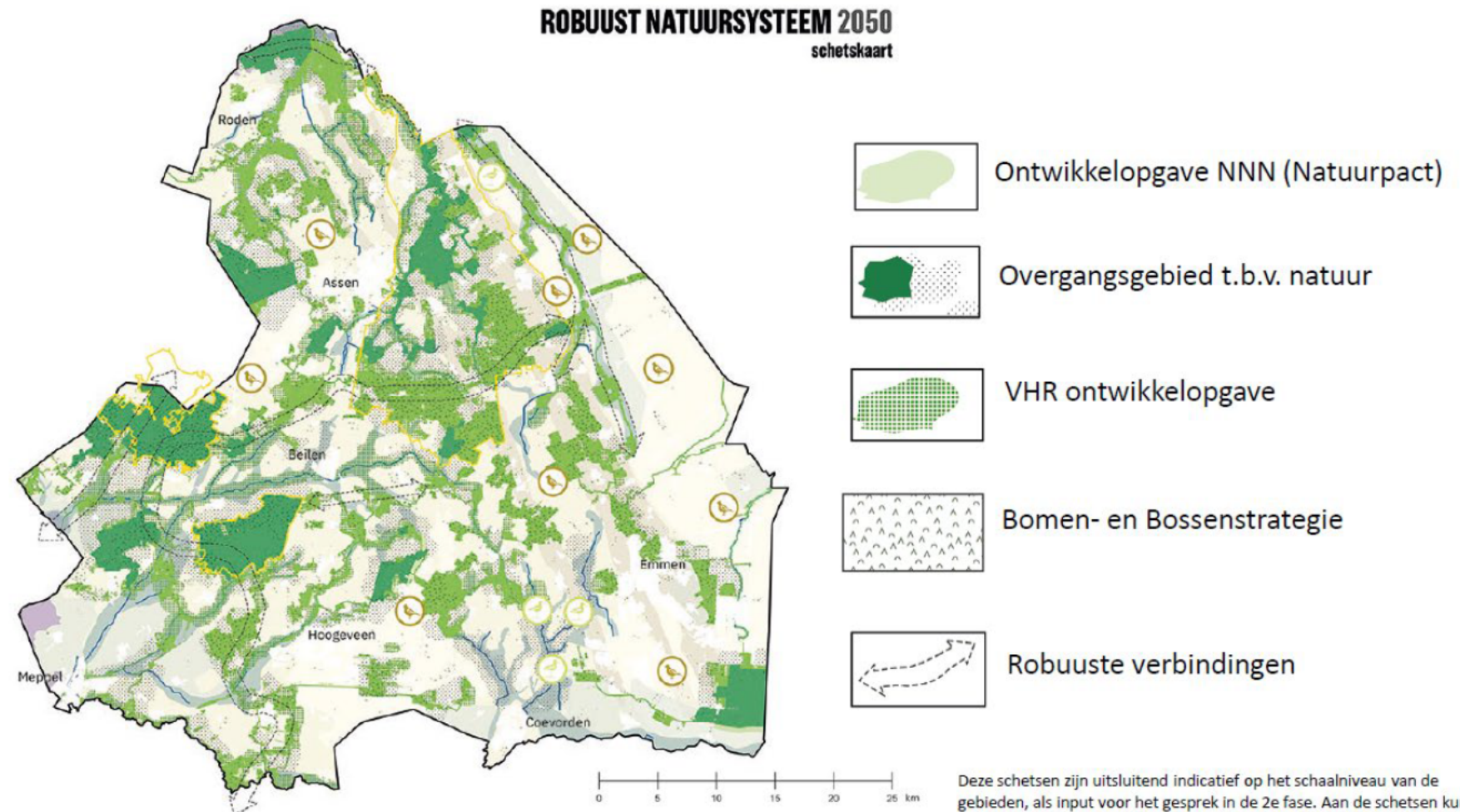
natuur

(drink)water

landbouw

recreatie/toerisme

erfgoed/VAB

Deze schetsen zijn uitsluitend indicatief op het schaalniveau van de gebieden, als input voor het gesprek in de 2e fase. Aan de schetsen kunnen GEEN rechten of plichten worden ontleend voor individuele bedrijven of locaties.

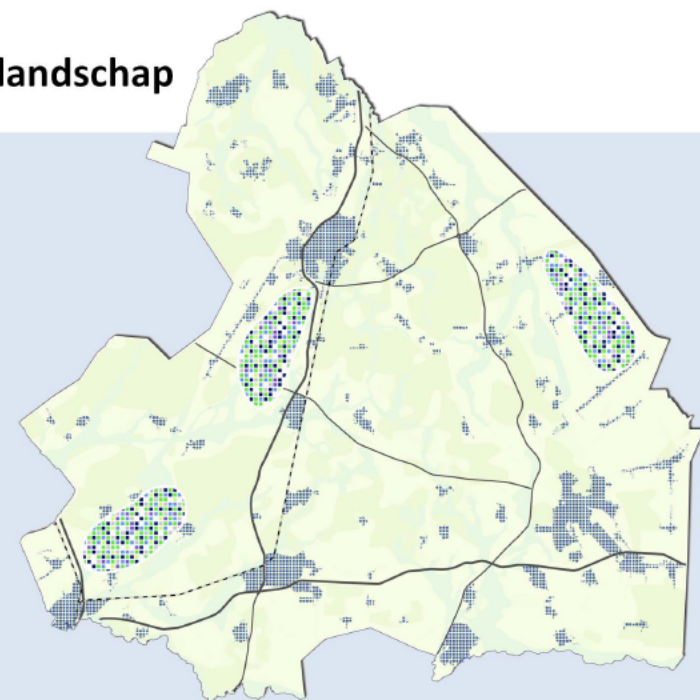
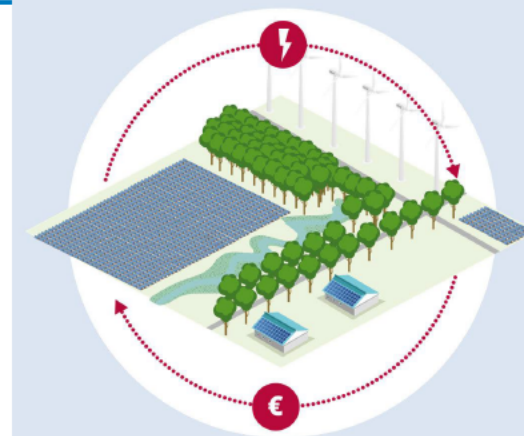
Toekomst energievoorziening:

Zelfvoorzienend in 2050?

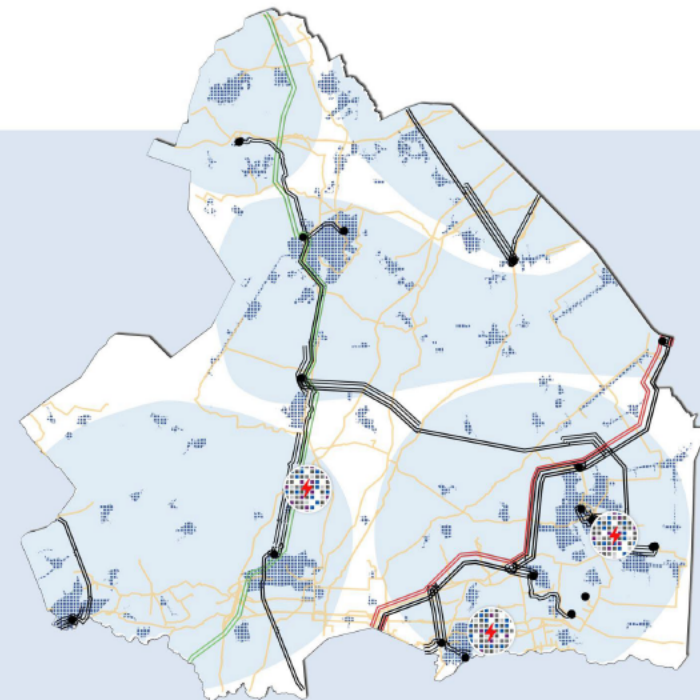
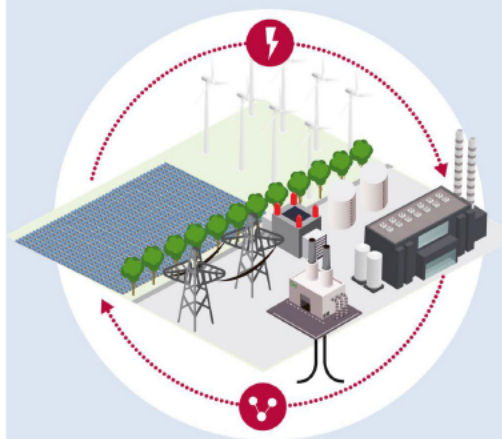
Ruimteclaim infra en opslag (boven en ondergronds)?

Ruimteclaim opwek: concentreren, optimaliseren netwerk, spreiden. Aan de markt overlaten of aan gemeenten?

Scenario
Concentratie in een nieuw landschap

Scenario
Netwerk

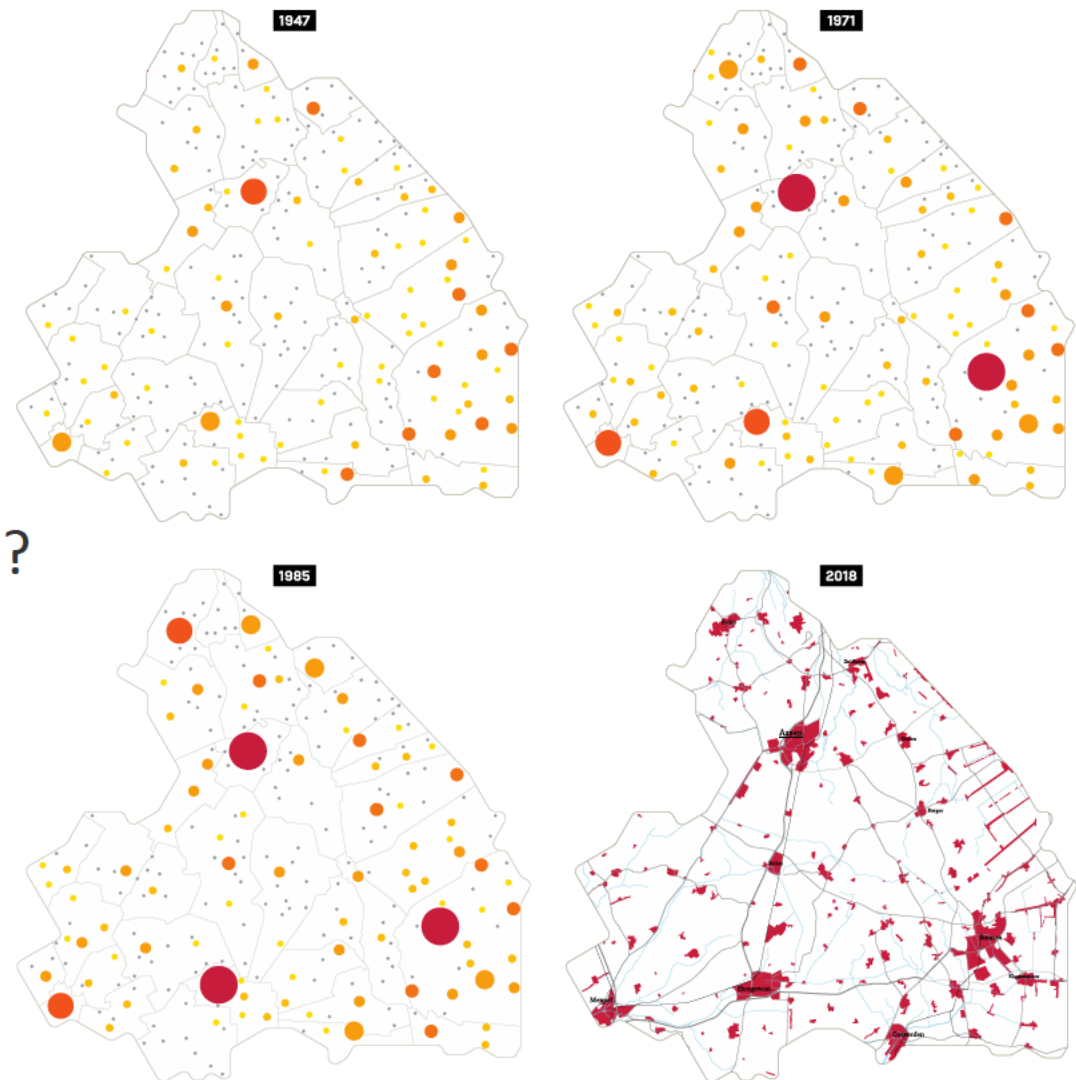

Toekomst dorpen en steden

Meer sturen op versterken
agglomeratiekracht en benutten
plaatswaarde treinstations en HOV?

Gemeenschappen veranderen: welke
voorzieningen in de dorpen in stand houden?
Wat kunnen gemeenschappen zelf en wat
hebben ze nodig?

Sterker sturen op inbreiden
en herstructureren, terughoudend
met uitbreiding?

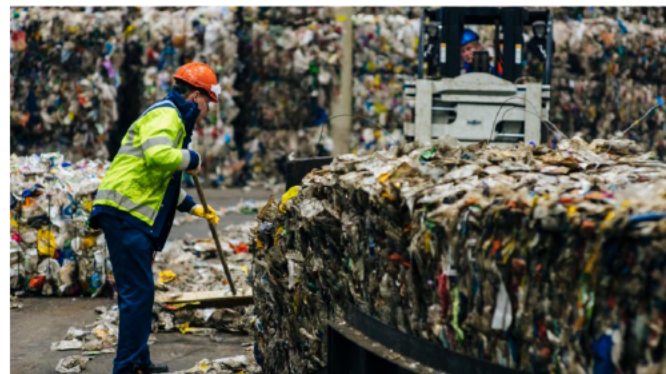
Invullen ruimteclaims economische ontwikkeling:

Nieuwe terreinen voor circulaire economie (=hoge milieucategorie)?

Ruimte voor grote ruimtevragers

Provinciale inzet op herstructurering bestaande terrein

Provinciale inzet retail en binnensteden

Toekomst van ons landschap: 'Mooi Drenthe'

Welke waarden willen we beschermen en hoe sterk willen we sturen op behoud van de Drentse identiteit?

Het landschap als inspiratiebron
bij ruimtelijke ontwikkeling

**Drenthe
maakt**

Zonneakkers in Drenthe
Handreiking landschappelijke inpassing

provincie **D**renthe

Nieuwe Omgevingsvisie:

Afweging van diverse publieke belangen

Participatie van de Drentse samenleving

Betrokkenheid Provinciale Staten bij totstandkoming

Betreft vrijwel alle portefeuilles van GS ->

portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening verantwoordelijk voor proces en procedure

Nieuwe Omgevingsvisie

Specifieke vragen:

Welke dilemma's zijn aan de orde en **welke oplossingsrichtingen?** *Veelheid dilemma's. Voorgestelde werkwijze ten behoeve van besluitvorming: uitwerken toekomstscenario's, vertalen naar verschillende beleidsopties, beoordeling van impact op Brede Welvaart.*

Kansen en risico's

Uitdagend traject op vele fronten: Politiek/bestuurlijk, inhoudelijk, financieel, organisatorisch, juridisch/procedureel, communicatie/participatie

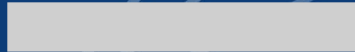
Inbreiding/uitbreiding dorpen: *kunnen we sterker op sturen dan we nu doen, nu veel bestuurlijke vrijheid en gelegenheidsplanologie.*

Leegstaande kantoren: *primair rol van gemeenten*

Sturing op projectontwikkelaars die niet plannen niet realiseren: *gemeente aan zet*

Mogelijk maken splitsen woningen en percelen: *gemeente aan zet. provincie geeft ruimte met Ruimte voor Ruimte regeling, is aan gemeente om daar gebruik van te maken*

Achtergrond en status Omgevingswet

7 juni

Dorine Rensen

Omgevingswet

Nieuwe Omgevingswet maakt omgevingsrecht eenvoudiger

Verregaande vereenvoudiging van wetgeving voor de ontwikkeling van de leefruimte.

Insteek: wordt simpeler en effectiever voor gebruikers én uitvoerders

Grootste aanpassing in wetten sinds WO 2

Er is een digitaal stelsel gedefinieerd (DSO)

Implementatie complex, meerdere keren uitgesteld. Beïnvloeding provincie beperkt.

Bestuurlijke context

- Start in 2011, opdrachtgever VWS
- Eerste oplevering gepland in 2013
- Heel vaak uitgesteld (6/7 keer)
- Focus van uitstel heel veel op gebied van Digitale Stelsel DSO
- Opdrachtgever en eigenaar : BZK
- Veel samenwerking binnen Drenthe – Omgevingsplatform Drenthe (OPD).
- Veel samenwerking noordelijke provincies (Groningen/Friesland/Drenthe/Overijssel)

Status

- Implementatie loopt:
  - DSO loopt
  - Connectie met ons eigen zaaksysteem is cruciaal
  - Veel testen en oefenen (intern en met ketenpartners)
  - Opleiden en trainen medewerkers
  - Vorbereiden communicatie (intern en extern).
  - 26 september Drentse dag voor alle medewerkers provincie én ketenpartners
  - Inregelen ondersteuning en monitoring
- Nog veel te doen in krap tijdspad.

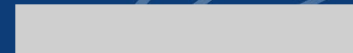
Verwachting

- Een rommelige start begin 2024.
kan ook niet anders
  - Alles is nieuw zowel voor gebruikers (Burgers en Bedrijven) en alle bevoegd gezagen
  - Compleet nieuw groot/complex ICT systeem
Het nieuwe systeem heeft veel voordelen voor de gebruikers maar moet nog wel gebruikersvriendelijke gemaakt worden
  - Nieuwe processen/ander manier van werken en weinig jurisprudentie.
Veel meer aan de voorkant (omgevingstafels)
  - Beperkte landelijke serviceorganisatie
- Als provincie zijn we daarop voorbereid samen met andere ketenpartners in Drenthe
  - Extra KCC capaciteit
  - Ondersteuning vanuit programma gedurende half jaar
  - Strakke monitoring op alle processen en status (bv bewaken termijnen)

Gebiedsgerichte aanpak met gebiedsgedeputeerden

Naar meer verbinding met de samenleving

Doel gebiedsgerichte aanpak

- Bij gebiedsgericht werken zet je het gebied, de opgaven en de samenhang met alles wat er vanuit de maatschappij speelt centraal.
- Het vraagt van bestuurders en ambtenaren over grenzen van de eigen portefeuille of beleidsterrein (en organisatie) heen te kijken.
- Gebiedsgericht werken is in beginsel maatwerk.
- In de gebieden is de plek waar de provincie de partners en individuen van “buiten” ontmoet.
- De plek ook waar je uit kunt en moet leggen wat het doel en effect is van je opgave en beleid(svoornemen)

Ervaringen andere provincies

- Gebiedsgericht werken komt voor met of zonder gebiedsgedeputeerde
- Gebiedsgericht is soms bedoeld voor (integrale) realisatie van opgaven, soms tbv relatiebeheer en werken als een overheid en soms een combinatie.
- Groningen (relatiebeheer) en Fryslân (Streekwurk) hebben daarbij ook decentrale kantoren in de gebieden
- Zuid-Holland en Noord- Brabant zetten gebiedsgedeputeerden (ook) in voor relatiebeheer met gemeenten, waterschap en partnerorganisaties
- Utrecht werkt met gebiedsaanpak die niet-provinciedekkend (opgave centraal) is en zonder gebiedsgedeputeerde
- DPLG en PNP zijn in Drenthe al gebiedsgericht ingevuld (zonder gebiedsgedeputeerde)

Scenario's gebiedsgericht werken

1. Verbinding met de samenleving

- Relatie centraal
- Belangen van het gebied staan voorop
- Doelrealisatie kan onder druk staan
- Relatie bepaalt tempo
- Kan ongelijkheid tussen groepen/regio's in de hand werken

2. Opgaven realiseren in verbinding met de samenleving

- Balans inhoud en samenleving
- Vergt collegiaal bestuur en integrale keuzes
- Balans tussen doelrealisatie en flexibel inspelen op wensen samenleving
- Afstemming medeoverheden noodzakelijk
- Heldere communicatie lijnen

3. opgaven realiseren

- Inhoud centraal
- Afstemming sectorale en gebiedsprioriteit
- Participatie afhankelijk van opgaven
- Vernieuwing via andere wegen

De ingezette reorganisatie biedt ruimte om alle drie de scenario's te ondersteunen

Verantwoordelijkheid Gebiedsgedeputeerde in scenario 1

- Ophalen van signalen uit de samenleving in balans met rapport Verbindend Besturen
- Afstemming met gemeenten en waterschap wie welke rol invult
- Integrale belangen van het gebied staan voorop
- Keuzes voor het gebied zorgen niet voor afwenteling op andere regio's en volgende generaties
- Maak één gedeputeerde verantwoordelijk voor nieuwe werkwijze en proces

Verantwoordelijkheid Gebiedsgedeputeerde in scenario 2

- Collegiaal bestuur – debat tussen portefeuillehouder en gebiedsgedeputeerde over realisatie provinciale opgaven in relatie tot belangen gebieden
- Maak tijdig heldere en integrale keuzes
- Rol duidelijkheid en rolvastheid van de gedeputeerden nodig (ook bij meerdere petten)
- Duidelijkheid over verwachtingen – niet alles kan overal en altijd. Niet alle onderwerpen kunnen gebiedsgericht worden ingevuld.

Verantwoordelijkheid Gebiedsgedeputeerde in scenario 3

- Opstellen en uitvoeren integraal gebiedsplan voor realisatie (provinciale) (lange termijn) opgaven
- Afstemming met medeoverheden, gemeenten en waterschap (en rijksoverheid) – een overheid
- Integrale keuzes, passen bij gebiedskenmerken
- Prioriteren van uitvoering
- Helder communiceren wat gebiedsgericht wordt uitgewerkt en wat provinciebreed (sectoraal) blijft
- Beperken van bestuurlijke drukte

Formatieproces toelichting programma 7 mensen en middelen

Programma mensen en middelen betreft de domeinen Bestuur en Organisatie en Bedrijfsvoering. Dit betreft 7 afdelingen Communicatie, Bestuurszaken, FPC, P&O, Facilitair, IDA en S&I.

Toelichting

- Vastgoed
- Organisatie ontwikkeling

Achtergrond

- Subsidies
- Digitalisering

Vastgoed

- De provincie Drenthe heeft de volgende gebouwen in beheer en onderhoud:
  - Het provinciehuis
  - Het Drents Museum
  - Het Depot Drents Museum
  - Huize Tetrode* (in de verkoop)
  - Vier actieve (vaar)wegen steunpunten (Peelo, Kloosterveen, Rogat en Schoonebeek)
  - Een passief (vaar)wegen steunpunt (Borger)
  - Health Hub Roden (HHR)
  - Gieten Kiosk (P+R/Busstation)
  - Voormalige brug- en sluiswoningen
  - Overige opstallen W&V
- Het hebben van vastgoed kan bijdragen aan het behalen van de beleidsdoelstellingen van de provincie of zijn nodig om provinciale taken te kunnen uitvoeren. Het bezit van vastgoed is geen doel op zich.
- Verantwoordelijkheid als gebouw-eigenaar houdt onder meer in:
  - * zorgdragen voor adequaat beheer en onderhoud van gebouwen;
  - * (blijven) voldoen aan vigerende wet- en regelgeving;
  - * voorbeeldfunctie mbt het verduurzamen maatschappelijk vastgoed.

Actualiteiten, urgente zaken, belangrijke ontwikkelingen

I. Opstellen van provinciaal vastgoedbeleid

II. Statenstuk 2023-102 – betreft ‘Verhoging krediet voor verduurzaming, (brand)veiligheid, beveiliging, toegankelijkheid en collectie-inpassing (tbv Labyrinthia) van het provinciaal vastgoed Drents Museum’.

- behandeling in FCBE commissie op 17 mei, behandeling in de Staten op 30 mei
- Aanbesteding afgerond, bouwteamfase gestart op 13 april 2023 t/m mei 2023, start uitvoering 1 juni 2023

III. DM nieuwbouw

- Fase 1 vochtproblematiek: verhelpen problematiek expositiezaal in 2023 uitvoering is gestart, oplevering voor van Gogh expositie vanaf 01-09-2023
- Fase 2 verplaatsen Zuidgevel start in 2024, bezwaren op verleende omgevingsvergunning loopt, gemeente Assen
- Aanbesteding fase 2 wordt 15-05-2023 gepubliceerd Bouwteamfase 01-09-2023 tot 31-12-2023, uitvoering vanaf 01-01-2024
- Entree & Logistiek Bestuurlijk overleg over de entree plannen met Provincie, Gemeente en DM

IV. Steunpunt Borger

- Oriëntatie op herbestemming

V. Actualisatie Meerjarenonderhoudsplannen DM en Depot

- Conform BBV in 2023 gereed

VI. Inclusie/ toegankelijkheid Statenzaal

- Uitvoering conform planning – zie Statenbrief met kenmerk 10/5.9/2023000357. dd 7 maart 2023

Meer informatie over vastgoed: paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting en de jaarstukken.

Dilemma's, kansen en risico's

- Onderzoek vastgoedbeheer: provincie niet goed in staat om verantwoord vastgoedbeheer te bedrijven. De vastgoedportefeuille is niet groot, maar te groot om geen professioneel vastgoedbeheer toe te passen
  - Stap 1 vastgoedbeleid opstellen en vanuit daaruit keuzes maken in wijze van organiseren en bemensing
- Extra krediet t.b.v. vastgoed DM oudbouw is noodzakelijk om als provincie haar verantwoordelijkheid als vastgoedeigenaar te nemen (zie ook Statenstuk 2023 – 102).
- Actualisatie Meerjarenonderhoudsplannen DM en Depot: huidig MJOP is gebaseerd op 10 jaar voor komende jaren zal de dotatie verhoogd worden voor o.a. vervanging van installaties

Organisatie ontwikkeling

Aanleiding/ Urgentie

Maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, stikstof, energie en klimaat worden steeds omvangrijker en complexer. De omgeving om ons heen is volop in beweging, als gevolg van verregaande digitalisering, elkaar snel opvolgende wijzigende wettelijke taken, de overspannen situatie op de arbeidsmarkt en het afnemende vertrouwen in de overheid..

- Meer (strategische) sturing nodig om wendbaarder en met focus op een flexibele wijze opgaves te realiseren. Andere vormen van samenwerking spelen hierin een belangrijke rol. Dit is bepalend voor het gezamenlijk realiseren van onze opgaves en hoe de buitenwereld naar ons kijkt, zowel om het vertrouwen te hebben, alsook onze profilering op de arbeidsmarkt. Ons werkgeversimago en de samenwerkingsvormen zien wij als de sleutel tot de fundamentele verandering. *Het doel van O&O is versterking op sturing, inhoud, kwaliteit en integraliteit*

Wat gaan we doen om adequaat te reageren op de urgentie? De fundamentele verandering bevat twee elementen. De eerste betreft de herinrichting van de organisatiestructuur en de tweede betreft het ontwikkelen van andere samenwerkingsvormen, met een gedragsverandering om vanuit verschillende disciplines flexibel met elkaar samen te werken en professioneel te handelen.

- Structuuraanpassing : tweehoofdige directie, zes domeinmanagers, themamanagers met sterk inhoudelijk profiel, opgabegericht werken stevig verankeren in de lijn, ondersteunende diensten dicht op het primair (beleids-) proces organiseren
- Samenwerkingsvormen : cultuurveranderprogramma gericht op duurzame gedragsverandering, samenwerken (in netwerken) en integraliteit op (complexe) dossiers, verbinding bedrijfsvoering en beleid (primaire proces), werken vanuit deskundigheid en persoonlijk leiderschap, afstemming bestuurlijk en ambtelijk samenspel

Wat verwachten we hierin van het college?

Van het college mag worden verwacht dat zij naar de organisatie toe helder zijn in prioritering en bestuurlijke wensen en aandacht houdt voor het samenspel bestuur en (ambtelijke) organisatie.

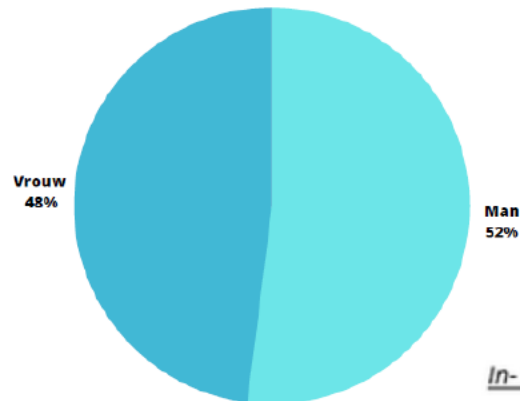

Factsheet ambtelijke organisatie

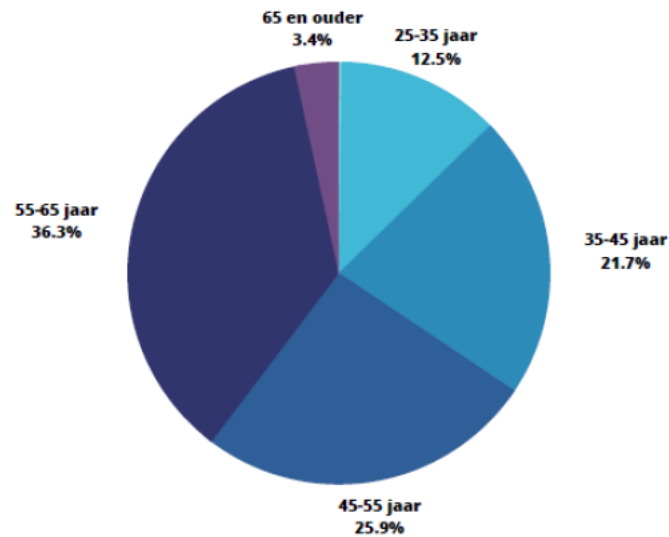
medewerkers indienst

Jaar	Aantal	Fte
2021	578	517,6
2022	614	548,31

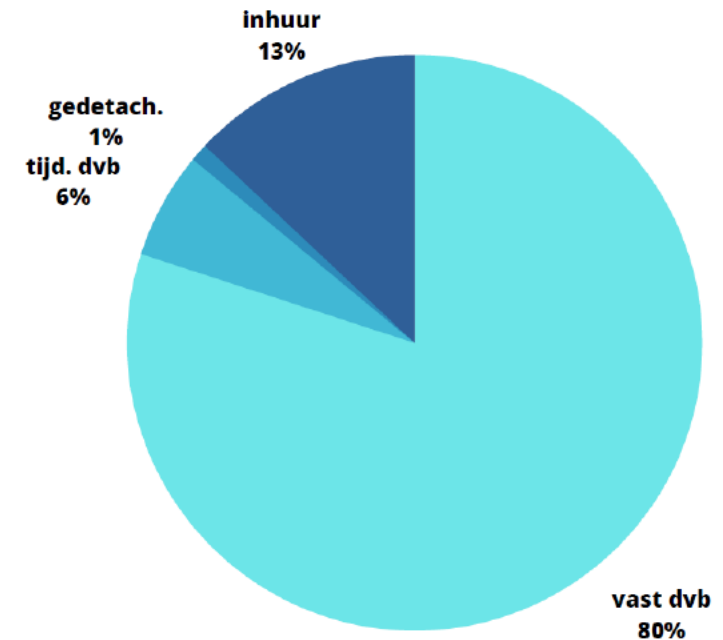
verdeling man/vrouw

Verdeling naar leeftijd in %

soort contract in %

In- en uitstroom % per jaar in beeld

Jaar	Instroompercentage	Uitstroompercentage
2020	9,4%	6,8%
2021	14,5%	13%
2022	20%	13%

Opgaven vs Arbeidsmarkt

- Toename van (wettelijke) taken en complexere opgaven
- Verregaande digitalisering en elkaar snel opvolgende ontwikkelingen
- Vergrijzing, vitaliteit en werken voor zingeving,
- Toename van vraag naar (nieuwe) specialisistische kennis, onvoldoende instroom jongeren met relevante opleiding
- Verschuivingen op de arbeidsmarkt van vast personeel naar groei zp-ers

Interventies

- Inzetten op versterken arbeidsmarktstrategie en recruitment, anders/breder werven
- Investeren in ontwikkelmogelijkheden medewerkers om ze te binden en boeien (talentcenter opzetten) en SPP
- Werkgeversimago/ personal branding, landelijke aanpak Provincies (Werkenvoordeprovincie.nu, lancering 20 juni)

Wat vraagt het van het college/ wat merkt het college hiervan ?

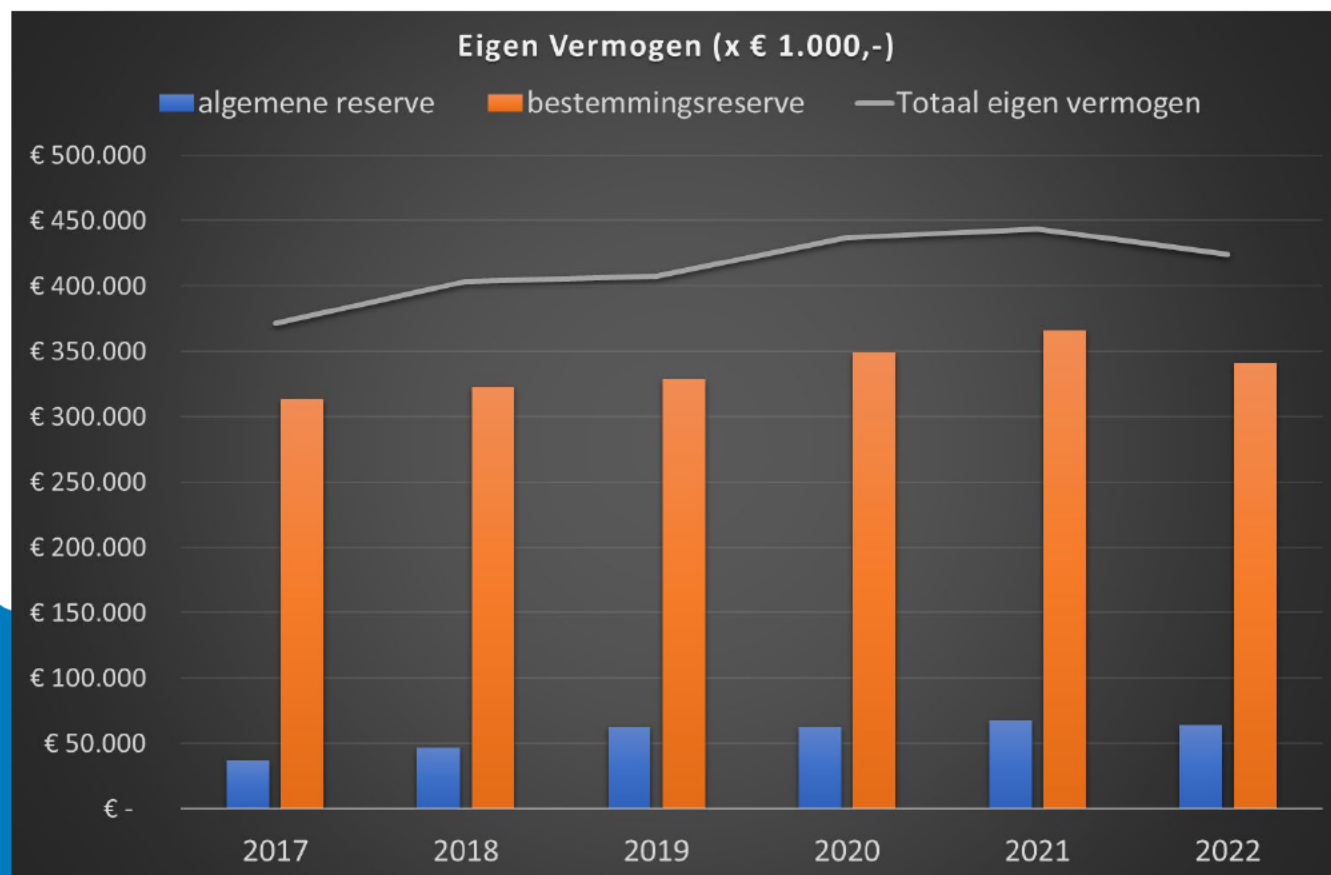
Heldere prioriteitstelling en herzien van prioriteiten bij nieuwe opgaven/ambtities

Mogelijk hogere uitvoeringskosten vanwege inhuur capaciteit of specialistische kennis

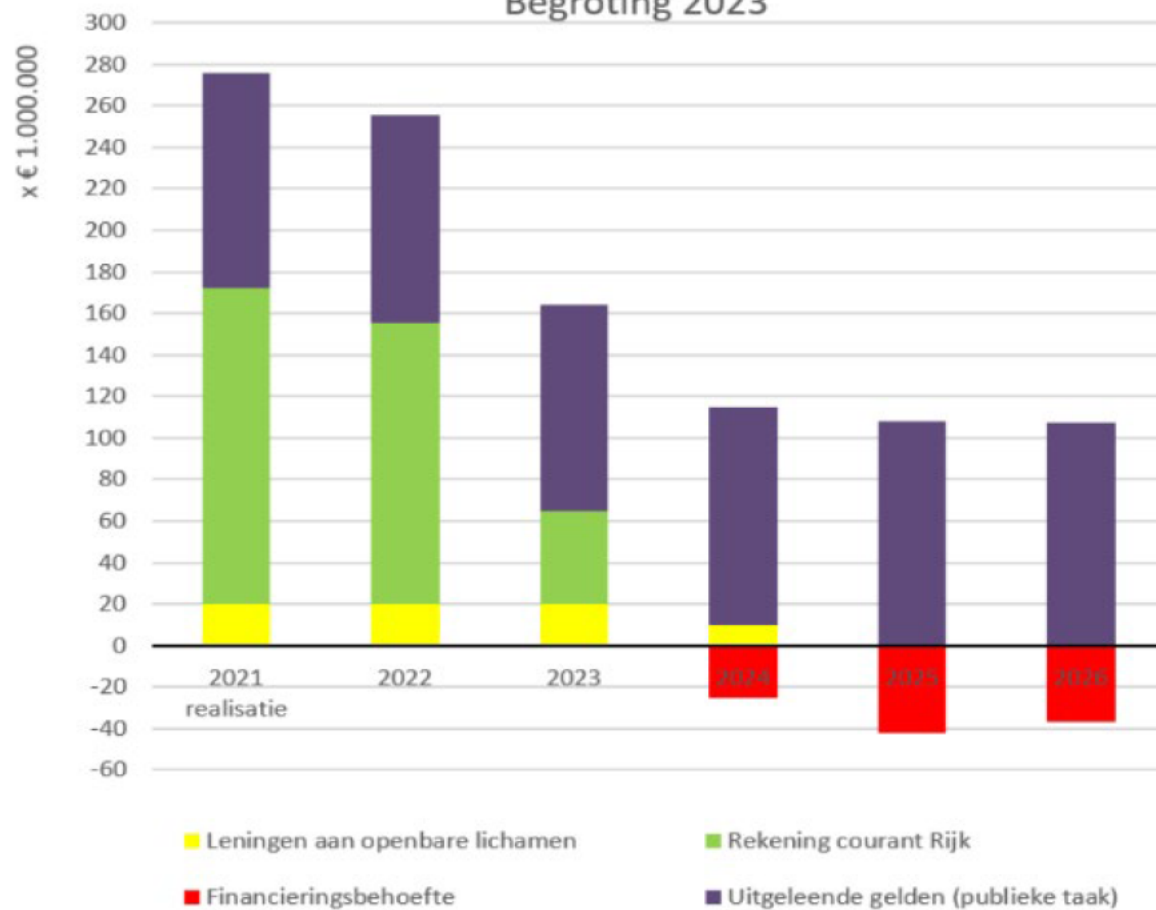
Verloop Eigen Vermogen

Eigen Vermogen boekwaarde einde jaar (x € 1.000,-)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
algemene reserve	€ 36.485	€ 46.863	€ 62.798	€ 62.572	€ 67.391	€ 64.292
bestemmingsreserve	€ 313.233	€ 322.473	€ 328.552	€ 349.103	€ 365.889	€ 340.562
het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	€ 21.644	€ 34.506	€ 16.485	€ 25.516	€ 10.065	€ 19.692
Totaal eigen vermogen	€ 371.362	€ 403.842	€ 407.835	€ 437.191	€ 443.345	€ 424.546

Verwachte ontwikkeling treasuryportefeuille en uitzettingen in het kader van de publieke taak
Begroting 2023

Achtergrond

- Subsidies
- Digitalisering

Subsidies

- Subsidie is een beleidsinstrument
- Van 'wat' naar 'hoe'
- Wettelijke kaders
- Het belangrijkste is: effectief, eerlijk, begrijpelijk

Rol/taken provincie: positie van de provincie

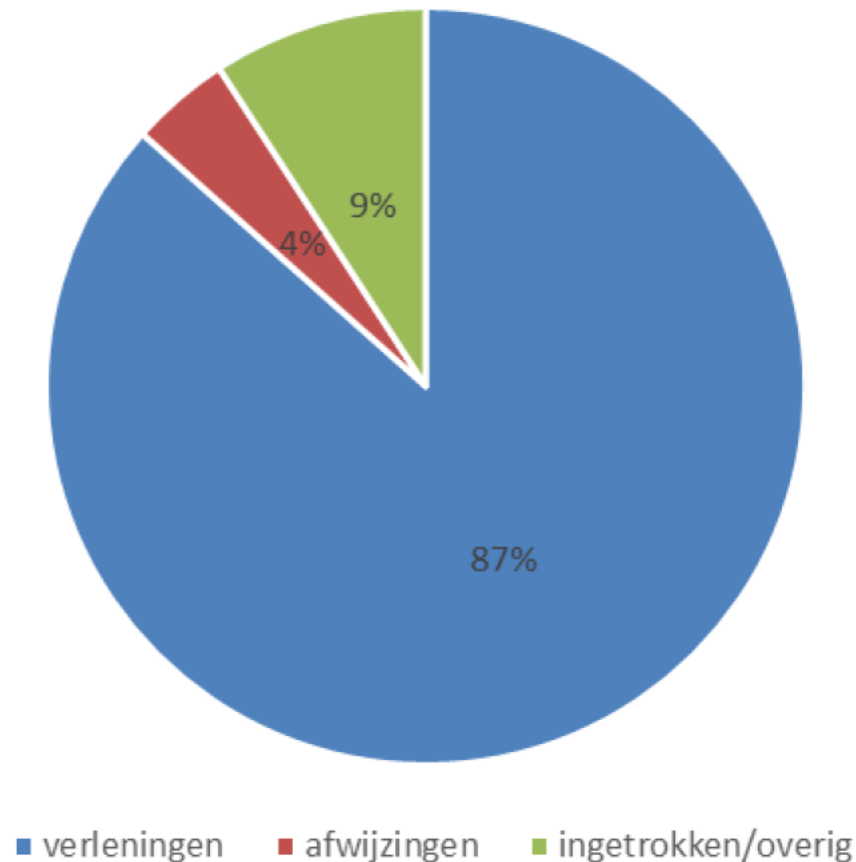
Rol/taken provincie: welke subsidies verlenen wij

- Begrotingssubsidies aan instellingen (Bijvoorbeeld: Drents Museum, Het Drentse Landschap, Marketing Drenthe, schaapskuddes, et cetera)
- Subsidieregelingen: burgers, bedrijven, organisaties, gemeenten (Bijvoorbeeld: restauratie van monumenten, buurt-, wijk- en dorpsinitiatieven, MKB adviesvouchers, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, et cetera)

Impressie cijfers 2022

1113 subsidieaanvragen

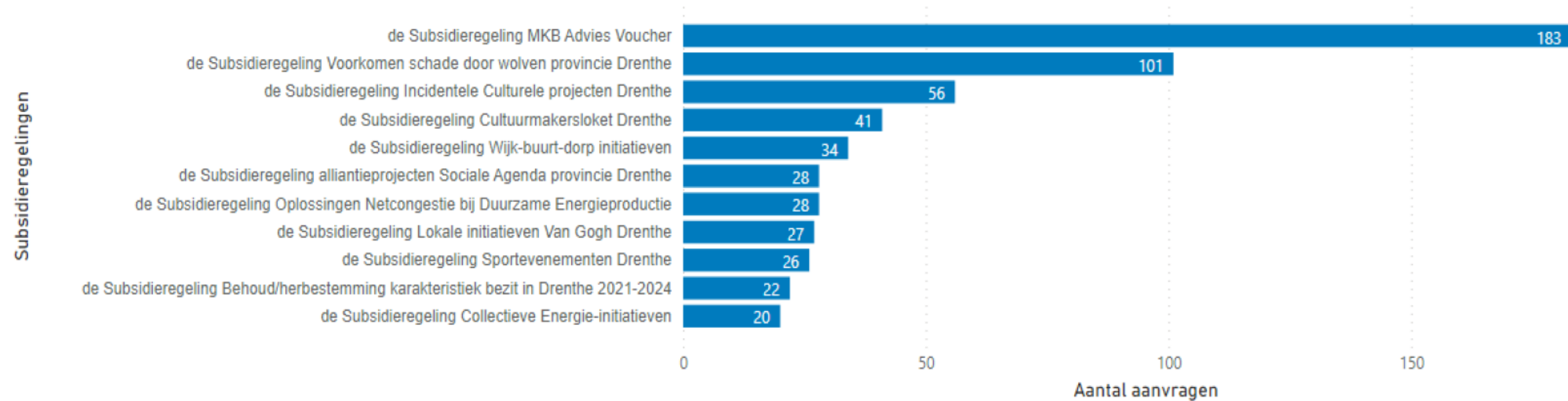

**Totaal verleend:
€ 72.077.066,-**

Meest gebruikte subsidieregelingen in 2022

Aantal aanvragen per subsidieregelingen

Actualiteiten

- Per 3 juli nieuwe Algemene Subsidie Verordening (ASV)
- Dienstverlening – voortgaand proces

Wat merkt u als Statenlid van subsidieverlening

- Begroting & budgetten bij projecten en programma's
- Mandaten
- Website

Toenemende digitalisering biedt volop kansen!

Provincies staan voor complexe opgaven. Onze samenleving verandert o.a. door toenemende digitalisering. Als provincie moeten wij hierop inspelen omdat het invloed heeft op de kwaliteit van onze dienstverlening, beleidsvorming, uitvoering en bedrijfsvoering.

Met behulp van data en technologie kunnen we onze inwoners, bedrijven, partners beter en efficiënter van dienst zijn.

De vraag naar (open) data neemt toe, om oplossingen (scenario's) voor de complexe opgaven te vinden, zodat inwoners en bedrijven hetzelfde informatieniveau hebben en beter kunnen participeren en besluitvorming transparant en betrouwbaar is.

Daarnaast biedt data en technologie de mogelijkheid om efficiënter te werken.

Rol/taken provincie

- Naast onze wettelijke en uitvoeringstaken Monitoring bijv. water, natuur, verkeersveiligheid
- Verplichting om informatie openbaar te maken, bijvoorbeeld door Wet Open Overheid

Wat willen wij zijn:

- Open & Transparant
- Persoonlijk & Toegankelijk
- Veilig, Verantwoord en Betrouwbaar

Actualiteiten, urgente zaken, belangrijke ontwikkelingen

Digitalisering staat hoog op de agenda van Europa en Rijk

Daardoor veel nieuwe wet- en regelgeving om onze dienstverlening te verbeteren en de privacy en veiligheid te waarborgen

We werken bijvoorbeeld aan:

- Implementatie nieuwe wet- en regelgeving (o.a. WOO, WDO, WEP, WMEBV, WDT)
- Implementatie nieuwe wet- en regelgeving cybersecurity
- Implementatie zaakgericht werken (zodat onze inwoners en bedrijven kunnen volgen hoe het staat met hun aanvraag)
- Data-gedreven, data-ondersteunend werken (Datahuis) bij beleidsvorming en uitvoering van onze opgaven
- Verbeteren van digitale en data vaardigheden

Dilemma's, kansen en risico's

- Digitalisering biedt dus volop kansen voor Drenthe
- Maar brengt ook risico's met zich mee, we zullen ons dus continu moeten verhouden met de technologische ontwikkelingen en blijven voldoen aan wet- en regelgeving
- Dat vraagt om investering in mensen en middelen (opleiden, systemen)

Integrale afwegingen

- Digitalisering, oftewel het optimaal benutten van data en technologie raakt alle thema's en dossiers (bij beleidsvorming, uitvoering en bedrijfsvoering), want iedereen gebruikt informatie of maakt informatie
- Doorontwikkeling organisatie en aantrekkelijk werkgeverschap
- Link met digitale economie (stimuleren digitale economie) en digitale samenleving (digitale geletterdheid, gelijke kansen (sociale agenda)

Woningbouw in Drenthe

[redacted] beleidsadviseur Wonen

[redacted], beleidsadviseur Monitoring en Wonen

Dorine Rensen, domeinmanager Wonen

Provinciale rol en inzet Wonen

Rollen Provincie

1. Bestaande wet: aanwijzen waar wel/niet (Omgevingsbeleid)
2. Nieuwe wet (2025): zorgen dat gemeenten bouwplannen afmaken
3. Keuze: ondersteunen gemeenten met geld, kennis, mensen

Wat doen we nu

- *Nakomen bouwafspraken* met gemeenten en Rijk (Hugo de Jonge): minimaal 13.000 woningen tot en met 2030
- *Helpen oplossen personeelstekort* (en daarmee kennis) van gemeenten om nieuwe woonplannen te maken (inzetten experts Impulsteam Wonen)
- *Betalen van gemeentelijke tekorten* van woonplannen

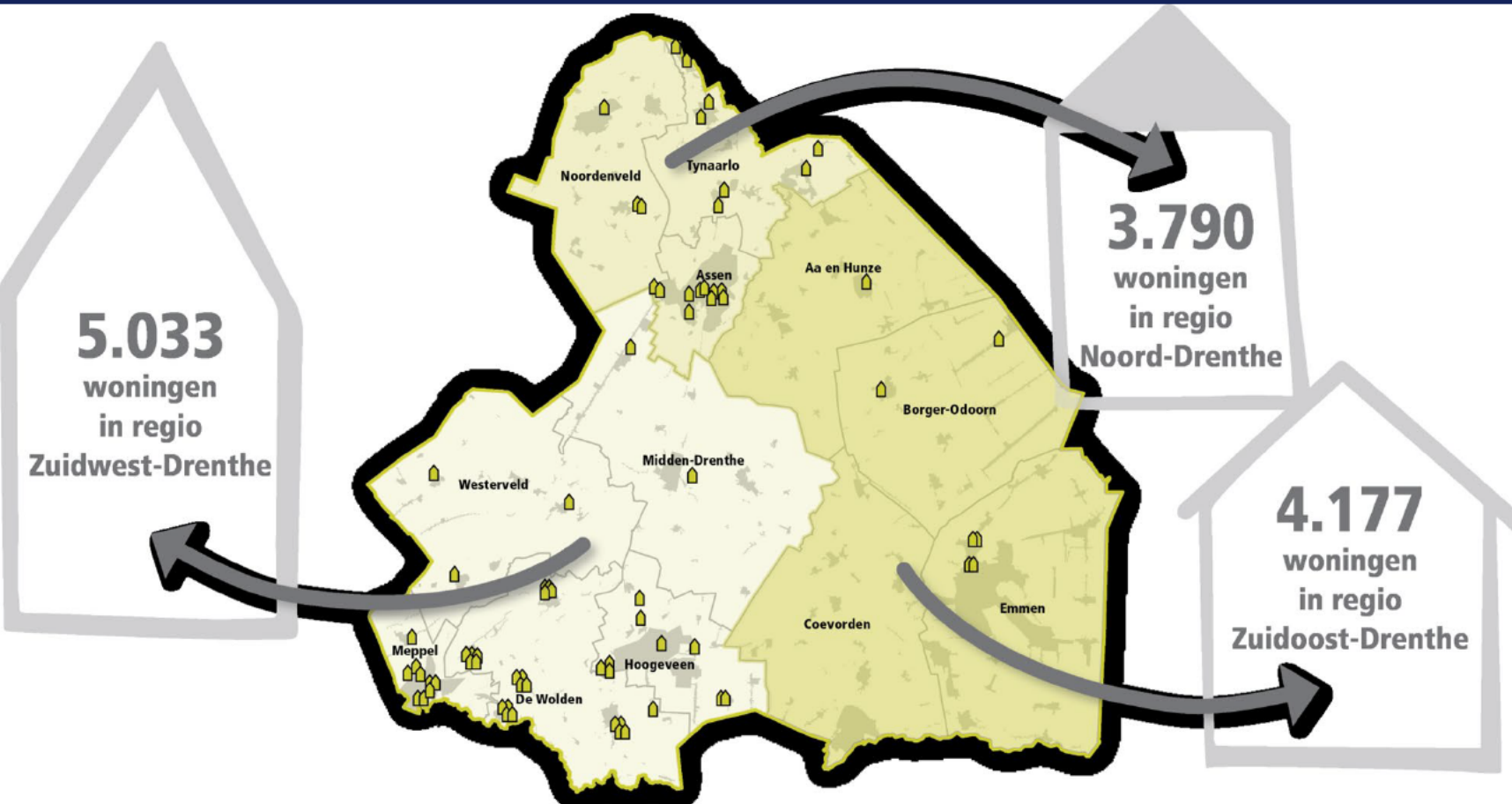
Jaarlijks 4,5 miljoen

- 2 miljoen voor personeelstekort
- 2,5 miljoen voor financiële tekorten

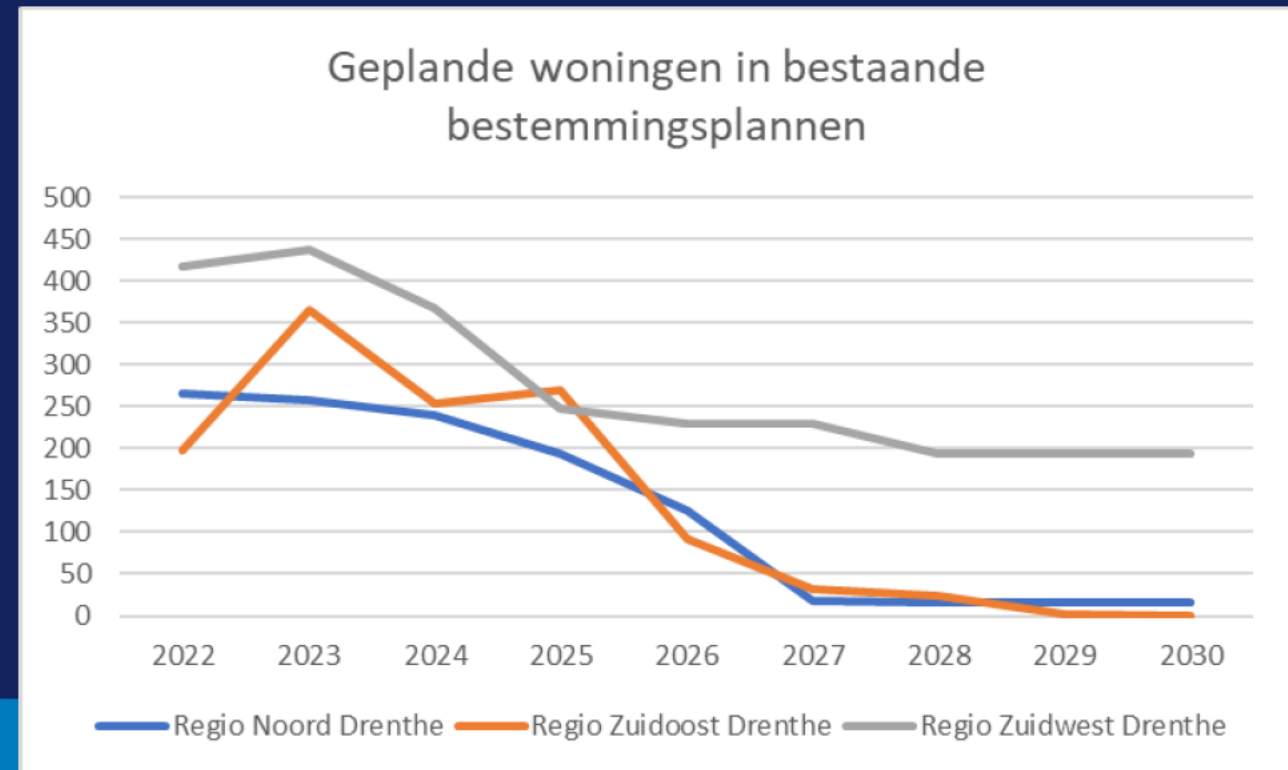
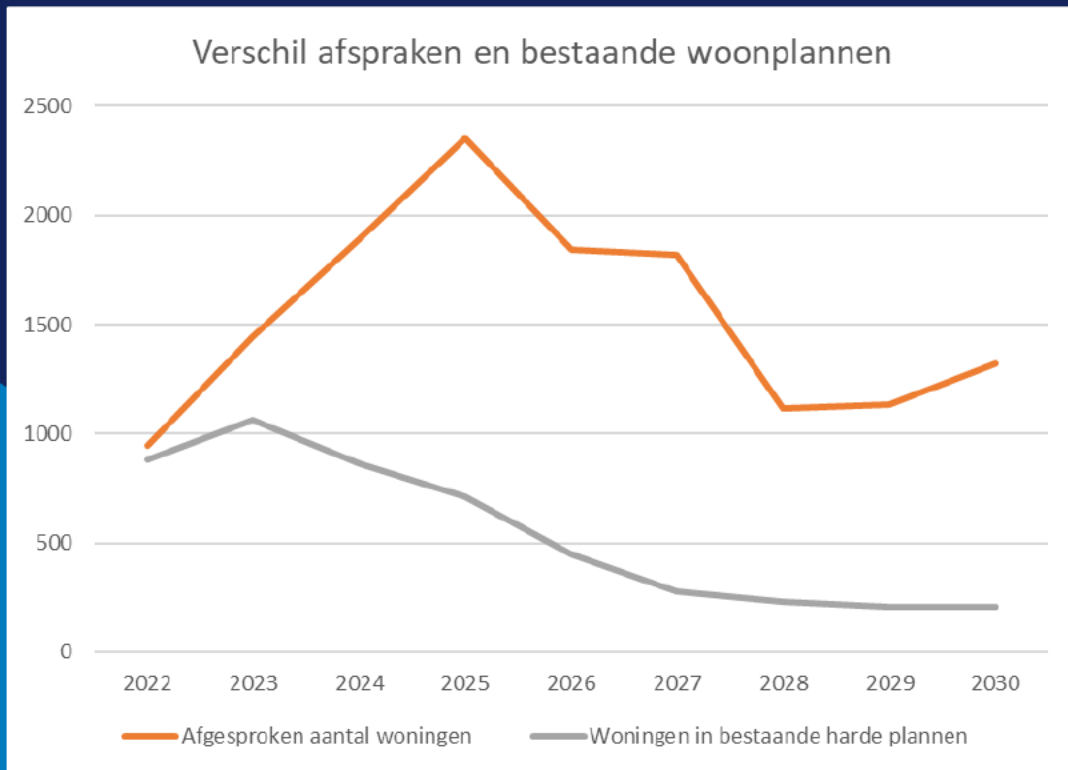
Bouwafspraken in de Regionale Woondeals

- Huidige woningvoorraad provincie Drenthe 225.000 woningen
- Wens: 18.800 nieuwbouwwoningen erbij tot en met 2030
- Afgesproken: minimaal 13.000 nieuwbouwwoningen erbij

Stand van zaken en vervolg

- Voor 2025 moeten we alle woonplannen “opharden”
- Dit jaar maken we procesafspraken over flexwonen, transformatie, herstructurering en wonen met zorg

Uitdagingen woningbouw

Geen invloed

- Bestaande woonplannen
- Marktprijzen
- Tekorten bouwmaterialen
- Europese regels beschermde planten en dieren
- Personeelstekort bedrijven

Beetje invloed

- Grondprijs
- Stikstof
- Duurzaamheidseisen
- Beschikbaarheid stroom
- Sociaal beleid gemeenten (doelgroepen)
- Sociaal beleid Den Haag (zorg, nieuwkomers)
- Belastingbeleid Den Haag

Veel invloed

- Locaties
- Personeelstekort gemeenten
- Te weinig concrete woonplannen

Standaard en oplosbaar

- Natuur (mussen, vleermuizen, kikkers, enz.)
- Verleggen leidingen en infra
- Archeologisch onderzoek
- Bedrijfsverplaatsingen of aankoop panden
- Draagvlak
- Bodemverontreiniging
- Aanbesteding en gunning (Didam-arrest)
- Handhaving en doorzettingsmacht (incl. compensatie en onteigening)
- Verkeersaantrekkende werking, waterberging e.d.
- Landschappelijke inpassing

Personeelstekort gemeenten

- Laag tempo afgeven bouwvergunningen
- Prioritering woningbouwplannen
- Tekort uitvoeringsplannen
- Wat doen we nu
  - Subsidieregeling voor extra mensen
  - Inzet expertise Impulsteam Wonen

Impulsteam Wonen

- Gebiedsontwikkeling
- Wooninitiatieven inwoners
- Advies/opstellen uitvoeringsplannen
- Flexwonen (tijdelijke woningen)
- Wijkvernieuwing (sloop en nieuwbouw, renovatie)

Financiële tekorten gemeenten

Meer kosten dan opbrengsten (= onrendabele top)

Komt onder andere door

- Lagere grondprijzen voor sociale woningbouw (woningbouwcorporaties)
- Infrastructuur zoals bruggen, tunnels, HUB's, leidingen, enzovoort
- Verbetering leefomgeving zoals parken, overige wijkvoorzieningen
- Overige wensen overheid zoals circulariteit, duurzaam bouwen

Overwegingen, onder andere

1. Onzekerheid stikstofdossier: hoe blijven we doorbouwen en behalen we onze doelstelling?
2. Geven we meer ontwikkelruimte voor bouwen in het buitengebied? Welke kwaliteitseisen worden hieraan gesteld?
3. Willen we meer sturen op betaalbaar wonen (30% sociaal)?
4. Wat is onze eigen opvatting over de sturing op de woningbouw?

Financiële positie Drenthe

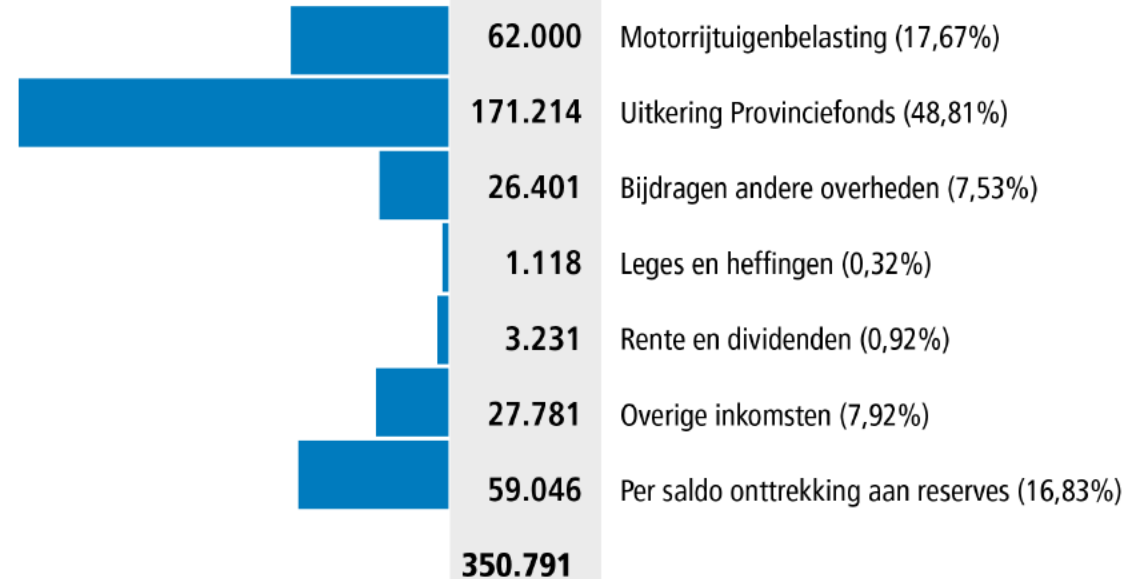
Inhoud

1. Financiële positie Drenthe
2. Externe ontwikkelingen
3. Financiële mogelijkheden

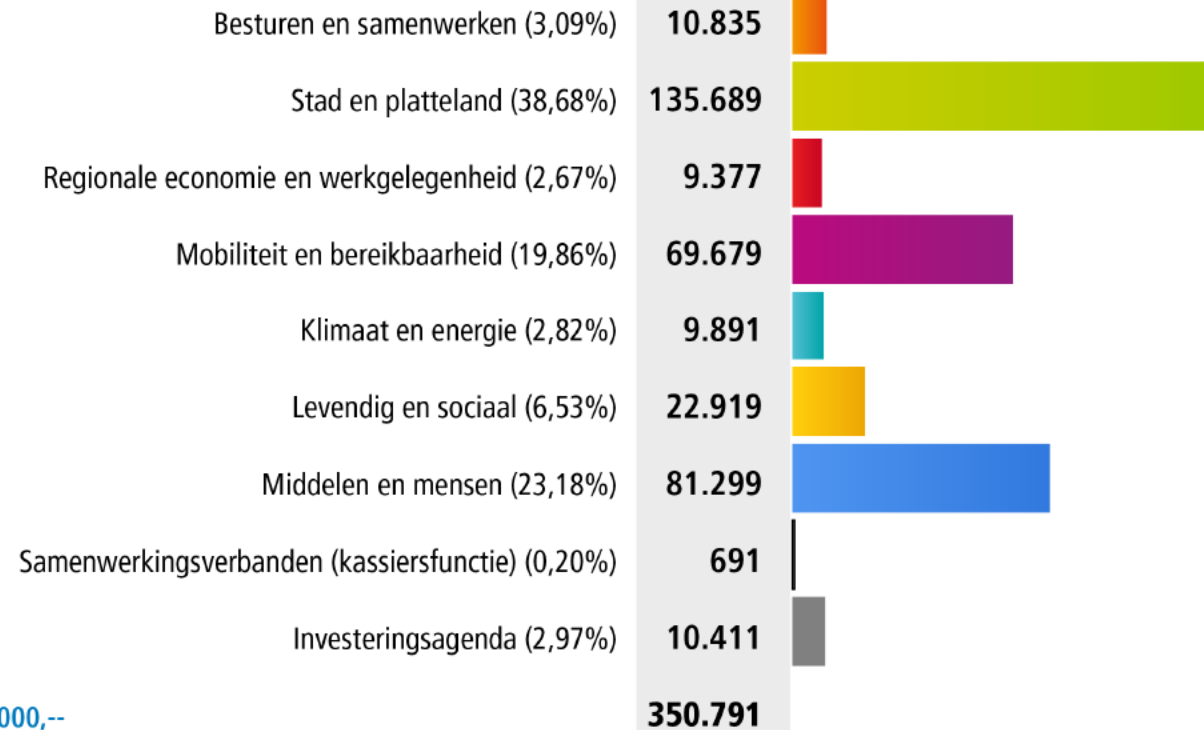
Inkomsten 2023*

* Bedragen x € 1.000,--

Uitgaven 2023*

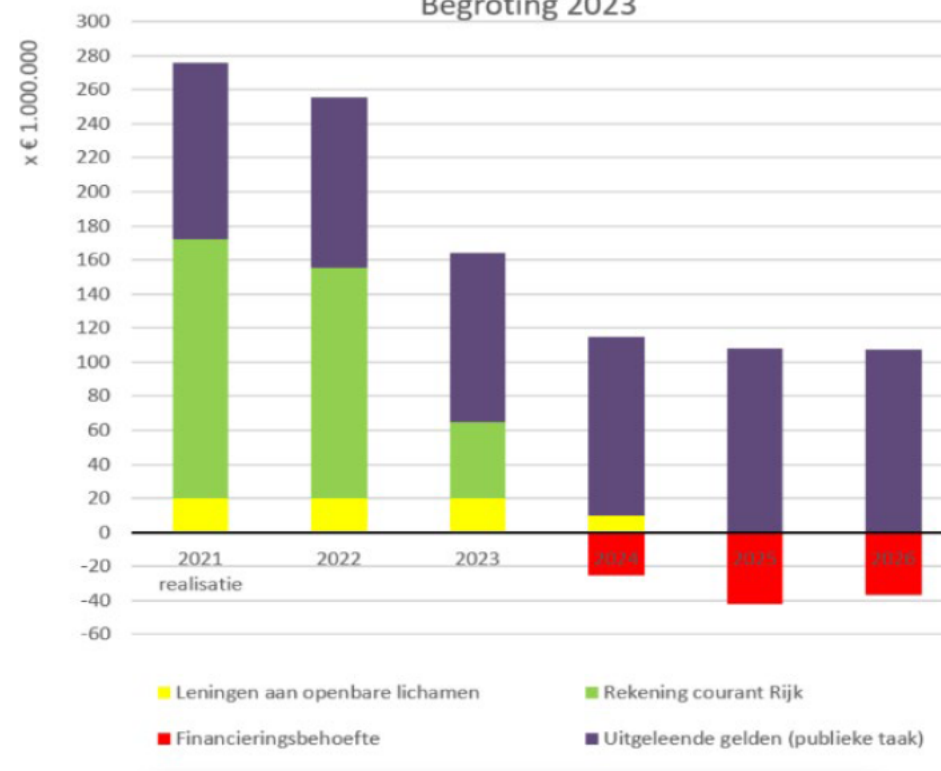

* Bedragen x € 1.000,--

Liquiditeitsbegroting

Verwachte ontwikkeling treasuryportefeuille en uitzettingen in het kader van de publieke taak
Begroting 2023

Weerstandsvermogen

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Risicoreserve	21.325.000
Omvang Algemene Reserve	1.785.773
Post voor onvoorziene uitgaven	500.000
Onbenutte belastingcapaciteit	22.783.000
Totale weerstandscapaciteit	46.393.773

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 23.610.773}}{\text{€ 17.227.000}} = 1,37$$

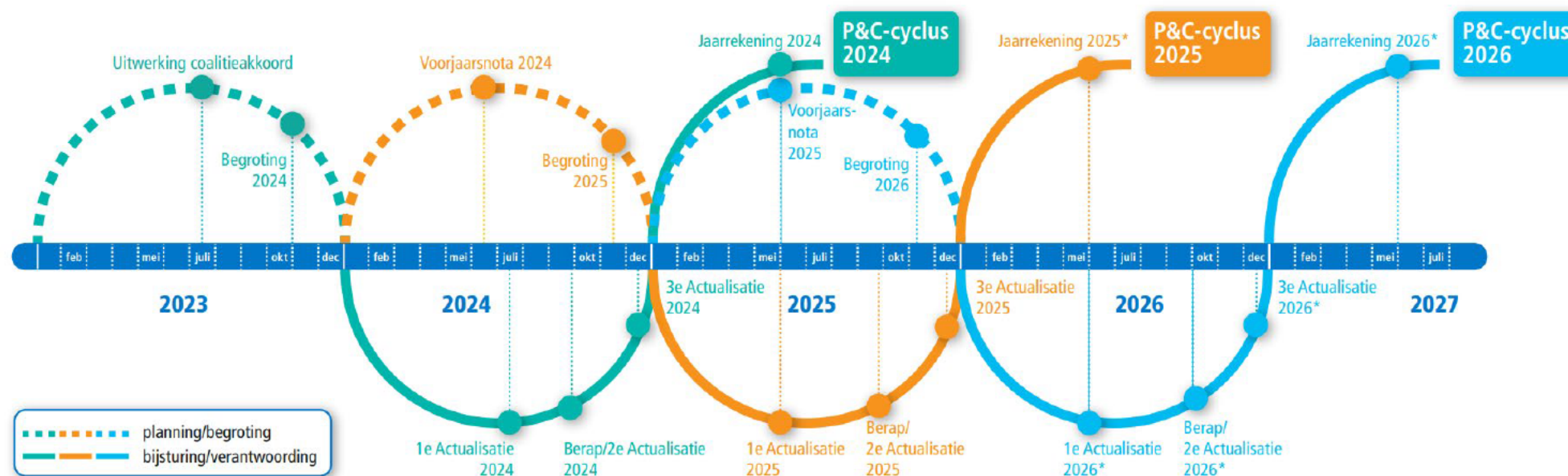

Financiële kengetallen

Kengetal	realisatie	begroot	begroot	begroot	begroot	begroot
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1A. Netto schuldquote	-29,10%	13,63%	53,68%	65,86%	71,35%	86,15%
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-69,00%	-25,97%	12,11%	28,24%	31,89%	44,21%
2. Solvabiliteitsratio	69,70%	59,33%	53,26%	46,60%	41,75%	37,57%
3. Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
4. Structurele exploitatieruimte	13,90%	9,52%	4,69%	2,78%	3,48%	5,91%
5. Belastingcapaciteit	110,2	110,0	108,4	108,4	108,4	108,4

Planning- en controlcyclus

* vergaderschema is nog niet bekend, dus indicatieve data

Externe ontwikkelingen

- Accesssystematiek: 'ravijnjaar' 2026
- Verdeelsystematiek algemene uitkering provinciefonds
- Motorrijtuigenbelasting – eigen belastinggebied.
- Transitiegelden/fondsen

Financiële opties structureel/incidenteel

- Vrij ruimte (S)
- Reserves (I)
- Beleidskeuzes (S/I)
- Onbenutte belastingcapaciteit (S)
- Onvoorzien (S)

Financiële opties

- Vrij ruimte (S)
  - Conceptcijfers, 1^e actualisatie 2023 reeds verwerkt

Balansvw omschrijving	2023	2024	2025	2026
Vrije bestedingsruimte	€ 8.472.654	€ 13.217.161	€ 3.701.663	€ -13.988.634
Stelpost knelpuntenpot indexering inkoopbudgetten	€ 5.834.905	€ 4.445.923	€ 4.786.698	€ 5.704.304
Totaal	€ 14.307.559	€ 17.663.084	€ 8.488.361	€ -8.284.330

Financiële opties

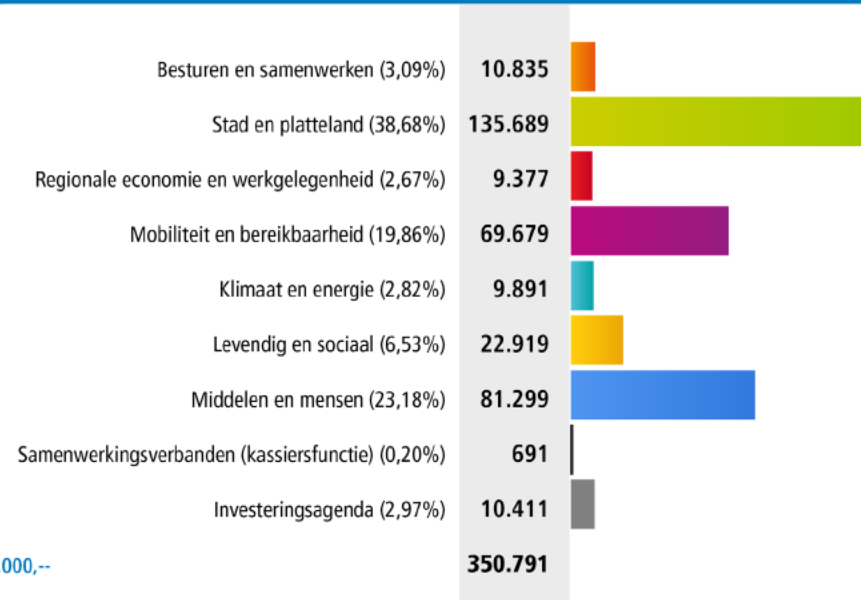
- Reserves (I)
  - Algemene reserves
    - Algemene reserve (circa € 5 mln.)
    - Risico reserve (circa € 17 mln.)
    - Financieringsreserve (circa € 73 mln.), vrij aanwendbaar
  - Bestemmingsreserves (circa € 278 mln.)

Financiële opties

- Beleidskeuzes (S/I)

Uitgaven 2023*

* Bedragen x € 1.000,--

Financiële opties

- Onbenutte belastingcapaciteit (S)
  - 2022: opcententarium 92, maximaal mogelijk 118,4
  - Per opcent circa € 650.000,- extra inkomsten, maximum € 22,7 miljoen extra (o.b.v. begroting 2023)

Financiële opties

- Onvoorzien (S)
  - Structurele post van € 500.000,-

Resumé

- Diverse externe ontwikkelingen die van grote invloed kunnen zijn op de financiële positie
- Structurele beschikbare vrije ruimte beperkt (vanaf 2026)
- Reserve beschikbaar voor incidentele uitgaven
- Andere beleidskeuzes mogelijk (ombuigingen)
- Onbenutte belastingcapaciteit
- Structurele post onvoorzien

